

MINISTERSTWO KLIMATU I ŚRODOWISKA
KANCELARIA OGÓLNA

WPLYNEŁO
W DNIU

2023-06-01

L. dz.

RPW/42386/2023 P
Data: 2023-06-01
MKiS

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Środowiska

KSI.410.001.01.2023
P/23/001

Warszawa, 1 czerwca 2023 r.

Pani
Anna Moskwa
Minister Klimatu i Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa

Szanowna Pani Minister,

w związku z uchwałą Nr 36/2023 Kolegium Najwyższej Izby Kontroli z 31 maja 2023 r., przesyłam Pani tekst jednolity wystąpienia pokontrolnego po kontroli *Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 41 – Środowisko i w części 51 – Klimat.*

Zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ do tekstu jednolitego wystąpienia nie przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń.

Załącznik: 1

Z poważaniem

p.o. DYREKTOR
Departamentu Środowiska
Tomasz Gawel
Tomasz Gawel

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623.

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
MAŁGORZATA MOTYŁOW

KSI.410.001.01.2023

Tekst jednolity*

Pani
Anna Moskwa
Minister Klimatu i Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

* Uwzględniono zmiany wprowadzone uchwałą Nr 36/2023 Kolegium Najwyższej Izby Kontroli z dnia 31 maja 2023 r. oraz sprostowano, w trybie art. 35c ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, oczywiste omyłki pisarskie.

P/23/001 Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 41 – Środowisko i w części 51 – Klimat

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka
kontrolowana

Ministerstwo Klimatu i Środowiska¹, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Anna Moskwa, Minister Klimatu i Środowiska od 26 października 2021 r.²
(akta kontroli str. 17c)

Podstawa prawna
podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. Najwyższej Izbie Kontroli³.

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Środowiska

Kontrolerzy

- Maria Kowalska, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr KSI/25/2023 z 12 stycznia 2023 r.
- Monika Skrzypiec, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/19/2023 z 12 stycznia 2023 r.
- Katarzyna Kręząłek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/27/2023 z 12 stycznia 2023 r.
- Magdalena Krukowska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/26/2023 z 12 stycznia 2023 r.
- Andrzej Szymczyk, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/17/2023 z 12 stycznia 2023 r.
- Tomasz Małysz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/28/2023 z 17 stycznia 2023 r.

(akta kontroli str. 1-10, 3424-3425)

¹ Dalej: *Ministerstwo* lub *MKiŚ*.

² Zgodnie z postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 października 2021 r. o zmianie w składzie Rady Ministrów (M. P. poz. 976), dalej: *Minister*.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2022, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 41 – *Środowisko* oraz dysponenta części budżetowej 51 – *Klimat* oraz ocena wykonania planów finansowych jednostek finansowanych w ramach tych części budżetu państwa. Ocenie podlegały w szczególności:

Zakres kontroli

- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola, sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴, w tym:
 - a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
 - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 41 – *Środowisko* i w części 51 – *Klimat*.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy porównawczej wykonania planu dochodów,
- analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontroli prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części 41 – *Środowisko* i w części 51 – *Klimat* w trakcie roku budżetowego, w tym wynikających z podziału rezerw celowych,
- kontroli prawidłowości dokonanych blokad,
- kontroli przestrzegania ustalonych dla części 41 – *Środowisko* i części 51 – *Klimat* limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia,
- kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- szczegółowej analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
- analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
- analizy przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
- analizy stanu zobowiązań,
- prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm., dalej: *ufp*.

- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 41 – *Środowisko* i części 51 – *Klimat*.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności*.

Do oceny wykonania budżetu państwa w części 51 – *Klimat* wykorzystano również wyniki kontroli wykonania planu finansowego w 2022 r. w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska (GIOŚ).

III. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. kontrola dochodów budżetowych w części 41 – *Środowisko* i w części 51 – *Klimat* została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Część 41 – *Środowisko*

Wydatki w ramach części 41 – *Środowisko* realizowane były w ramach przyznaných limitów.

Ustalony na 2022 r. limit wydatków budżetu państwa w części 41 – *Środowisko* wykorzystano w 99,2% planu po zmianach.

W badanej próbie wydatków nie stwierdzono wydatków niegospodarnych i niecelowych. Szczegółowe badanie wykorzystania środków z rezerw celowych wykazało, że dysponent części nierzetelnie sporządził wnioski o uruchomienie środków z rezerwy celowej poz. 44 w wysokości 2 149,0 tys. zł, co skutkowało brakiem możliwości wykorzystania środków na cel, na jaki zostały uruchomione. Ponadto dysponent występował o uruchomienie środków z rezerwy celowej na realizację zadań inwestycyjnych bez uprzedniego potwierdzenia przygotowania beneficjentów do wykonania zadań, co skutkowało niewykorzystaniem środków przyznaných z rezerwy celowej i przekazanych w formie dotacji. Szczegółowe badanie 5 umów dotacji wykazało, że:

- 2 umowy dotacji zawarto po ok. 2 miesiącach od wydania przez Ministra Finansów decyzji o uruchomieniu środków z rezerw celowych. W umowach tych przewidziano możliwość sfinansowania lub refinansowania wydatków związanych z realizacją zadania, poniesionych przed dniem zawarcia umowy dotacji, mimo że zgodnie z art. 127 ust. 1 ufp dotacje celowe są to środki przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie zadań, a nie na refinansowanie wydatków poniesionych przed datą zawarcia umowy dotacji;
- w 3 umowach dotacji nie wyszczególniono zadań inwestycyjnych oraz zadań bieżących planowanych do sfinansowania środkami z dotacji, a jedynie powielono tytuł przedsięwzięcia wskazanego w § 2 ust. 1 umowy, mimo że zgodnie z art. 150 pkt 1 ufp dysponent części budżetowej, udzielając dotacji celowej, zawiera umowę, która określa m.in. szczegółowy opis zadania;
- w 3 umowach dotacji nie określono, jakie zostaną osiągnięte efekty w wyniku realizacji zadań będących przedmiotem umowy, i jak to przyczyni się do osiągnięcia planowanej wartości miernika realizacji działania 12.2.1.1. *Formy ochrony przyrody*.

⁵ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku, gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

W obszarze udzielania zamówień publicznych stwierdzono nieprawidłowości (w 2 z 3 objętych szczegółowym badaniem zamówieniach publicznych) polegające na przekazaniu Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych⁶ informacji o ofertach 5 dni po terminie wskazanym w art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁷ oraz niezachowaniu zasady konkurencyjności. NIK ocenia pozytywnie wykonanie wydatków z budżetu środków europejskich w części 41.

NIK opiniuje pozytywnie sporządzone przez dysponenta części 41 – *Środowisko* łączne roczne sprawozdania budżetowe i sprawozdanie w zakresie operacji finansowych. Łączne roczne sprawozdania budżetowe, a także sprawozdania w zakresie operacji finansowych zostały sporządzone na podstawie sprawozdań jednostkowych jednostek podległych.

Część 51 – Klimat

Wydatki w ramach części 51 – *Klimat* realizowane były w ramach przyznanych limitów.

Ustalony na 2022 r. limit wydatków tej części wykorzystano w 95,2% planu po zmianach.

W badanej próbie wydatków dysponenta III stopnia nie stwierdzono wydatków niecelowych. Stwierdzono jednak nieprawidłowości w obszarze udzielania zamówień publicznych – w przypadku wszystkich 3 szczegółowo zbadanych zamówień publicznych – dotyczące: braku zachowania zasady konkurencyjności oraz gospodarności; umieszczenia ogłoszenia o wykonaniu umowy w Biuletynie Zamówień Publicznych (BZP) po 171 dniach od podpisania protokołu zdawczo-odbiorczego, co było niezgodne z art. 448 nupzp; nieprzekazania notatki w sprawie udzielenia zamówienia publicznego do Biura Finansowego w celu potwierdzenia zabezpieczenia środków finansowych przed podpisaniem umowy nr BDG-WZN/24/2022 w dniu 2 czerwca 2022 r., co było niezgodne z § 6 ust. 5 pkt 2 *Procedury udzielania zamówień publicznych* obowiązującej od 2 maja 2022 r.; braku żądania przez zamawiającego oferty na usunięcie awarii – zgodnej z treścią zawartej umowy.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie wydatków z budżetu środków europejskich w części 51.

NIK opiniuje pozytywnie sporządzone przez dysponenta części 51 – *Klimat* łączne roczne sprawozdania budżetowe i sprawozdanie w zakresie operacji finansowych. Łączne roczne sprawozdania budżetowe, a także sprawozdania w zakresie operacji finansowych zostały sporządzone na podstawie sprawozdań jednostkowych jednostek podległych.

⁶ Dalej: Prezes UZP.

⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, ze zm., dalej: *nupzp*.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

A. CZĘŚĆ 41 – ŚRODOWISKO

Obszar

1. Dochody budżetowe

Opis stanu faktycznego

1.1. Dochody budżetowe – dysponent części budżetowej

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r., kontrola dochodów budżetowych w części 41 – Środowisko została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami z roku ubiegłego.

W części 41 – Środowisko prognozowana do uzyskania w 2022 r.⁹ kwota dochodów wyniosła 167 255,0 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły łącznie 186 862,8 tys. zł i stanowiły 111,7% planu oraz 110,2% dochodów wykonanych w 2021 r. (169 609,5 tys. zł).

(akta kontroli str. 123-126, 639-642, 829-831, 834-835)

Główne pozycje dochodów stanowiły wpływy:

- z opłat za koncesje i licencje, które wyniosły 148 388,2 tys. zł, tj. 109,8% planu i były wyższe o 6,3% od dochodów uzyskanych w 2021 r.;
- z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, które wyniosły 31 260,4 tys. zł, tj. 131,3% planu (23 800,0 tys. zł) i stanowiły 212,5,0% wykonanych w 2021 r. (14 712,3 tys. zł). Wyższe niż planowane wykonanie dochodów w porównaniu do 2021 r. wynikało głównie z większych wpływów z tytułu udostępniania informacji geologicznej;
- ze sprzedaży składników majątkowych – w wysokości 4 854,1 tys. zł, stanowiły one 64,4% dochodów planowanych (7 541,0 tys. zł) i 35,3% wykonanych w 2021 r. (13 689,4 tys. zł) z tego tytułu. Spadek dochodów w 2022 r., w porównaniu do 2021 r., wynikał z uzyskania niższych niż planowano wpłat Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe z tytułu sprzedaży gruntów i lasów zbędnych dla gospodarki leśnej, na podstawie art. 38 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach¹⁰. Niższe wykonanie dochodów wynikało z zaskarżenia wydanych warunków zabudowy i zagospodarowania terenu; braku zmiany przeznaczenia gruntu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz braku decyzji o warunkach zabudowy; oczekiwania na wydanie zgody na sprzedaż nieruchomości planowanej do zbycia z uwagi na trwające procedury związane z podziałem geodezyjnym nieruchomości; wstrzymania sprzedaży ze względu na możliwe wprowadzenie potencjalnego nabywcy na listę sankcyjną; wstrzymanie sprzedaży byłej siedziby Nadleśnictwa Międzyrzec ze względu na wykorzystywanie jej na cele związane z pomocą humanitarną dla uchodźców z Ukrainy.

Przyczynami wyższej realizacji dochodów w stosunku do planu były m.in. wpływy w rozdziale 71095 – *Pozostała działalność* z opłat za koncesje i licencje, które wykonano na poziomie 109,8% planu (135 117,0 tys. zł) oraz dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, tj. 31 260,4 tys. zł (stanowiące 131,3% planu), a także wpływy w rozdziale 90023 – *Regionalne dyrekcje ochrony*

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

¹⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 672, ze zm. – dalej: *ustawa o lasach*.

środowiska z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, tj. 745,5 tys. zł (stanowiące 154,0% planu).
(akta kontroli str. 123-126, 639-642, 829-831, 834-835, 1024-1026, 1628-1637)

Należności

Na koniec 2022 r., w części 41 – Środowisko, stan należności pozostałych do zapłaty wyniósł 3 910,8 tys. zł, w tym zaległości netto 3 398,1 tys. zł. W porównaniu do stanu na koniec 2021 r. kwota należności pozostałych do zapłaty była niższa o 4 933,3 tys. zł (tj. stanowiła 44,2% kwoty należności pozostałych do zapłaty wg stanu na koniec 2021 r.), a kwota zaległości netto – niższa o 929,5 tys. zł (tj. stanowiła 78,5% kwoty zaległości netto wg stanu na koniec 2021 r.).

(akta kontroli str. 639-642, 834-835)

1.2. Dochody budżetowe – dysponent III stopnia

Plan dochodów dysponenta III stopnia (urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska) ustalono na 159 044,0 tys. zł. Zrealizowane dochody, odprowadzone na rachunek dochodów budżetu państwa, wyniosły 180 039,9 tys. zł, co stanowiło 113,2% planu. Uzyskane w 2022 r. dochody stanowiły 116,5% dochodów wykonanych w 2021 r.

(akta kontroli str. 193-194, 394-445, 619, 621)

Główne pozycje dochodów stanowiły wpływy z:

- opłat za koncesje i licencje (wpływy z tytułu wynagrodzenia z umów o ustanowienie użytkowania górniczego) w wysokości 148 388,2 tys. zł, co stanowiło 82,4% całości uzyskanych dochodów. Dochody z tytułu użytkowania górniczego wykonano w kwocie nieznacznie wyższej niż zaplanowano (109,8% planu);
- najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa (31 260,4 tys. zł) w wysokości 17,3% łącznej kwoty dochodów wykonanych, odprowadzonych na rachunek budżetu państwa, pozyskanych przez dysponenta III stopnia.

Dochody wyższe od planowanych osiągnięto m.in. z tytułu wpływów:

- z pozostałych odsetek (130,2 tys. zł). Wykonanie planu na poziomie 260,4% wynika z braku możliwości precyzyjnego oszacowania tego rodzaju dochodów;
- z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych na 64,2 tys. zł (1 284% planu). Dochody te pochodziły z następujących tytułów: zwroty składek z ZUS (ponad 61,0 tys. zł), korekt faktur za bilety lotnicze oraz zwrotu kosztów za studia podyplomowe;
- z opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego łącznie na 21,0 tys. zł (420% planu). Dyrektor Biura Finansowego wyjaśnił m.in., że: *wysokość osiągniętych dochodów z powyższego tytułu jest trudna do oszacowania z uwagi na fakt, iż na etapie prognozowania planu jednostka nie ma możliwości określenia liczby pozytywnych dla Skarbu Państwa (MKiŚ) wyroków sądów cywilnych oraz administracyjnych w sprawach gdzie Skarb Państwa (MKiŚ) jest stroną. W roku 2022 głównie dotyczyło to spłaty kosztów sądowych przez jednego dłużnika [...] jak również z uiszczonych kosztów sądowych przez przegrane strony postępowań, gdzie rozstrzygnięcia były korzystne dla MKiŚ.*

(akta kontroli str. 193-194, 394-445, 619, 621)

Należności

Według sprawozdania Rb-27 dysponenta III stopnia należności pozostałe do zapłaty według stanu na 31 grudnia 2022 r. wyniosły ogółem 3 305,9 tys. zł, w tym zaległości

netto – 2 893,6 tys. zł. W porównaniu do 2021 r. należności pozostałe do zapłaty były niższe o 5 122,8 tys. zł (tj. stanowiły 39,2% ich wartości), a zaległości netto były niższe o 1 023,3 tys. zł (tj. stanowiły 73,9% ich wartości). Najwyższe należności pozostałe do zapłaty, w tym zaległości netto (odpowiednio 1 297,6,0 tys. zł oraz 1 277,0 tys. zł), dotyczyły wpływów z tytułu opłat za koncesje i licencje i dochodów z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa (657,8 tys. zł, w tym zaległości netto 649,6 tys. zł) oraz należności dotyczących pozostałych odsetek (590,1 tys. zł).

(akta kontroli str. 394-445, 621)

Obszar

2. Wydatki budżetu państwa

2.1.1. Wydatki budżetu państwa – dysponent części budżetowej

Opis stanu faktycznego

Na podstawie art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw¹¹ Prezes Rady Ministrów mógł wydać wiążące polecenie, m.in. dysponentowi części budżetu państwa, wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19.

Dyrektor generalny MKiŚ wyjaśniła, że Prezes Rady Ministrów nie wydał Ministrowi wiążącego polecenia wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 na podstawie wyżej przywołanych przepisów.

(akta kontroli str. 2498-2500)

Minister Finansów zmniejszył, decyzją z 22 grudnia 2022 r.¹², limit wydatków części 41 – *Środowisko* o 2 380,1 tys. zł¹³ i jak wskazał w uzasadnieniu do ww. decyzji środki te zostały przeniesione do poz. 80 rezerw celowych – *Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19*.

(akta kontroli str. 2401-2402)

W ustawie budżetowej na rok 2022 limit wydatków budżetu państwa w części 41 – *Środowisko* ustalono w wysokości 452 845,0 tys. zł. W trakcie roku limit wydatków został zwiększony per saldo o 244 838,5 tys. zł (tj. o 54,1%) do 697 683,5 tys. zł, z tego zwiększony: o 241 570,7 tys. zł z tytułu przeniesienia środków z rezerw (w tym z rezerwy ogólnej o 6 888,9 tys. zł), o 1 367,8 tys. zł na podstawie decyzji Ministra Finansów korygujących plan wydatków wynikający z ustawy budżetowej oraz o 1 900,0 tys. zł w wyniku decyzji dysponenta części 41 przenoszących środki pomiędzy częściami budżetowymi¹⁴.

(akta kontroli str. 110-111, 2778-2780)

W 2022 r. limit wydatków dysponenta części 41 został zwiększony środkami z rezerwy ogólnej o 6 888,9 tys. zł, z której wykorzystano 6 732,5 tys. zł (97,8% środków uruchomionych z tej rezerwy). Zwiększenia środkami z rezerwy ogólnej dokonał Prezes Rady Ministrów:

- zarządzeniem nr 181 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 czerwca 2022 r. w sprawie przyznania Ministrowi Klimatu i Środowiska, z ogólnej rezerwy budżetowej, środków finansowych, z przeznaczeniem na pokrycie kosztów związanych z prowadzeniem niektórych spraw arbitrażowych przeciwko

¹¹ Dz. U. poz. 568, ze zm., dalej: *ustawa o zmianie ustawy o COVID-19*.

¹² Znak MF/BP4.4143.16.6.2022.RC

¹³ Uprzednio kwota ta została zablokowana decyzjami Ministra w sprawie blokowania planowanych na rok 2022 wydatków.

¹⁴ Na podstawie art. 171 ust. 9 ufp.

Rzeczypospolitej Polskiej – o 5 888,9 tys. zł¹⁵, z której wykorzystano 5 775,1 tys. zł. Niewykorzystanie środków w wysokości 113,8 tys. zł wynikało z różnic kursowych;

- zarządzeniem nr 312 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 września 2022 r. w sprawie przyznania Ministrowi Klimatu i Środowiska, z ogólnej rezerwy budżetowej, środków finansowych, z przeznaczeniem dla Babiogórskiego Parku Narodowego na pokrycie kosztów związanych z usuwaniem skutków nawałnic, które zniszczyły drogi dojazdowe i przeciwpożarowe na terenie Babiogórskiego Parku Narodowego – o 1 000,0 tys. zł¹⁶, z której wykorzystano 957,4 tys. zł. Niewykorzystanie środków w wysokości 42,6 tys. zł spowodowane było uzyskaniem (w przetargu nieograniczonym) niższych niż szacowano kosztów realizacji zadań objętych umową.

(akta kontroli str. 3023-3030, 3056)

Limit wydatków części 41 został zwiększony o 234 681,8 tys. zł z 9 pozycji rezerw celowych, z tego:

- poz. 8 *Rezerwa na realizację projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz ze środków pomocy bezzwrotnej, rozliczenia programów i projektów finansowanych z udziałem tych środków, a także rozliczenia z budżetem ogólnym Unii Europejskiej (UE)* – o 6 171,2 tys. zł;
- poz. 16 *Zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa* – o 197 965,9 tys. zł;
- poz. 20 *Środki na szkolenia i wynagrodzenia na nowe mianowania urzędników służby cywilnej oraz skutki przechodzące* – o 1,1 tys. zł;
- poz. 26 *Środki na wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, zapewnienie uczniom objętym obowiązkiem szkolnym dostępu do bezpłatnych podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych, realizację programu rządowego „Aktywna Tablica” i Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa – Priorytet 3, a także programów rządowych z zakresu edukacji patriotycznej i obywatelskiej dzieci i młodzieży* – o 385,6 tys. zł;
- poz. 29 *Zmiany systemowe w finansowaniu jednostek samorządu terytorialnego, w tym w finansowaniu zadań oświatowych* – o 1 113,6 tys. zł;
- poz. 44 *Dofinansowanie realizacji niektórych zadań kontynuowanych, w tym środki na odbudowę dochodów budżetu państwa i zadania związane z poprawą finansów publicznych* – o 1 640,3 tys. zł;
- poz. 56 *Rezerwa na zmiany systemowe i niektóre zmiany organizacyjne, w tym nowe zadania* – o 486,5 tys. zł;
- poz. 59 *Dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej* – o 20 807,6 tys. zł;
- poz. 60 *Środki na przedsięwzięcia niskoemisyjne* – o 6 110,0 tys. zł.

(akta kontroli str. 3057-3089)

Środki z rezerw celowych w części 41 zostały wykorzystane w wysokości 233 349,5 tys. zł, tj. 99,4% planu po zmianach. Główne przyczyny niewykorzystania środków w wysokości 1 332,4 tys. zł to m.in.: brak możliwości zlecenia i wykonania, w ramach realizowanego przez Tatrzański Park Narodowy zadania inwestycyjnego pn. *Budowa Stacji Narciarskiej Nosał*, planowanych usług projektowych w terminie do 31 grudnia 2022 r. (nie wykorzystano 409,5 tys. zł z uruchomionych ze środków

¹⁵ Minister Finansów na podstawie zarządzenia nr 181 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 czerwca 2022 r. oraz w związku z wnioskiem Ministra z 29 czerwca 2022 r. (znak 41.4143.1.303.2022.WMF-A) zwiększył (decyzją z 18 lipca 2022 r. znak MF/FG2.4143.3.118.2022.MF.2218) wydatki w części 41 – Środowisko o 5 888,9 tys. zł.

¹⁶ Minister Finansów na podstawie zarządzenia nr 312 z dnia 22 września 2022 r. oraz w związku z wnioskiem Ministra z 23 września 2022 r. (znak: 41.4143.1.542.2022.WMF-A) zwiększył (decyzją z 30 września 2022 r. znak MF/FG2.4143.3.223.2022.MF.3553) wydatki w części 41 – Środowisko o 1 000,0 tys. zł.

rezerwy celowej – poz. 56 – 486,5 tys. zł); oszczędności w zużyciu energii i mediów, niższych opłat za węgiel oraz za gaz i energię elektryczną, w związku obniżonym VAT-em; opóźnienia w realizacji zadań w związku z długimi terminami uzyskania wszelkich zgód, pozwoleń i decyzji administracyjnych na wykonanie renowacji sali dydaktycznej w budynku szkoły Technikum Leśnego w Miliczu; ograniczenie wydatków na materiały biurowe i środki czystości (nie wykorzystano 204,9 tys. zł z uruchomionych ze środków rezerwy celowej – poz. 60 – 6 110,0 tys. zł); ograniczenie liczby spotkań zagranicznych, mniejsza liczba spotkań z udziałem ekspertów zewnętrznych, wykonanie ekspertyz za mniejsze wynagrodzenie niż pierwotnie planowano; oszczędności wynikające z różnic pomiędzy szacowanymi, a rzeczywistymi kosztami zrealizowanych zadań, w tym m.in. niższe koszty organizacji konferencji, mniejsze, niż zakładano, wydatki na publikację obwieszczeń o konsultacjach społecznych w związku z opracowywaniem planów ochrony rezerwatów, niezrealizowanie przez wykonawcę usługi pn.: *Usuwanie gatunków inwazyjnych i ekspansywnych w obszarze Natura 2000 Cieszyńskie Źródła Tufowe*, odstąpienie od umowy w związku z niewykonaniem w pełnym zakresie czynnej ochrony na terenie Zboczy Plutowskich, niepełne wykonanie wykoszenia powierzchni (przeznaczonej do wykoszenia na skutek działalności bobrów) w związku z zalaniem jej części (nie wykorzystano 553,5 tys. zł z uruchomionych ze środków rezerwy celowej – poz. 59 – 20 807,6 tys. zł).

(akta kontroli str. 3057-3089)

Niewykorzystanie środków z rezerw celowych w łącznej wysokości 504,1 tys. zł (tj. 409,5 tys. zł przez Tatrzański Park Narodowy oraz 94,6 tys. zł przez Technikum Leśne w Miliczu) wynikało z nierzetelnej weryfikacji przez właściwe komórki organizacyjne Ministerstwa możliwości wydatkowania środków z rezerw celowych przez ww. podmioty (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 2951-2975)

Z 4 pozycji rezerw celowych dokonano blokady środków w łącznej wysokości 2 369,2 tys. zł, w tym m.in.

- 2 149,0 tys. zł (środki z poz. 44 rezerw celowych przyznane decyzją Ministra Finansów, znak MF/FG2.4143.3.236.2022.MF.3888 z 5 października 2022 r. dla Kampinoskiego Parku Narodowego na kontynuację i zakończenie w 2022 r. zadań inwestycyjnych). We wniosku o decyzję blokującą środki na wydatki budżetowe dysponenta w sprawie blokowania planowanych na 2022 rok wydatków¹⁷ wskazano, że Kampinoski Park Narodowy po dokonaniu wnikliwej analizy rezygnuje z wydatkowania uruchomionych środków rezerwy celowej. Decyzją Ministra z 20 grudnia 2022 r. (znak: 41.4143.12.7.2022.BD) środki zostały zablokowane; a następnie decyzją Ministra Finansów z 22 grudnia 2022 r. (znak: MF/BP4.4143.16.6.2022.RC) zablokowane 2 149,0 tys. zł zostało przeniesione do poz. 80 rezerw celowych – *Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-29*.

Ustalono, że brak możliwości wydatkowania przez Kampinoski Park Narodowy środków w wysokości 2 149,0 tys. zł wynikał z wystąpienia o ich przyznanie w § 6220, zamiast w § 6229, tj. w podziale klasyfikacji budżetowej umożliwiającej realizację zadania inwestycyjnego finansowanego lub współfinansowanego ze środków UE (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*);

- 94,6 tys. zł (środki z poz. 60 rezerw celowych przyznane decyzją Ministra Finansów z 29 września 2022 r., znak MF/FG2.4143.3.230.2022.MF.3687). We wniosku o decyzję blokującą środki (z 28 grudnia 2022 r., znak:

¹⁷ Wniosek z 20 grudnia 2022 r. znak: 41.4143.11.6.2022.WBD.

41.4143.11.38.2022.WBD) wskazano, że konieczność zablokowania wynika z opóźnień w realizacji zadań w związku z długimi terminami uzyskania wszelkich zgód, pozwoleń i decyzji administracyjnych na wykonanie renowacji sali dydaktycznej w budynku szkoły (Technikum Leśnego w Miliczu). Środki zablokowano decyzją Ministra z 30 grudnia 2022 r. (znak: 41.4143.12.14.2022.BD).

(akta kontroli str. 2951-2975)

Szczegółowym badaniem objęto 5¹⁸ decyzji Ministra Finansów, wydanych na wniosek Ministra łącznie na 178 296,7 tys. zł, co stanowiło 76,0% kwoty przeniesionej do części 41 – Środowisko z rezerw celowych według stanu na 31 grudnia 2022 r.

W wyniku badania stwierdzono, że środki zostały wykorzystane w wysokości 167 458,6 tys. zł, tj. 98,4% planu po zmianach, zgodnie z przeznaczeniem, tj. m.in. na:

- uregulowanie zobowiązań wynikających z umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o współpracy w zakresie odnoszenia się do skutków na terytorium Republiki Czeskiej wynikających z eksploatacji kopalni odkrywkowej węgla brunatnego *Turów* w Rzeczypospolitej Polskiej, podpisanej w Pradze 3 lutego 2022 r.¹⁹. Zgodnie z art. 2²⁰ ust. 1 Umowy strona Polska, reprezentowana przez ministra właściwego ds. środowiska, zobowiązała się do przelania (w terminie 10 dni roboczych od wejścia w życie Umowy) na rzecz Ministerstwa Środowiska Republiki Czeskiej kwoty w łącznej wysokości równoważnej 10 mln euro oraz na rzecz Kraju Libereckiego kwoty w łącznej wysokości równoważnej 25 mln euro w celu pełnego odniesienia się do skutków na terytorium Republiki Czeskiej wynikających z eksploatacji w kopalni *Turów*, zgodnie z ustaleniami Umowy. Umowa weszła w życie z dniem podpisania (art. 14 ust. 1 Umowy). Ministerstwo przełało (3 lutego 2022 r.) na rzecz Ministerstwa Środowiska Republiki Czeskiej 45 909,0 tys. zł oraz na rzecz Kraju Libereckiego 114 772,5 tys. zł, tj. łącznie – 160 681,5 tys. zł;
- uregulowanie zobowiązania polegającego na utworzeniu, zgodnie z art. 9 ww. Umowy, Funduszu Małych Projektów²¹ i dokonywania wpłat na rzecz tego Funduszu o równowartości 250 tys. euro. Wkład Rzeczypospolitej Polskiej (tj. równowartość 250 tys. euro), na podstawie art. 9 ust. 4 Umowy, został pomniejszony o wkład PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. w wysokości 33% wpłaty strony Polskiej (tj. równowartości 82,5 tys. euro). Ministerstwo 29 grudnia 2022 r. dokonało wpłaty 795,1 tys. zł (równowartości 167,5 tys. euro).

(akta kontroli str. 3035-3050)

¹⁸ Decyzja Ministra Finansów z 14 października 2022 r. znak MF/FG2.4143.3.251.2022.MF.4291 zwiększająca plan wydatków o kwotę 486,5 tys. zł na realizację zadania inwestycyjnego pn. *Budowa Stacji Narciarskiej Nosał*; decyzja Ministra Finansów z 29 września 2022 r. znak MF/FG2.4143.3.230.2022.MF.3687 zwiększająca plan wydatków z poz. 60 rezerw celowych o 6 110,0 tys. zł; decyzja Ministra Finansów z 5 października MF/FG2.4143.3.236.2022.MF.3888 zwiększająca plan wydatków z poz. 44 rezerw celowych o 2 149,0 tys. zł; decyzja Ministra Finansów z 3 lutego 2022 r. znak MF/FG2.4143.3.4.2022.MF.146 zwiększająca plan wydatków z poz. 16 rezerw celowych o 168 715,6 tys. zł, skorygowana decyzją Ministra Finansów z 11 lutego 2022 r. zmniejszającą plan wydatków z poz. 16 rezerw celowych o 8 034,1 tys. zł); decyzja Ministra Finansów z 28 grudnia 2022 r. znak MF/FG2.4143.3.356.2022.MF.5622 zwiększająca plan wydatków z poz. 16 rezerw celowych o 835,6 tys. zł.

¹⁹ Dalej: *Umowa*.

²⁰ W art. 2 Umowy wskazano przesłanki wycofania skargi w sprawie C-121/21.

²¹ Zgodnie z art. 9 ust. 1 Umowy celem Funduszu Małych Projektów jest wzmocnienie ochrony środowiska Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej w sąsiedztwie kopalni *Turów*, za pośrednictwem którego finansowane będą lokalne i regionalne projekty środowiskowe.

W 2022 r. w części 41 – Środowisko zrealizowane wydatki wyniosły 691 803,9 tys. zł tj. 99,2% planu po zmianach. W porównaniu do 2021 r. były one wyższe o 261 741,5 tys. zł, tj. o 60,9%.

(akta kontroli str. 808-818, 2778-2780)

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały wydatki bieżące jednostek budżetowych, które stanowiły 54,5% wydatków w części, a następnie dotacje – 42,6%, wydatki majątkowe – 2,7% i świadczenia na rzecz osób fizycznych – 0,2%.

(akta kontroli str. 2778-2780)

Wydatki bieżące jednostek budżetowych zrealizowano w wysokości 376 378,2 tys. zł, tj. 98,8% planu po zmianach, w tym na finansowanie i współfinansowanie projektów z udziałem środków UE²² – 24 683,2 tys. zł. W porównaniu do 2021 r. wydatki w tej grupie były wyższe o 70 278,9 tys. zł, tj. o 22,9%.

(akta kontroli str. 2778-2780)

Blokowanie planowanych wydatków

Minister wydał decyzje w sprawie blokowania planowanych na 2022 r. wydatków budżetu państwa łącznie na 4 309,5 tys. zł²³.

Wszystkie decyzje w sprawie blokowania w 2022 r. wydatków zostały podjęte przez dysponenta w okresie 7 dni od dnia przekazania przez jednostki podległe wniosku o decyzję blokującą środki.

Minister Finansów decyzją z 22 grudnia 2022 r.²⁴ zmniejszył limit wydatków części 41 – Środowisko o 2 380,1 tys. zł, tj. 55,2% środków zablokowanych. W uzasadnieniu ww. decyzji wskazano, że ww. kwotę zablokowanych wydatków przenosi się do rezerw celowych poz. 80 *Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19*. Decyzja ta została podjęta na podstawie art. 15z pkt 6 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych²⁵ oraz art. 69 ust. 1 i 2 ustawy o zmianie ustawy o COVID-19.

Zablokowane planowane wydatki, o które następnie został zmniejszony plan finansowy dysponenta III stopnia (urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska) wyniosły 870,4 tys. zł. Uzyskane oszczędności wynikały m.in. z:

- mniejszych wydatków na działalność Komisji Zasobów Kopalin (organu doradczego MKiŚ);
- niższych wydatków na delegacje służbowe oraz mniejszej liczby opracowań zleconych do zaopiniowania Komisji Dokumentacji Hydrologicznej, Komisji Dokumentacji Geologiczno-Inżynierskich oraz komisjom egzaminacyjnym;
- poniesienia niższych kosztów sądowych;
- niższych wydatków MKiŚ na usługi pocztowe i kurierskie niż zaplanowano w związku ze zdalnym trybem pracy oraz na wykonanie odznaczeń niż zaplanowano z uwagi na uzyskanie niższej oferty;
- mniejszej ilości umów cywilnoprawnych niż pierwotnie planowano;

²² Paragrafy z czwartą cyfrą „1”, „2”, „5”, „6”, „8” i „9”.

²³ Z tego na podstawie: art. 177 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 3 pkt 2 ufp – 3 decyzje łącznie na 344,7 tys. zł; art. 177 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 2 ufp – 14 decyzji łącznie na 3 760,6 tys. zł; art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 pkt 2 ufp – 2 decyzje łącznie na 204,2 tys. zł.

²⁴ Znak MF/BP4.4143.16.6.2022.RC

²⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, ze zm.

- otrzymania korzystniejszych ofert na realizację usług remontowych takich jak naprawy i konserwacja urządzeń, budynku i pomieszczeń MKiŚ oraz usuwanie usterek w systemach alarmowych ppoż. i oddymiania.

Pozostałe planowane wydatki zostały zablokowane w planach finansowych GDOŚ (w wysokości 1 030,4 tys. zł), Techników Leśnych (w wysokości 238,2 tys. zł) oraz dysponenta głównego (w wysokości 2 170,5 tys. zł) i wynikały m.in. z rezygnacji przez Kampinoski Park Narodowy z wydatkowania w ramach dotacji środków uruchomionych z rezerwy celowej.

Decyzje o blokowaniu planowanych wydatków były realizowane za pomocą systemu TREZOR i każda podjęta decyzja na poziomie dysponenta części była automatycznie przekazywana do wiadomości na poziom Ministerstwa Finansów, co należy uznać za wykonanie obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 177 ust. 4 ufp.

(akta kontroli str. 21-38, 2405-2406)

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Przeciętne zatrudnienie w części 41 – Środowisko wyniosło w 2022 r. 2 166 osób i było o 2,4% większe niż w 2021 r., w tym zatrudnienie w grupie członków korpusu służby cywilnej wyniosło w 2022 r. 1 352 osób i było o 1,9% większe niż w 2021 r.

Wg planu po zmianach środki na wynagrodzenia²⁶ wyniosły 198 460,1 tys. zł, w tym 6 028,3 tys. zł ze środków budżetu UE. Na wynagrodzenia w 2022 r. wykorzystano 197 737,7 tys. zł (99,6% planu), w tym 5 871,3 tys. zł (97,4%) planu ze środków budżetu UE.

Przeciętne wynagrodzenie w części 41 (dysponent główny) w 2022 r. wyniosło 7,7 tys. zł, przy czym w grupie członków korpusu służby cywilnej przeciętne wynagrodzenie wyniosło w 2022 r. 8,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 643-656, 669-672, 1674 ,1690)

Dyrektor Departamentu Budżetu wyjaśnił, że wzrost zatrudnienia wynikał głównie z zatrudnienia:

- psychologów i pedagogów, zgodnie z wytycznymi ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw²⁷,
- nauczycieli przedmiotów zawodowych w związku z otwarciem oddziału klasy I oraz nauczycieli na zastępstwo (ze względu na urlopy zdrowotne, długotrwałe zwolnienia lekarskie, urlopy macierzyńskie),
- pracowników do obsługi stołówek ze względu na zwiększoną liczbę uczniów korzystających z wyżywienia w internacie,
- dodatkowych pracowników w związku z koniecznością poprawy jakości wykonywanych zadań w zakresie ocen oddziaływania na środowisko, spraw przyrodniczych oraz szacowania szkód wyrządzanych przez zwierzęta chronione.

Dyrektor Departamentu Budżetu wyjaśnił także, że wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w 2022 r. wynikał z:

- wypłaty w 2022 r. specjalnych dodatków motywacyjnych, które zostały zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2021 i ujęte w wykazie wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2021,
- podwyższenia wynagrodzeń członków korpusu służby cywilnej w celu zapobieżenia odpływowi wykwalifikowanych pracowników,

²⁶ Według Rb-28 i Rb-28EU.

²⁷ Dz. U. poz. 1116.

- wzrostem minimalnego wynagrodzenia za pracę w szkołach leśnych zgodnie z ustawą z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę²⁸ oraz rozporządzeniem z dnia 14 września 2021 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2022 r.²⁹,
- wzrostu średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego, obowiązujących od 1 maja 2022 r. oraz nauczycieli stażystów i kontraktowych, obowiązujących od 1 września 2022 r. w szkołach leśnych, zgodnie z ustawą z 24 marca 2022 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela³⁰.

(akta kontroli str. 1692-1694)

Wydatki majątkowe

W części 41 wydatki majątkowe zaplanowano pierwotnie w wysokości 16 489,0 tys. zł, zaś wg planu po zmianach, w wysokości 24 554,8 tys. zł. Wykonanie wyniosło 22 955,5 tys. zł, tj. 93,5% planu po zmianach.

Największe wydatki poniesiono w ramach dotacji celowej na wydatki inwestycyjne dokonywane przez parki narodowe na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. 2022 r. o ochronie przyrody³¹ (9 070,2 tys. zł, 95,7% planowanych wydatków na to zadanie) oraz na dofinansowanie zadań realizowanych przez Państwową Służbę Geologiczną pełnioną przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (924,3 tys. zł, 90,5% planowanych wydatków). Kolejnym co do wielkości zaangażowanych środków wydatkiem majątkowym zrealizowanym w części 41 były prace związane z budową (wykonanie m.in.: dokumentacji projektowo-kosztorysowej przebudowy budynku, roboty budowlane, ścieżka edukacyjna oraz dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznej) Centrum Edukacji Leśnej i Ekologicznej realizowaną przez Zespół Szkół Leśnych w Zagnańsku (1 073,9 tys. zł, 100% planowanych wydatków na to zadanie).

(akta kontroli str. 1772-1774, 2152B)

Wydatki na dotacje celowe

Dysponent części udzielił dotacji na podstawie umów dotacji (na cele inwestycyjne i nieinwestycyjne), które zrealizowano w wysokości 147 066,8 tys. zł, tj. 99,3% planu po zmianach (z tego na cele nieinwestycyjne 134 394,1 tys. zł oraz na cele inwestycyjne 12 672,7 tys. zł), w tym na współfinansowanie zadań realizowanych z budżetu UE 3 422,3 tys. zł. W porównaniu do 2021 r. wydatki na dotacje były wyższe o 47 989,5 tys. zł, tj. o 32,6%.

Beneficjentami dotacji były 23 parki narodowe (140 935,8 tys. zł), Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (2 057,3 tys. zł) i Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych (4 073,7 tys. zł). Środki z dotacji celowych zostały przeznaczone na:

- dofinansowanie zadań realizowanych na podstawie art. 8h ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody tj., prowadzenie działań ochronnych w ekosystemach parku narodowego, udostępnianie obszaru parku narodowego na zasadach określonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych i zarządzeniach dyrektora parku narodowego oraz na prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą;

²⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 2207.

²⁹ Dz. U. poz. 1690.

³⁰ Dz. U. poz. 935.

³¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 916, ze zm., dalej: *ustawa o ochronie przyrody*.

- współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków UE przez parki narodowe;
- wypłatę odszkodowań za szkody wyrządzone przez: bobry i wilki; zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną (łosie) na obszarach obwodów łowieckich leśnych;
- dofinansowanie realizacji zadań państwowej służby geologicznej;
- zadania zlecone Lasom Państwowym w ramach art. 54 ustawy o lasach z przeznaczeniem na:
 - sporządzanie planów zalesienia lub inwestycji, o których mowa w art. 35 ust. 5 ustawy o lasach, dla zalesień wykonywanych lub inwestycji realizowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich;
 - sporządzanie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów i prowadzenie banku danych o zasobach leśnych i stanie lasów, o których mowa w art. 13a ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o lasach;
 - pełnienie zadań związanych z realizacją programów współfinansowanych ze źródeł zagranicznych, o których mowa w art. 54 pkt 8 ustawy o lasach;
- na realizację zadania inwestycyjnego pn. Budowa Centrum Muzealno-Edukacyjnego Karkonoskiego Parku Narodowego – Pałac Sobieszów;
- na realizację zadania inwestycyjnego pn. *Budowa Stacji Narciarskiej Nosal*;
- na realizację zadania polegającego na usunięciu skutków nawalnic, które zniszczyły drogi dojazdowe i przeciwpożarowe na terenie Babiogórskiego parku Narodowego.

(akta kontroli str. 2505-2507, 2509, 2511)

Szczegółowej kontroli poddano 5 umów dotacji łącznie na 25 796,4 tys. zł, co stanowiło 17,5% zrealizowanych dotacji w części 41. Zgodnie ze złożonymi wnioskami o uruchomienie poszczególnych transz dotacji i harmonogramem płatności Ministerstwo przekazało dotacje w wysokości (po uwzględnieniu rozliczenia i zwrotu): 9 399 tys. zł dla Biebrzańskiego Parku Narodowego – 100% wykonania (umowa nr 3/DB/2022 z 24 lutego 2022 r.), 14 724,2 tys. zł dla Kampinoskiego Parku Narodowego – 100% wykonania (umowa nr 9/DB/2022 z 24 lutego 2022 r.), 96,2 tys. zł dla Białowieskiego Parku Narodowego – 60,1% wykonania (umowa nr 40/DB/2022 z 9 maja 2022 r.), 1 500 tys. zł dla Karkonoskiego Parku Narodowego – 100% wykonania (umowa nr 58/DB/2022 z 7 listopada 2022 r.), 77,0 tys. zł dla Tatrzańskiego Parku Narodowego – 15,8% wykonania (umowa nr 65/DB/2022 z 29 grudnia 2022 r.).

Zastępca dyrektora Departamentu Budżetu Ministerstwa wskazała następujące przyczyny niepełnego wykorzystania dotacji:

- przez Białowieski Park Narodowy (wykorzystanie w 60,1%) – konieczność zaniechania działań realizowanych wspólnie z partnerem z Białorusi; uzyskanie dofinansowania ze środków funduszu leśnego części wkładu własnego do projektu *Kompleksowa ochrona żubra w Polsce* (uzyskane dofinansowanie przyczyniło się do niepełnego wykorzystania środków dotacji na współfinansowanie);
- przez Tatrzański Park Narodowy (wykorzystanie w 15,8 %) – brak możliwości zlecenia i wykonania planowanych usług projektowych w wymaganym okresie, tj. do 31 grudnia 2022 r. (dotyczących m.in. opracowania opinii geologicznej oraz projektów branżowych, opracowania raportu oddziaływania na środowisko, monitoringu zmian geomorfologii (erozji) stoku narciarskiego).

(akta kontroli str. 2704-2706, 2517A-2533)

Dotacje zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem. Stwierdzono jednak nieprawidłowości w zakresie zawierania umów dotacji (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych

Na świadczenia na rzecz osób fizycznych wydatkowano 1 828,4 tys. zł, tj. 99,1% planu po zmianach, w tym 216,9 tys. zł ze środków budżetu UE.

Głównymi rodzajami świadczeń finansowanych z tych środków były wydatki poniesione na zakup okularów dla pracowników, odprawy i odszkodowania wynikające z wyroków sądowych oraz świadczenia wynikające z przepisów BHP, dodatki wiejskie dla nauczycieli oraz odzież robocza.

(akta kontroli str. 2152B, 2152D-E, 2802-2805.2882-2919)

Wydatki, które w roku 2021 nie wygasły z upływem roku budżetowego

Według rocznego sprawozdania Rb-28 NW z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2021, środki na ten rodzaj wydatków zostały wykorzystane w wysokości 10 041,1 tys. zł, tj. 92,4% kwoty ujętej w planie rzeczowo-finansowym środków niewygasających (10 871,2 tys. zł). Główną przyczyną niepełnego wykorzystania środków było wykonanie remontu pomieszczeń w budynku MKiŚ w mniejszym zakresie niż planowano.

(akta kontroli str. 657-660, 2199-2207)

Środki ujęte w wykazie wydatków niewygasających z końcem roku budżetowego nie były pozyskane w 2021 r. z rezerw celowych.

(akta kontroli str. 2201-2203)

W ramach sprawowania nadzoru nad realizacją wydatków finansowanych środkami, które nie wygasły z upływem 2021 r., Departament Budżetu zobowiązał dysponentów niższego stopnia do przekazania informacji na temat wydatkowania środków niewygasających za okres od początku roku do 31 marca 2022 r., a następnie ich aktualizowania po zakończeniu każdego kolejnego miesiąca w 2022 r., zgodnie z danymi wprowadzonymi przez nich do systemu TREZOR. Dysponent części budżetowej dwukrotnie zgłaszał do dyspozycji Ministerstwa Finansów niewykorzystane środki niewygasające: 27 września 2022 r. w wysokości 231,5 tys. zł oraz 23 listopada 2022 r. w wysokości 584,2 tys. zł. Pozostałe środki w wysokości 14,4 tys. zł, niewykorzystane do 30 listopada 2022 r., zostały terminowo postawione do dyspozycji Ministra Finansów.

(akta kontroli str. 2180-2181, 2209-2212)

Wydatki, które w roku 2022 nie wygasły z upływem roku budżetowego

Minister Finansów nie wydał rozporządzenia w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2022 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego.

Zobowiązania

Na koniec 2022 r. zobowiązania w części 41 wyniosły 18 840,5 tys. zł. Główną pozycję zobowiązań stanowiło dodatkowe wynagrodzenie roczne (10 460,3 tys. zł), dodatkowe wynagrodzenie roczne nauczycieli (2 198,7 tys. zł) oraz składki na ubezpieczenie społeczne (1 993,4 tys. zł). Zobowiązania wymagalne nie wystąpiły.

(akta kontroli str. 643-656)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dysponent części wskazał we wniosku o uruchomienie środków z rezerwy celowej poz. 44 błędny paragraf klasyfikacji budżetowej, co skutkowało

brakiem możliwości wykorzystania środków w wysokości 2 149,0 tys. zł na cel, na jaki zostały uruchomione.

Dysponent części wystąpił do Ministra Finansów³² o zwiększenie wydatków w części 41 (dział 925, rozdział 92501, § 6220) o 2 149,0 tys. zł z rezerwy celowej poz. 44. We wniosku wskazano, że środki zostaną przekazane dla Kampinoskiego Parku Narodowego na kontynuację i zakończenie w 2022 r. zadań inwestycyjnych (we wniosku wskazano 4 zadania inwestycyjne). W powyższym wniosku wskazano § 6220, pomimo że dyrektor Kampinoskiego Parku Krajobrazowego (w piśmie z 6 września 2022 r., znak DF/032-5/22) zwrócił się z prośbą o przyznanie dotacji na wydatki majątkowe z rezerwy celowej budżetu państwa na kontynuację i zakończenie zadań inwestycyjnych realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko³³ (1503,0 tys. zł) i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego (646,0 tys. zł). W konsekwencji przyznane decyzją Ministra Finansów (znak MF/FG2.4143.3.236.2022.MF.3888 z 5 października 2022 r.) środki w wysokości 2 149,0 tys. zł nie mogły być wydatkowane przez Kampinoski Park Narodowy. W związku z tym decyzją Ministra KiŚ z 20 grudnia 2022 r. (znak: 41.4143.12.7.2022.BD) środki zostały zablokowane; a następnie decyzją Ministra Finansów z 22 grudnia 2022 r. (znak: MF/BP4.4143.16.6.2022.RC) zablokowane 2149,0 tys. zł zostało przeniesione do rezerwy celowej poz. 80 *Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-29*.

Dyrektor Departamentu Budżetu wyjaśnił m.in., że: *Wniosek o wydanie decyzji budżetowej na rok 2022, z 30 września 2022 r., [...] na kwotę 2 149 000 zł dotyczył, zgodnie z pozytywną opinią Departamentu Ochrony Przyrody, przeznaczenia środków dla Kampinoskiego Parku Narodowego na kontynuację oraz zakończenie w 2022 roku zadań inwestycyjnych. [...] Brakująca kwota 2 149 000,00 zł wynikała ze wzrostu cen materiałów i usług budowlanych, a także z faktu, że niektóre prace nie były pierwotnie objęte harmonogramem projektów, a były konieczne do wykonania, w tym wynikające z konieczności dostosowania prowadzonej inwestycji do obowiązujących przepisów przeciwpożarowych. Z powyższego wynikało, że skoro tych prac nie obejmował harmonogram projektów to wniosek dotyczy wydatków w paragrafie z czwartą cyfrą „0”. Dopiero po otrzymaniu wniosku o dokonanie zmian planu finansowego Kampinoskiego Parku Narodowego, w którym wskazano, iż środki będą przeznaczone na uzupełnienie współfinansowania realizowanych w ramach projektu zadań, stwierdzono brak możliwości wydatkowania środków przyznanych ww. decyzją Ministra Finansów. Potwierdzeniem powyższego były informacje zawarte w piśmie Dyrektora Kampinoskiego Parku Narodowego z dn. 7 grudnia 2022 r. znak DF/032-23/2022 co uniemożliwiło dokonanie korekty decyzji. Dyrektor Departamentu Budżetu dodał, że: Departament Budżetu z należytą starannością dokonał analizy zarówno wniosku o uruchomienie środków z rezerwy celowej budżetu państwa jak i wniosku o dokonanie zmian w planie Kampinoskiego Parku Narodowego i nie dopuścił do wydatkowania dotacji niezgodnie z przepisami prawa. W związku z powyższym wyciąganie wniosków o błędnym wskazaniu paragrafu klasyfikacji budżetowej jest nieuzasadnione.*

(akta kontroli str. 2846, 2850, 2951-2975)

NIK nie podziela stanowiska dyrektora Departamentu Budżetu z uwagi na fakt, że dyrektor Kampinoskiego Parku Narodowego wskazał w przywołanym powyżej piśmie z 6 września 2022 r., iż dotacja dotyczy wydatków majątkowych na kontynuację i zakończenie projektów finansowanych i współfinansowanych z udziałem środków

³² Wniosek o wydanie decyzji budżetowej na rok 2022 z 30 września 2022 r. znak 41.4143.1.560.2022.WMF-A.

³³ Dalej: POLiŚ.

UE. Zatem wystąpienie przez dysponenta części o uruchomienie środków w § 6220 zamiast w § 6229 było działaniem nierzetelnym i niecelowym.

2. Dysponent występował o uruchomienie środków z rezerwy celowej na realizację zadań inwestycyjnych przez jednostki podległe bez uprzedniego potwierdzenia przez te jednostki przygotowania do wykonania zadań, co skutkowało niewykorzystaniem środków z rezerwy celowej.

Stwierdzono, że niewykorzystane w części 41 ze środków z rezerw celowych 1 332,4 tys. zł uwzględnia m.in. niewykorzystane (w ramach dotacji celowej) przez Tatrzański Park Narodowy 409,5 tys. zł (tj. 84,2% kwoty uruchomionej ze środków rezerwy celowej poz. 56 na realizację zadania inwestycyjnego pn. *Budowa Stacji Narciarskiej Nosal*), a także 94,6 tys. zł (tj. 40,9% kwoty uruchomionej z rezerwy celowej poz. 60 na modernizację pracowni chemii i fizyki w Technikum Leśnym w Miliczu). Niewykorzystanie środków dyrektor Tatrzańskiego Parku Narodowego wyjaśnił brakiem możliwości zlecenia i wykonania planowanych usług projektowych w wymaganym okresie (tj. do 31 grudnia 2022 r.), a dyrektor Technikum Leśnego w Miliczu wskazała na opóźnienia w realizacji zadań w związku z długimi terminami uzyskania wszelkich zgód, pozwoleń i decyzji administracyjnych na wykonanie renowacji sali dydaktycznej w budynku szkoły. Niewykorzystanie środków z rezerw celowych w łącznej wysokości 504,1 tys. zł (tj. 409,5 tys. zł przez Tatrzański Park Narodowy oraz 94,6 tys. zł przez Technikum Leśne w Miliczu) wynikało z nierzetelnej weryfikacji przez właściwe komórki organizacyjne Ministerstwa możliwości wydatkowania środków z rezerw celowych przez ww. podmioty.

Dyrektor Departamentu Budżetu wyjaśnił m.in., że: [...] *wniosek o uruchomienie środków dla TL w Miliczu poprzedzony był analizą przez Departament Leśnictwa i Łowiectwa (DLŁ), który pełni rolę departamentu nadzorującego w MKiŚ nad szkołami leśnymi.*

Dyrektor Departamentu Leśnictwa i Łowiectwa wyjaśnił m.in., że: *Departament Leśnictwa i Łowiectwa nie dysponuje żadnymi dokumentami dotyczącymi procesu uzgodnienia wniosku Technikum Leśnego w Miliczu o uruchomienie środków z rezerwy celowej poz. 60 w kwocie 1062,0 tys. zł [...], ich wydatkowania oraz konieczności zablokowania środków w kwocie 94,6 tys. zł. Środki dla Technikum Leśnego w Miliczu były uruchamiane wraz ze środkami dla wszystkich szkół leśnych prowadzonych przez Ministra Klimatu i Środowiska. Konieczność uruchomienia środków wynikała ze zgłaszanych przez szkoły potrzeb związanych z bieżącym funkcjonowaniem. Uruchomienie środków było efektem wielomiesięcznych roboczych uzgodnień pomiędzy szkołami, Departamentem Leśnictwa i Łowiectwa oraz Departamentem Budżetu. Dokumentacja dotycząca uruchomienia środków, ich wydatkowania oraz konieczności zablokowania środków w kwocie 94,6 tys. zł pozostaje w dyspozycji Departamentu Budżetu.*

Dyrektor generalny MKiŚ w odniesieniu do powyższego oświadczyła, że: *Przed podpisaniem umowy dotacji z Tatrzańskim Parkiem Narodowym Departament Ochrony Przyrody uzyskał z Parku informację o planowanej realizacji zadania.*

(akta kontroli str. 3322-3327)

Zastępca dyrektora Departamentu Ochrony Przyrody w MKiŚ w odpowiedzi na prośbę o przekazanie opinii Departamentu Ochrony Przyrody do wniosku Dyrektora Tatrzańskiego Parku Narodowego o udzielenie dotacji wyjaśniła m.in., że: [...] *Na etapie prac nad ustawą budżetową, parki narodowe przekazują wnioski dotyczące potrzeb w zakresie dotacji celowej z budżetu państwa na realizację zadań określonych w ustawie o ochronie przyrody. Informacje te są analizowane przez pracowników DOP i, w uzgodnieniu z ministrem nadzorującym departament, ustalane*

są wysokości dotacji dla poszczególnych parków narodowych. [...] Umowa dotacji określa, w szczególności cel na jaki jest przeznaczona dotacja oraz sposób i termin jej rozliczenia. Należy zauważyć, że dotacja jest wypłacana w co najmniej 4 transzach. Warunkiem otrzymania kolejnej transzy jest rozliczenie transzy poprzedniej, akceptowane przez DOP pod względem merytorycznym. Potwierdzeniem pozytywnej opinii jest akceptacja dokonana w elektronicznym systemie obiegu dokumentacji obowiązującym w MKiŚ (EZD-PUW), zgodnie z instrukcją kancelaryjną. [...].

Wniosek Tatrzańskiego Parku Narodowego o uruchomienie środków z rezerwy celowej budżetu państwa na wydatki ponoszone w związku z realizacją zadania pn. *Budowa stacji narciarskiej Nosal* skierowany był również do dyrektora Departamentu Ochrony Przyrody MKiŚ.

(akta kontroli str. 2590-2622)

Niewykorzystanie przez wskazane powyżej podmioty środków przekazanych w formie dotacji wskazuje na nieskuteczność działań właściwych komórek organizacyjnych Ministerstwa w ramach weryfikacji możliwości realizacji zadania inwestycyjnego przez dotowane podmioty.

3. Zawarcie 2 z 5 objętych szczegółowym badaniem umów dotacji po ok. 2 miesiącach od wydania przez Ministra Finansów decyzji o uruchomieniu środków z rezerw celowych. W umowach tych przewidziano możliwość refinansowania wydatków związanych z realizacją zadania, poniesionych przed dniem zawarcia umowy dotacji, mimo że zgodnie z art. 127 ust. 1 ufp dotacje celowe są to środki przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie zadań, a nie na refinansowanie poniesionych wydatków.

Zgodnie z § 2 ust. 3 umowy dotacji nr 65/DB/2022 z 29 grudnia 2022 r., zawartej z dyrektorem Tatrzańskiego Parku Narodowego na dofinansowanie realizacji zadania pn. *Budowa Stacji Narciarskiej Nosal*, na 486,6 tys. zł dotowany mógł przeznaczyć dotację na sfinansowanie lub refinansowanie wydatków związanych z realizacją zadania, poniesionych od 14 października 2022 r. (tj. od daty decyzji Ministra Finansów, na podstawie której zostały uruchomione środki na realizację ww. zadania³⁴).

Zgodnie z § 2 ust. 3 umowy dotacji nr 58 /DB/2022 z 7 listopada 2022 r., zawartej z dyrektorem Karkonoskiego Parku Narodowego na dofinansowanie realizacji zadania inwestycyjnego pn. *Budowa Centrum Muzealno-Edukacyjnego Karkonoskiego Parku Narodowego - Pałac Sobieszów*, na 1 500,0 tys. zł dotowany mógł przeznaczyć dotację na sfinansowanie wydatków związanych z realizacją zadania, poniesionych od 14 września 2022 r. (tj. od daty decyzji Ministra Finansów³⁵, na podstawie której zostały uruchomione środki na realizację ww. zadania).

Obydwie umowy dotacji podpisano dopiero po upływie blisko 2 miesięcy (dotyczy umowy nr 58 /DB/2022 z 7 listopada 2022 r.) oraz ponad 2 miesięcy (dotyczy umowy nr 65/DB/2022 z 29 grudnia 2022 r.) od przyznania decyzjami Ministra Finansów środków na realizację zadań będących przedmiotem ww. umów dotacji.

Dyrektor generalny MKiŚ w powyższej kwestii oświadczyła m.in., że: *Termin podpisania umów dotacji z Karkonoskim PN [...] oraz z Tatrzańskim PN [...] wynikał z konieczności szczegółowej analizy projektów umów przez komórki organizacyjne MKiŚ, co spowodowało ich podpisanie w terminie ok. 2 m-cy po otrzymaniu decyzji*

³⁴ Decyzja znak MF/FG2.4143.3.251.2022.MF.4291 o przyznaniu środków w wysokości 486,5 tys. zł z rezerwy celowej poz. 56.

³⁵ Decyzja znak MF/FG2.4143.3.207.2022.MF.3309 o przyznaniu środków w wysokości 1 500,0 tys. zł z rezerwy celowej poz. 44.

Ministra Finansów o przyznaniu środków. W zapisach § 2 ust 3 umowy 58/DB/2022 dotowany zobowiązuje się przeznaczyć dotację wyłącznie na cel określony w § 2 ust. 1 na sfinansowanie wydatków związanych z realizacją zadania, poniesionych od dnia 14 września 2022 r. zgodnie z decyzją Ministra Finansów z dnia 14 września 2022 r. [...], na podstawie której zostały uruchomione środki. W zapisach § 2 ust 3 umowy 65/DB/2022 dotowany zobowiązuje się przeznaczyć dotację na sfinansowanie lub zrefinansowanie wydatków związanych z realizacją zadania, o którym mowa ust. 1, poniesionych od dnia 14 października 2022 r. tj. od daty decyzji Ministra Finansów [...], na podstawie której zostały uruchomione środki. Zgodnie z § 2 ust. 3 umowy dotacji 65/DB/2022 Dotowany miał możliwość sfinansowania środkami dotacji wydatków poniesionych od dnia 14 października 2022 r., tj. od dnia wydania przez Ministra Finansów decyzji przyznającej środki na realizację zadania z rezerwy celowej, gdyż wydana przez MF decyzja zabezpieczyła w planie dysponenta środki finansowe na realizację zadania, o sfinansowanie którego wnioskowano. Data jej wydania była momentem, od którego możliwe było ponoszenie wydatków związanych z realizacją dotowanego zadania - niniejsza zasada dotyczy wszystkich środków uruchamianych z rezerw celowych. Biorąc pod uwagę powyższe, podpisanie umowy dotacji nastąpiło w terminie późniejszym w stosunku do daty wydania decyzji przyznającej środki na zadanie, w związku z czym zapis umożliwiający zakwalifikowanie do sfinansowania dotacją wydatków poniesionych po wydaniu decyzji, ale przed podpisaniem umowy, znalazł się w § 2 ust. 3, potwierdzając możliwość ich rozliczenia w ramach przyznanych środków. Wnioskowanie do rezerwy celowej budżetu państwa w każdym przypadku odbywa się na środki planowane do poniesienia a nie na wydatki już poniesione.

(akta kontroli str. 2517A-2533, 3322-3327)

Zawarcie ww. umów po około 2 miesiącach od uruchomienia środków było działaniem nierzetelnym. Szczegółowa analiza projektów umów przez komórki organizacyjne MKiŚ, na którą powołuje się dyrektor generalny powinna być przeprowadzona przed wystąpieniem z wnioskami o uruchomienie środków z rezerw celowych. Konsekwencją tak późnego zawarcia umów było umożliwienie finansowania wydatków niezgodnie z art. 127 ust. 1 ufp.

4. W 3 z 5 objętych szczegółowym badaniem umów dotacji nie wyszczególniono zadań inwestycyjnych oraz zadań bieżących planowanych do sfinansowania środkami z dotacji, a jedynie powielono tytuł przedsięwzięcia wskazanego w § 2 ust. 1 umowy, mimo że zgodnie z art. 150 pkt. 1 ufp dysponent części budżetowej, udzielając dotacji celowej, zawiera umowę, która określała szczegółowy opis zadania.

Dotyczy to umów dotacji zawartych z Tatrzańskim Parkiem Narodowym (nr 65/DB/2022) oraz z Karkonoskim Parkiem Narodowym (nr 58/DB/2022), w których w wykazie zadań inwestycyjnych dofinansowywanych ze środków dotacji celowej (stanowiącym załącznik nr 1 do tych umów) jedynie powielono tytuł zadania wskazanego w § 2 ust. 1 tych umów, a także umowy z Kampinoskim Parkiem Narodowym (nr 9/DB/2022), do której nie załączono wykazu zadań realizowanych w § 2800 – 13 020,0 tys. zł, a jedynie ograniczono się do wykazu zadań inwestycyjnych dofinansowanych ze środków dotacji celowej w 2022 r. (§ 6220 – 1 630,0 tys. zł).

Dyrektor generalny MKiŚ w odniesieniu do umów dotacji zawartych z Tatrzańskim Parkiem Narodowym (nr 65/DB/2022) oraz z Karkonoskim Parkiem Narodowym (nr 58/DB/2022) oświadczyła, że: *Określenie w umowach dotacji nazwy zadania, na które przeznaczono środki z rezerwy budżetu państwa jest tożsame jak w decyzji Ministra Finansów o przyznaniu środków. W związku z koniecznością zachowania*

jednolitości celu przeznaczenia środków (nazwa zadania) w obu dokumentach użyto tożsamyh nazw, pozwalających zidentyfikować zadanie.

W sprawie sposobu dokonania oceny (przy rozliczaniu środków przyznanych umową dotacji nr 9/DB/2022), tj. czy zrealizowany zakres rzeczowy zadania był zgodny z celem na jaki dotacja została udzielona w sytuacji niedookreślenia zadań realizowanych w § 2800, dyrektor generalny MKiŚ oświadczyła, że: Rozmiar działań ochronnych realizowanych w ekosystemach parków narodowych w danych roku jest określany w rocznych zadaniach rzeczowych (art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody). Tym samym nie ma konieczności dublowania jego treści w umowie dotacji, która w załączniku nr 3 określa maksymalną wartość na dany rok. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że z uwagi na zmienność warunków przyrodniczych i pogodowych, nie jest możliwe określenie wartości, która ma być osiągnięta w danym okresie. Tym samym z uwagi na ww. zmienność nie jest możliwe uzależnienie wypłaty kolejnej transzy dotacji od osiągnięcia określonej liczby jednostek realizacji działań ochronnych. Parki narodowe realizują swoje zadania wykorzystując do tego różne źródła finansowania, nie tylko środki z dotacji. Miernik dotyczący stopnia realizacji zadań jest zaś określany dla całości zadań, bez podziału na źródło finansowania. Tym samym nie umieszczono w umowie dotacji tego miernika. Miernik ten jest sprawozdawany w dokumentacji dotyczącej realizacji budżetu zadaniowego. Rozmiar działań ochronnych realizowanych w ekosystemach parków narodowych w danym roku jest określany w rocznych zadaniach rzeczowych (art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody). Tym samym nie ma konieczności dublowania jego treści w umowie dotacji. W umowie dotacji określono zadania, na które ma być przeznaczona dotacja, zgodne z zadaniami parku narodowego określonymi w art. 8b ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. DOP opiniuje rozliczenia dotacji pod względem merytorycznym, porównując przekazane rozliczenie z ww. zadaniami.

(akta kontroli str. 2517A-2533, 3322-3327)

Brak szczegółowego opisu zadania finansowanego dotacją uniemożliwia weryfikację efektywności wykorzystania środków, czyli oceny czy dane nakłady przyniosły najlepsze efekty z punktu widzenia art. 44 ust. 3 ufp.

5. W 3 z 5 objętych szczegółowym badaniem umów dotacji nie określono, w jaki sposób realizacja zadań będących przedmiotem umowy przyczyni się do osiągnięcia wartości miernika ustalonego dla działania 12.2.1.1. *Formy ochrony przyrody.*

W umowach dotacji (nr 65/DB/2022, nr 58/DB/2022 oraz 9/DB/20) wskazano klasyfikację budżetu zadaniowego, tj. działanie 12.2.1.1. *Formy ochrony przyrody* (którego celem było zapewnienie ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej, a miernikiem realizacji: 1) liczba zarządzeń oraz rozporządzeń w sprawie ustanowienia planów zadań ochronnych lub planów ochrony dla obszarów Natura 2000 / łączna liczba obszarów Natura 2000 (ustanowiony na poziomie 754/999); 2) powierzchnia ekosystemów objętych w danym roku zabiegami ochronnymi (ustanowiony na poziomie 136 260,53). Mimo wskazania klasyfikacji budżetu zadaniowego w żadnej z przedmiotowych umów dotacji nie określono wartości mierników realizacji zadań będących przedmiotem umowy dotacji i nie określono w jaki sposób realizacja zadań będących przedmiotem umowy przyczyni się do osiągnięcia wartości mierników dla działania 12.2.1.1. *Formy ochrony przyrody.* Dodatkowo w załączniku nr 3 do umowy dotacji z Kampinoskim Parkiem Narodowym (nr 9/DB/202) nie określono liczby jednostek realizacji działań ochronnych: 1) prowadzenie działań ochronnych w ekosystemach parku narodowego, zmierzających do realizacji celów, o których mowa w art. 8 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody (jednostka miary ha);

2) udostępnianie obszaru parku narodowego na zasadach określonych w planie ochrony, o którym mowa w art. 18, lub zadaniach ochronnych, o których mowa w art. 22, i w zarządzeniach dyrektora parku narodowego (jednostka miary osoby);
3) prowadzenia działań związanych z edukacją przyrodniczą (jednostka miary osoby).
Liczbę jednostek realizacji ww. działań ochronnych wskazywano natomiast przed każdym uruchomieniem kolejnej transzy.

Dyrektor generalny MKiŚ w powyższej kwestii oświadczyła, że: *Parki narodowe realizują swoje zadania wykorzystując do tego różne źródła finansowania, nie tylko środki z dotacji. Miernik dotyczący stopnia realizacji zadań jest zaś określany dla całości zadań, bez podziału na źródło finansowania. Tym samym nie umieszczono w umowie dotacji tego miernika. Miernik ten jest sprawozdawany w dokumentacji dotyczącej realizacji budżetu zadaniowego. Natomiast w kwestii umowy z Kampinoskim Parkiem Narodowym wskazała, że: Rozmiar działań ochronnych realizowanych w ekosystemach parków narodowych w danych roku jest określany w rocznych zadaniach rzeczowych (art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody). Tym samym nie ma konieczności dublowania jego treści w umowie dotacji, która w załączniku nr 3 określa maksymalną wartość na dany rok. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że z uwagi na zmienność warunków przyrodniczych i pogodowych, nie jest możliwe określenie wartości, która ma być osiągnięta w danym okresie. Tym samym z uwagi na ww. zmienność nie jest możliwe uzależnienie wypłaty kolejnej transzy dotacji od osiągnięcia określonej liczby jednostek realizacji działań ochronnych. Parki narodowe realizują swoje zadania wykorzystując do tego różne źródła finansowania, nie tylko środki z dotacji. Miernik dotyczący stopnia realizacji zadań jest zaś określany dla całości zadań, bez podziału na źródło finansowania. Tym samym nie umieszczono w umowie dotacji tego miernika. Miernik ten jest sprawozdawany w dokumentacji dotyczącej realizacji budżetu zadaniowego. Rozmiar działań ochronnych realizowanych w ekosystemach parków narodowych w danym roku jest określany w rocznych zadaniach rzeczowych (art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody). Tym samym nie ma konieczności dublowania jego treści w umowie dotacji. W umowie dotacji określono zadania, na które ma być przeznaczona dotacja, zgodne z zadaniami parku narodowego określonymi w art. 8b ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. DOP opiniuje rozliczenia dotacji pod względem merytorycznym, porównując przekazane rozliczenie z ww. zadaniami.*

(akta kontroli str. 2517A-2533, 3322-3327)

Nieokreślenie w 3 umowach dotacji wartości mierników realizacji zadań będących ich przedmiotem oraz niewskazanie w jaki sposób realizacja tych zadań przyczyni się do osiągnięcia wartości mierników dla działania 12.2.1.1. *Formy ochrony przyrody*, a także nieokreślenie w 1 umowie liczby jednostek realizacji działań ochronnych nie zapewniło optymalnych możliwości dla należytego monitorowania przez dotującego realizowanych zadań i oceny ich skuteczności. Dlatego opisane wyżej postępowanie należy uznać za nierzetelne.

Zdaniem NIK przyczyną nieprawidłowości opisanych w pkt. 2-5 było nieustalenie procedur kontroli zarządczej w zakresie przyznawania i rozliczania środków udzielanych państwowym osobom prawnym w ramach dotacji celowych. Brak takich procedur skutkował niejednorodną praktyką przyznawania środków w drodze umowy dotacji celowej, a także zwiększał ryzyko niewykorzystania tych środków. I tak podpisanie niektórych umów dotacji poprzedzało złożenie przez dotowanego wniosku o uruchomienie środków z rezerwy celowej (np. umowa nr 65/DB/2022 z 29 grudnia 2022 r. z Tatrzańskim Parkiem Narodowym; umowa nr 58 /DB/2022 z Karkonoskim Parkiem Narodowym), a w przypadku innych umów dotacji, jak wyjaśniła zastępca

dyrektora Departamentu Ochrony Przyrody³⁶: *Dotacje celowe [...] są udzielane parkom narodowym, na podstawie umowy dotacji, w wysokości określonej w załączniku nr 14 do ustawy budżetowej, zawierającym plany finansowe parków narodowych, w układzie zgodnym z określonym w ustawie o finansach publicznych (poza dotacjami udzielanymi na realizację zadań dodatkowych, których realizacja nie była planowana na etapie tworzenia ustawy budżetowej) [...].* Równocześnie kontrolującym nie przedłożono dokumentacji na dowód pozyskania od dotowanego potwierdzenia gotowości do realizacji zadania wskazanego w umowie dotacji celowej. Kontrola umów dotacji wykazała, że przyczyną niewykorzystania środków z dotacji celowej (dotyczy np. umowy nr 65/DB/2022 zawartej z Tatrzańskim Parkiem Narodowym) był brak możliwości zlecenia i wykonania planowanych usług projektowych, tj. nieprzygotowania jednostki do realizacji zadania inwestycyjnego.

Dyrektor generalny MKiŚ, odnosząc się do powyższego, oświadczyła, że: *Odstąpienie od wprowadzenia procedur przyznawania i rozliczania środków udzielanych państwowym osobom prawnym w ramach dotacji wynikało z uwagi na fakt, że przepisy ogólne obecnie obowiązujące są wystarczające w przedmiotowym obszarze.*

Wyniki szczegółowego badania ww. umów dotacji wskazują, wbrew stwierdzeniu dyrektora Generalnego MKiŚ, że brak procedur przyznawania dotacji w Ministerstwie doprowadził do zawarcia umów dotacji w terminach uniemożliwiających wykorzystanie środków przez beneficjentów.

(akta kontroli str. 2621-2622)

2.1.2. Wydatki budżetu państwa – dysponent III stopnia

W oparciu o przekazane limity wydatków dyrektor generalny w MKiŚ opracował plan finansowy wydatków dysponenta III stopnia na podstawie ustawy budżetowej na rok 2022 (w zakresie części 41). W planie finansowym na 2022 r. dysponenta III stopnia wydatki budżetowe ustalono pierwotnie w wysokości 55 277,0 tys. zł.

W trakcie roku limit wydatków został zwiększony per saldo o 188 384,1 tys. zł, do 243 661,1 tys. zł, tj. o 340,8%, przy czym zwiększono go o 187 025,9 tys. zł z tytułu przeniesienia środków z rezerw (w tym 5 888,9 tys. zł z rezerwy ogólnej) i o 1 900,0 tys. zł w wyniku decyzji dysponenta części 41 przenoszących środki pomiędzy częściami budżetowymi, oraz zmniejszono o 290,4 tys. zł na podstawie decyzji Ministra Finansów korygujących plan wydatków wynikający z ustawy budżetowej oraz o 251,4 tys. zł w wyniku decyzji dysponenta części 41.

(akta kontroli str. 110-112, 2785-2806)

W 2022 r. limit wydatków dysponenta III stopnia w części 41 został zwiększony³⁷ środkami z rezerwy ogólnej o 5 888,9 tys. zł³⁸, z której wykorzystano 5 775,1 tys. zł. Niewykorzystanie środków w wysokości 113,8 tys. zł wynikało z różnic kursowych.

(akta kontroli str. 3023-3030, 3056)

W części 41 plan finansowy dysponenta III stopnia został zwiększony o 181 137,1 tys. zł środkami z 3 pozycji rezerw celowych, z której wykorzystano 180 992,9 tys. zł (99,9% kwoty zwiększającej limit wydatków), z tego:

³⁶ Pismo z 23 marca 2023 r. znak DOP-WNSPN.081.3.2023.JMS.

³⁷ Zarządzeniem nr 181 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 czerwca 2022 r. w sprawie przyznania Ministrowi Klimatu i Środowiska, z ogólnej rezerwy budżetowej, środków finansowych, z przeznaczeniem na pokrycie kosztów związanych z prowadzeniem niektórych spraw arbitrażowych przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej

³⁸ Minister Finansów na podstawie zarządzenia nr 181 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 czerwca 2022 r. oraz w związku z wnioskiem Ministra z 29 czerwca 2022 r. (znak 41.4143.1.303.2022.WMF-A) zwiększył (decyzją z 18 lipca 2022 r. znak MF/FG2.4143.3.118.2022.MF.2218) wydatki w części 41 – Środowisko o 5 888,9 tys. zł.

- z poz. 16 *Zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa* – 178 269,2 tys. zł (tj. 100% planu po zmianach i 95,6% kwoty zwiększającej limit wydatków),
- z poz. 20 Środki na szkolenia i wynagrodzenia na nowe mianowania urzędników służby cywilnej oraz skutki przechodzące – wykorzystano 1,1 tys. zł (100% planu po zmianach),
- z poz. 59 Dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej – wykorzystano 2 722,5 tys. zł (96,3% planu po zmianach).

Środki przeniesione z poz. 20 rezerw celowych 1 decyzją Ministra Finansów³⁹ zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, tj. na sfinansowanie dodatku służby cywilnej (wraz z pochodnymi) dla 1 urzędnika służby cywilnej przewidzianego do mianowania z dniem 1 grudnia 2022 r.

Środki przeniesione 3 decyzjami Ministra Finansów⁴⁰ z poz. 16 rezerw celowych zostały wykorzystane zgodnie z celem określonym w decyzjach Ministra Finansów, tj. na uregulowanie zobowiązań wynikających z wyroku Trybunału Arbitrażowego PCA (Case No. 2015-27 z 27 grudnia 2021 r.) w postępowaniu arbitrażowym w sprawie z powództwa Miedzi Copper Corp. przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej (16 792,7 tys. zł); uregulowanie zobowiązań wynikających z umowy pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o współpracy w zakresie odnoszenia się do skutków na terytorium Republiki Czeskiej wynikających z eksploatacji kopalni odkrywkowej węgla brunatnego *Turów* w Rzeczypospolitej Polskiej (160 681,5 tys. zł); uregulowanie zobowiązań wynikających z utworzenia Funduszu Małych Projektów, o którym mowa w ww. umowie pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej (795,1 tys. zł).

W ramach środków przeniesionych, 5 decyzjami Ministra Finansów, z poz. 59 rezerw celowych, zrealizowano zgodnie z przeznaczeniem następujące zadania:

- wsparcie zadań Ministra w obszarze działań edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów, poprawy stanu środowiska i zmian klimatu;
- wsparcie procesu negocjacyjnego oraz realizacja zadań związanych z wypełnieniem obowiązków wynikających z porozumień międzynarodowych oraz współpracy międzynarodowej;
- wsparcie działań Ministra w obszarze działań edukacyjno-informacyjno-promocyjnych z zakresu ochrony różnorodności biologicznej;
- realizację zadania pn.: Monitorowanie zmian w polskim sektorze leśno-drzewnym według standardów Komitetu Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego EKG ONZ w latach 2022-2024;
- realizację zadania pn. Prowadzenie Krajowego Systemu Informacji o Pożarach Lasów w latach 2020-2022.

(akta kontroli str. 3057-3089)

W 2022 r. zrealizowane wydatki dysponenta III stopnia wyniosły 240 888,0 tys. zł, tj. 98,9% planu po zmianach, w tym wydatki na finansowanie i współfinansowanie projektów z udziałem środków z budżetu UE – 122,2 tys. zł. W porównaniu do 2021 r. były one wyższe o 190 807,8 tys. zł, tj. o 381%.

Dyrektor Biura Finansowego wyjaśnił, że: *na zwiększenie wykonania ogółem w cz. 41 największy wpływ miały uruchomione rezerwy celowe – w 2022 r. została uruchomiona rezerwa celowa na uregulowanie zobowiązań wynikających z umowy pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o współpracy w zakresie odnoszenia się do skutków na terytorium Republiki Czeskiej*

³⁹ Decyzja z 13 października 2022 r. znak: MF/FG2.4143.3.272.2022.MF.4472.

⁴⁰ Decyzja z 22 lutego 2022 r. znak: MF/FG2.4143.3.2.2022.MF.121, decyzja z 3 lutego 2022 r. znak: MF/FG2.4143.3.4.2022.MF.146; decyzja z 28 grudnia 2022 r. znak: MF/FG2.4143.3.356.2022.MF.5622.

wynikających z eksploatacji kopalni odkrywkowej węgla brunatnego Turów w Rzeczypospolitej Polskiej (160 681,5 tys. zł).

W strukturze zrealizowanych wydatków wydatki bieżące jednostek budżetowych (240 784,8 tys. zł) stanowiły 99,9% wydatków poniesionych przez dysponenta III stopnia, wydatki majątkowe zrealizowano w wysokości 101,4 tys. zł, a świadczenia na rzecz osób fizycznych – 1,8 tys. zł.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych zrealizowano w wysokości 240 784,8 tys. zł, tj. 98,9% planu po zmianach, w tym na finansowanie i współfinansowanie projektów z udziałem środków z budżetu UE wydatkowano 122,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 2787-2796)

Szczegółowym badaniem pod względem gospodarności, legalności, celowości i rzetelności objęto wydatki dysponenta III stopnia udokumentowane 15 dowodami księgowymi łącznie na 183 279,6 tys. zł, stanowiące 76,1% ogółu wydatków poniesionych przez tego dysponenta. Doboru próby do badania dowodów księgowych dokonano z zastosowaniem metody MUS – 10 dowodów łącznie na 181 267,5 tys. zł, a pozostałe 5 dowodów wybrano w sposób celowy, wg osądu kontrolera, łącznie na 2 012,1 tys. zł⁴¹.

(akta kontroli str. 3330-3331, 3416-3423)

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Przeciętne zatrudnienie w MKiŚ (dysponent III stopnia) wyniosło w 2022 r. - w części 41 – 284 osób, co stanowiło 102,2% zatrudnienia w 2021 r. i było o 44 osób niższe niż określone w planie po zmianach.

W planie po zmianach przewidziano środki na wynagrodzenia⁴² w wysokości 34 197,0 tys. zł, w tym 111,1 tys. zł ze środków budżetu UE. Wykonanie wyniosło 33 759,5 tys. zł, (tj. 98,7% planu), w tym 78,0 tys. zł (70,2% planu) ze środków budżetu UE. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wyniosło 10,4 tys. zł i było o 6,0% wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w 2021 r.

(akta kontroli str. 446-449, 468-469, 1703, 1716, 2152A)

W zakresie wzrostu zatrudnienia względem roku 2021 r. dyrektor Biura Zarządzania Kapitałem Ludzkim wyjaśnił m.in., że: *W Ministerstwie Klimatu i Środowiska, [...] różnica przeciętnego wynagrodzenia w 2022 r. w stosunku do 2021 r. wynika z metodologii liczenia przeciętnego zatrudnienia określonej w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej, z dnia 11 stycznia 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 144). Do stanu zatrudnionych nie wlicza się osób, które nie otrzymują za dany okres wynagrodzenia od zakładu pracy, tj. np. osób będących na urloпах bezpłatnych, wychowawczych i macierzyńskich oraz zasiłkach chorobowych. W ujęciu kwartalnym i rocznym liczba takich osób jest zmienna. Ponadto, wzrost zatrudnienia wynikał z obsadzenia wakujących stanowisk, zgodnie z ustalonym planem zatrudnienia.*

Jak wyjaśnił dyrektor Biura Zarządzania Kapitałem Ludzkim wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w 2022 r. na jednego pełnozatrudnionego wynikał w szczególności:

- ze zwiększenia limitu budżetu na wynagrodzenia o 4,4% w stosunku do roku poprzedniego,

⁴¹ W tym 1 217,0 tys. zł to wydatki poniesione w ramach objętych szczegółowym badaniem zamówień publicznych, a 795,1 tys. zł to wydatek związany z utworzeniem Funduszu Małych Projektów, o którym mowa w Umowie pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej.

⁴² Według sprawozdania Rb-28 i Rb-28 EU.

- z przywrócenia środków w wysokości 3% wynagrodzenia osobowego na fundusz nagród, o które pomniejszony był budżet na 2021 r.,
- z wykorzystania środków na specjalne dodatki motywacyjne przyznane w 2021 r. na mocy ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 r.⁴³

(akta kontroli str. 1724-1725)

Wzrost wynagrodzeń w 2022 r. w porównaniu do roku 2020, wynikający ze zmiany mnożników kwoty bazowej osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe⁴⁴ w MKiŚ wyniósł odpowiednio: dla ministra – 40%, dla sekretarza stanu – 43,7%, dla podsekretarza stanu – 60%.

(akta kontroli str. 1719, 1730)

W 2022 r. MKiŚ zawarło 19 umów zlecenia, łącznie na 92,3 tys. zł oraz 194 umowy o dzieło łącznie na 151,7 tys. zł. W MKiŚ w 2022 r. nie zawierano umów cywilnych dotyczących wynajmu personelu. Umowy zlecenia dotyczyły głównie: udziału zewnętrznych ekspertów w komisjach kwalifikacyjnych/egzaminacyjnych dla nauczycieli szkół leśnych, wsparcia w postępowaniach arbitrażowych oraz wykonania audytu systemów teleinformatycznych. Umowy o dzieło dotyczyły głównie zagadnień związanych z opiniowaniem dokumentacji geologicznej oraz wykonaniem ekspertyz.

(akta kontroli str. 1717, 1731A-1731F, 1739-1740)

Wydatki majątkowe

Na wydatki majątkowe w części 41 – *Środowisko*, w MKiŚ (dysponent III stopnia) zaplanowano (wg planu po zmianach) 101,4 tys. zł. Wykonanie wyniosło 101,4 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach.

Największy wydatek, w wysokości 86,0 tys. zł poniesiono na zakup wyposażenia stanowiska kierownika w zapasowym miejscu pracy w sprzęt niezbędny do zapewnienia ciągłości kierowania podległymi działami administracji w wyższych stanach gotowości obronnej państwa. Wydatek pierwotnie planowany był jako wydatek bieżący, jednak rzeczywisty koszt zadania był wyższy niż planowany z powodu wzrostu cen i spowodował konieczność zmiany klasyfikacji wydatku na majątkowy.

Drugim zadaniem realizowanym w ramach wydatków majątkowych było zadanie pn.: *Wsparcie działań ministra Klimatu i Środowiska w obszarze działań edukacyjno-informacyjno-promocyjnych z zakresu ochrony różnorodności biologicznej – autorskie prawa majątkowe*, na które wydatkowano 13,4 tys. zł. Środki zostały wydatkowane na prawa autorskie powstałe w wyniku przeprowadzenia badań świadomości Polaków.

Analiza wydatków majątkowych w części 41 u dysponenta III stopnia nie wykazała nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 1780-1785, 2152A)

Wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych

Na świadczenia na rzecz osób fizycznych wydatkowano 1,8 tys. zł, tj. 15,0% planu po zmianach. Niższe wykonanie w stosunku do planu finansowego, jak wyjaśnił dyrektor Biura Finansowego, wynikało z: *przeniesienia w trakcie trwania roku budżetowego środków zaplanowanych na stypendia dla uczniów szkół leśnych do dysponenta głównego celem przekazania szkołom. Ponadto niższe od pierwotnie planowanego było wykonanie wydatków w zakresie delegacji członków Rad powołanych przy*

⁴³ Dz. U. poz. 2400, ze zm.

⁴⁴ Z dniem 1 sierpnia 2021 r. weszło w życie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. poz. 1394).

Ministrze Klimatu i Środowiska. Z uwagi na obostrzenia wprowadzone w związku z pandemią COVID-19 większość spotkań odbywała się w formie on-line lub była odwoływana.

Głównymi rodzajami świadczeń finansowanych z tych środków były koszty delegacji krajowych członków Państwowej Rady Ochrony Przyrody.

(akta kontroli str. 1743-1749, 4654-4664, 4672-4678)

Udzielanie zamówień publicznych

W 2022 r. w MKiŚ terminowo wywiązano się z obowiązku publikacji i zapewnienia aktualności planu postępowań o udzielenie zamówień publicznych w 2022 r. oraz przekazania Prezesowi UZP do 1 marca 2023 r. sprawozdania o udzielonych zamówieniach w 2022 r., w tym zamówieniach finansowanych z części 41 – Środowisko. Rejestr zamówień publicznych prowadzony był na bieżąco.

(akta kontroli str. 1942-1979)

Szczegółowym badaniem objęto 3 postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, o łącznej wartości udzielonych zamówień w wysokości 2 383,4 tys. zł (netto)⁴⁵, skutkujące wydatkami poniesionymi w 2022 r. łącznie na 1 217,0 tys. zł, z tego 1 zamówienie, do udzielenia którego zastosowano przepisy nupzp oraz 2 zamówienia, do udzielenia których nie zastosowano nupzp z uwagi na to, że wartość zamówienia nie przekraczała 130,0 tys. zł netto (30 tys. euro netto), tj.:

1. *Przygotowanie i realizacja ogólnopolskiej kampanii informacyjno-edukacyjnej, której głównym celem jest podniesienie świadomości społeczeństwa na temat ochrony różnorodności biologicznej* – postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego, wartość udzielonego zamówienia – 2 198,9 tys. zł (netto), kwota wydatku w 2022 r. – 1 005,0 tys. zł brutto;
2. *Ekspertyza „Wstępne mapowanie lasów pierwotnych i tzw. lasów starych w Polsce w oparciu o wytyczne KE, analiza potencjału w zależności od doboru wskaźników i ich wartości granicznych”* – wartość udzielonego zamówienia 119,5 tys. zł (netto), w 2022 r. wydatkowano całą kwotę, tj. 147,0 tys. zł brutto;
3. *Organizacja Mistrzostw Polski Szkół w Umiejętnościach Leśnych – Brynek 6-9.10.2022 r.* – wartość udzielonego zamówienia oraz wydatkowana w 2022 r. kwota wyniosły 65,0 tys. zł brutto.

(akta kontroli str. 1817-1820)

Stwierdzono nieprawidłowości w 2 badanych postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego, tj.: przekazano Prezesowi UZP informację o ofertach 5 dni po terminie wskazanym w art. 81 ust. 1 nupzp; nie zachowano zasady konkurencyjności (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Realizacja zamówień (pod kątem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy) była zgodna z treścią zawartych umów, a poniesione z tytułu realizacji zamówień wydatki były celowe, gospodarne oraz służyły realizacji zadań MKiŚ.

Zobowiązania

Na koniec 2022 r. zobowiązania dysponenta III stopnia w części 41 wyniosły 4 112,6 tys. zł. Główną pozycję zobowiązań stanowiło dodatkowe wynagrodzenie roczne (2 374,8 tys. zł) oraz składki do organizacji międzynarodowych, w tym te, w których uczestnictwo związane jest z członkostwem w UE (996,9 tys. zł). Zobowiązania wymagalne nie wystąpiły.

(akta kontroli str. 446-460)

⁴⁵ W tym 65,0 tys. zł zgodnie z notą księgową.

Wydatki, które w roku 2021 nie wygasły z upływem roku budżetowego

Według rocznego sprawozdania Rb-28 NW z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2021, środki na ten rodzaj wydatków zostały wykorzystane w wysokości 2 405,6 tys. zł, tj. 80,3% kwoty ujętej w planie rzeczowo-finansowym środków niewygasających (2 996,8 tys. zł). Niższe niż planowano wykorzystanie środków spowodowane było głównie przeprowadzeniem remontu pomieszczeń w budynku MKiŚ w mniejszym zakresie niż pierwotnie planowano. Niezrealizowanie prac w pełnym zakresie wynikało z faktu, że przedstawione kosztorysy znacznie przekraczały wysokość środków finansowych, jakie zamawiający zamierzał przeznaczyć na realizację zadania.

(akta kontroli str. 463-467, 2199-2207)

Szczegółowym badaniem pod względem gospodarności, legalności, celowości i rzetelności objęto wydatki niewygasające łącznie na 262,4 tys. zł, udokumentowane 15 dowodami księgowymi odpowiadającymi 15 zapisom księgowym, stanowiące 10,9% ogółu wydatków niewygasających poniesionych przez dysponenta III stopnia. Próba obejmowała wszystkie wydatki niewygasające, z wyjątkiem wydatków przeznaczonych na dodatkowy fundusz motywacyjny, zrealizowane w całości lub części, tj. wydatki na: remont pomieszczeń w MKiŚ, zakup sprzętu i oprogramowania oraz przeprowadzenie szkoleń dla pracowników MKiŚ. Wydatki niewygasające potwierdzone wybranymi do badania dokumentami były gospodarne, celowe i zrealizowane zgodnie z obowiązującym prawem. Zostały rzetelnie skalkulowane i ujęte w ewidencji księgowej we właściwych podziałkach klasyfikacji budżetowej. Zobowiązania wynikające z dowodów księgowych (faktur) zostały uregulowane terminowo.

(akta kontroli str. 573, 3319)

Na podstawie informacji otrzymanych od komórek organizacyjnych MKiŚ realizujących zadania ze środków niewygasających dysponent III stopnia złożył 4 stycznia 2022 r. w systemie TREZOR pierwsze zapotrzebowanie na środki niewygasające w poszczególnych miesiącach roku budżetowego. Biuro Finansowe prowadziło comiesięczne analizy realizacji wydatków finansowanych ze środków niewygasających na podstawie informacji przekazywanych przez komórki organizacyjne, dot. m.in. zmian planowanych terminów wydatkowania tych środków, zakresu rzeczowego wydatków oraz zidentyfikowanych oszczędności w wydatkach niewygasających. Na tej podstawie dokonywane były korekty zapotrzebowania na środki niewygasające w systemie TREZOR oraz zgłaszane były do dysponenta głównego zidentyfikowane oszczędności. Środki niewygasające wydatkowane były w tym samym dniu, w którym nastąpiło zasilenie rachunku tymi środkami. W przypadku niewykorzystania pełniej kwoty limitu zwrot środków następował tego samego dnia. Niewykorzystane środki zostały zgłoszone dysponentowi części 41 – Środowisko w terminie wyznaczonym przez Ministra.

(akta kontroli str. 2265-2276)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zamawiający przekazał Prezesowi UZP informację o złożonych ofertach po 12 dniach od dnia otwarcia ofert w postępowaniu pn.: Przygotowanie i realizacja ogólnopolskiej kampanii informacyjno-edukacyjnej, której głównym celem jest podniesienie świadomości społeczeństwa na temat ochrony różnorodności biologicznej, mimo że zgodnie z art. 81 ust. 1 nupzp informacja powinna być przekazana nie później niż w terminie 7 dni od dnia otwarcia ofert. Tym samym ww. informacja została przekazana 5 dni po terminie określonym w nupzp.

(akta kontroli str. 1898-1902)

Zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie informacji o złożonych wnioskach o dopuszczenie do udziału w postępowaniu lub ofertach przekazywanej Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych⁴⁶, zamawiający sporządza informację w postaci elektronicznej i przekazuje ją Prezesowi UZP przy użyciu formularza umieszczonego i udostępnionego na stronach portalu internetowego Urzędu Zamówień Publicznych, zgodnego ze wzorem informacji stanowiącym załącznik do rozporządzenia.

Radca w Wydziale Zamówień Publicznych, pełniący funkcję sekretarza w ww. postępowaniu, oświadczył m.in.: [...] przyczyną przekazania Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych informacji o złożonych ofertach, w terminie późniejszym niż 7 dni od dnia otwarcia ofert, była awaria platformy e-zamówienia. Ostatnim dniem na przekazanie ofert był czwartek, 11 sierpnia 2022 r. Pomimo wielu prób, dostęp do platformy był niemożliwy – pojawiał się komunikat, który zwykle jest generowany przy błędzie tej strony - „Bad Gateway”. Błąd ten wielokrotnie występował przy innych postępowaniach. Kolejne próby podejmowałam w piątek, 12 sierpnia, jednak bezskutecznie. W związku z tym, że poniedziałek, 15 sierpnia był dniem świątecznym, oferty zostały udostępnione po „długim weekendzie”, tj. 16 sierpnia 2022 r. Brak śladów rewizyjnych w tej sprawie wynika z dużej ilości zadań, które miałam do wykonania przed ww. weekendem oraz przyjętym założeniem, że strona zostanie uruchomiona, co pozwoliłoby mi wypełnić obowiązek wynikający z art. 81 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych [...].

(akta kontroli str. 1891)

W zakresie nadzoru nad wykonywaniem zadań przez pracownika Wydziału Zamówień Publicznych zastępcą dyrektora Biura Dyrektora Generalnego wyjaśnił m.in.: [...] W związku z tym, że w przedmiotowym postępowaniu została powołana komisja przetargowa, opiniowanie przeze mnie, pod względem formalnym, dokumentów przygotowywanych przez sekretarza komisji (zawsze jest to pracownik Wydziału Zamówień Publicznych - dalej WZP) stanowi przejaw dodatkowego nadzoru nad prowadzeniem postępowania, który nie jest wymagany w świetle obowiązujących procedur. Niektóre czynności, wykonywane przez pracownika WZP (jako sekretarza komisji przetargowej, czy też jako osoby biorącej udział w postępowaniu), wymagają wysłania informacji za pośrednictwem formularzy on-line, dostępnych na platformie BZP. Jednym z takich formularzy jest informacja o złożonych ofertach w postępowaniu. Format oraz etapy jej wypełniania są narzucone przez system i wprowadzenie danych jest możliwe tylko przez osobę posiadającą uprawnienia do danego postępowania (pracownika WZP prowadzącego postępowanie). Dlatego realistyczny model nadzoru przez dyrektora/zastępcę dyrektora komórki, który łącznie nadzoruje kilkudziesięciu pracowników, w praktyce wyklucza możliwość śledzenia każdego z nich przy wykonywaniu czynności technicznych. Natomiast wspomniane już wcześniej opiniowanie przeze mnie, pod względem formalnym, dokumentów przygotowywanych przez sekretarza komisji, zapewnia mi stały monitoring jakości pracy. [...] wielokrotnie prosiłem i proszę pracowników o zgłaszanie wszelkich problemów i innych, nietypowych sytuacji, powstałych w toku pracy. Nie pracuję zdalnie, jestem dla wszystkich dostępny codziennie w siedzibie Ministerstwa, nie mam sztywnych godzin na spotkania z pracownikami, nie wymagam umawiania się. Niestety, ta sytuacja, czyli awaria strony, nie została mi zgłoszona i już teraz pracownicy zostali poinstruowani o sposobie postępowania w razie trudności technicznych, w tym konieczności zachowywania dowodów tych problemów i szukania alternatywnego sposobu przekazania wymaganych informacji.

⁴⁶ Dz. U. poz. 2406.

(akta kontroli str. 1892-1897)

Obowiązek przekazania informacji o złożonych ofertach Prezesowi UZP nie później niż w terminie 7 dni od dnia otwarcia ofert wynika z art. 81 ust. 1 nupzp. NIK zauważyła, że termin 7 dni jest terminem ostatecznym na dokonanie ww. czynności. Mając na względzie przytoczone w oświadczeniu pracownika MKiŚ, powtarzające się awarie platformy zakupowej, zdaniem NIK, należy podejmować próby przekazania informacji, o której mowa w art. 81 ust. 1 nupzp, bez zbędnej zwłoki, a w przypadku wystąpienia problemów komunikacyjnych należy udokumentować ten fakt. Pracownicy MKiŚ powinni przekazać Prezesowi UZP ww. informację innym kanałem komunikacyjnym, a po ustaniu awarii – przesłać w formie wymaganej ustawą.

2. Dyrektor Departamentu Leśnictwa i Łowiectwa (DLiŁ) nie zachował zasady konkurencyjności przy wyborze wykonawcy w postępowaniu pn.: *Organizacja Mistrzostw Polski Szkół w Umiejętnościach Leśnych – Brynek 6-9.10.2022 r.*, co było niezgodne z § 5 ust. 7 *Procedury udzielania zamówień publicznych w MKiŚ*⁴⁷.

Dyrektor DLiŁ zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 1 procedury obowiązującej od 1 lipca 2022 r. ponosił odpowiedzialność m.in. za udzielenie zamówienia z zastosowaniem właściwych ze względu na rodzaj i wartość zamówienia postanowień procedur. Zgodnie z § 6 ust. 1 ww. procedury postępowanie jest prowadzone przez komórkę właściwą dla danego zamówienia.

Zgodnie z § 5 ust. 7 procedury obowiązującej od 1 lipca 2022 r. postępowania o udzielenie zamówienia przygotowuje się i przeprowadza w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji i równe traktowanie wykonawców, proporcjonalny i przejrzysty, a zamówienia udziela się zgodnie z zasadami wskazanymi w art. 17 ust. 1 nupzp.

(akta kontroli str. 1835A-B)

14 kwietnia 2022 r. dyrektor Zespołu Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku pismem skierowanym do dyrektora DLiŁ zgłosił chęć organizacji Mistrzostw Polski Szkół w Umiejętnościach Leśnych, natomiast 9 września 2022 r. zawarł umowę z Centrum Informacyjnym Lasów Państwowych na współpracę pomiędzy stronami w zakresie promowania Lasów Państwowych w trakcie organizacji ww. mistrzostw.

(akta kontroli str. 2118, 2144-2146)

Zgodnie z procedurą obowiązującą od 1 lipca 2022 r. dyrektor DLiŁ wystąpił z wnioskiem o odstąpienie od wymogu podpisania umowy z wykonawcą, sporządził notatkę w sprawie udzielenia zamówienia publicznego (2.2.) oraz zostały zabezpieczone środki na realizację ww. zamówienia w Biurze Finansowym MKiŚ.

(akta kontroli str. 2106-2117)

Pismem z 22 września 2022 r. sekretarz stanu w MKiŚ zwrócił się z prośbą do dyrektora Zespołu Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku o organizację ww. mistrzostw.

(akta kontroli str. 2103-2105)

W notatce z 24 listopada 2022 r. wskazano, że *usługa może być realizowana w oparciu o stosowany odpowiednio art. 214 ust. 1 pkt 1 lit. a npuzp (usługa może być świadczona tylko przez jednego wykonawcę z przyczyn technicznych o obiektywnym charakterze i nie istnieją rozsądne alternatywne lub rozwiązania zastępcze, a brak konkurencji nie jest wynikiem celowego zawężenia parametrów zamówienia).* W uzasadnieniu przyjętego trybu wskazano m.in., że ZSLiE w Brynku jest jednostką podległą i nadzorowaną przez Ministra Klimatu i Środowiska, który jako organ

⁴⁷ Dalej: procedura obowiązująca od 1 lipca 2022 r.

prowadzący szkoły leśne ma na względzie promocję polskiego modelu kształcenia leśników, w tym również na arenie międzynarodowej. Tym samym, w związku z wyłącznością zadań w tym zakresie, nadzorowanych przez MKiŚ, ZSL w Brynku jest jednostką, której powierzono wykonanie kompetencji MKiŚ, co sprawia, że nie istnieją podobni wykonawcy na rynku. Organizowane zawody „XIII Mistrzostwa Polski Szkół w Umiejętnościach Leśnych” wpisują się w ten zakres i zasadnym jest udzielenie niniejszego zamówienia ww. podmiotowi, który jest jedynym podmiotem organizującym tego typu zawody. Zamówienie dotyczy organizacji przedsięwzięcia ściśle związanego z edukacją leśną, a jego uczestnikami będą szkoły leśne z Polski. Zwycięzcy Mistrzostw będą reprezentować Polskę na Mistrzostwach Europy, a Minister Klimatu i Środowiska, jako organ prowadzący szkoły leśne, ma na względzie promocję polskiego modelu kształcenia leśników, w tym również na arenie międzynarodowej. Tym samym wykonawca posiada już w chwili obecnej odpowiednie zaplecze, a także kadre, ekspertów i wypracowane ścieżki działania, które mogą w sposób natychmiastowy zostać wykorzystane podczas realizacji zawodów. Dzięki temu początkowemu zasobowi merytorycznemu oraz infrastrukturalnemu oraz sprofilowaniu wykonawcy na działalności związanej wyłącznie z edukacją leśną, cena za realizację może zostać znacznie obniżona ze względu na uniknięcie konieczności organizacji całości praktycznie od samego początku. Tym samym Zespół Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku zaproponował cenę racjonalną i bardzo korzystną, pozwalającą zamawiającemu na poniesienie wydatku w sposób w najwyższym stopniu oszczędny, z zachowaniem bardzo wysokich standardów wykonania.

(akta kontroli str. 2111)

W przekazanej dokumentacji nie znajdowały się ślady rewizyjne bądź wzmianki dotyczące rozeznania rynku w zakresie możliwości realizacji przez inne podmioty, np.: pozostałe 10 szkół, których organem prowadzącym jest Minister, wydziały leśne lub inne podmioty.

(akta kontroli str. 2100-2152)

Dyrektor DLiŁ wyjaśnił m.in., że: *Z uwagi na fakt, że mistrzostwa szkół leśnych organizowane są co roku przez jedną ze szkół leśnych prowadzonych przez ministra właściwego do spraw środowiska, która zgłasza możliwość przeprowadzenia takiego wydarzenia w danym roku, oraz z uwagi na fakt, że Zespół Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku jest jednostką podległą i nadzorowaną przez Ministra Klimatu i Środowiska oraz jest inicjatorem ww. zawodów, zasadnym było zlecenie tej jednostce organizacji ww. wydarzenia [...].*

Dodatkowo w zakresie braku rozwiązań alternatywnych i technicznych uniemożliwiających realizację przez innych wykonawców, oprócz przytoczonego uzasadnienia z notatki z 24 listopada 2022 r., dyrektor DLiŁ wyjaśnił, że: *Zespół Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku jest jednostką podległą i nadzorowaną przez Ministra Klimatu i Środowiska, który jako organ prowadzący szkoły leśne ma na względzie promocję polskiego modelu kształcenia leśników, w tym również na arenie międzynarodowej. Tym samym, w związku z wyłącznością zadań w tym zakresie, nadzorowanych przez Ministra Klimatu i Środowiska, Zespół Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku jest jednostką, której powierzono wykonanie kompetencji Ministra Klimatu i Środowiska, co sprawia, że nie istnieją podobni wykonawcy na rynku oprócz pozostałych szkół leśnych prowadzonych przez Ministra Klimatu i Środowiska. Ze względu na cykliczny charakter wydarzenia, każdego roku Mistrzostwa organizuje inna szkoła leśna na podstawie decyzji dyrektorów wszystkich szkół leśnych prowadzonych przez Ministra Klimatu i Środowiska oraz deklaracji tej szkoły.*

Dyrektor DLiŁ na pytanie kto i kiedy dokonał wyboru wykonawcy ww. zamówienia wyjaśnił m.in.: [...] *organizatora mistrzostw ustalają wspólnie dyrektorzy wszystkich szkół leśnych prowadzonych przez Ministra Klimatu i Środowiska w oparciu o deklarację danej szkoły. Wstępne ustalenia, kto ma być organizatorem mistrzostw w 2022 r., zapadły już w kwietniu 2022. Chęć zorganizowania ww. mistrzostw wyraziła szkoła w Brynku, pismem z dnia 14 kwietnia 2022 r.*

(akta kontroli str. 2123-2132)

Zdaniem NIK dyrektor DLiŁ nie zachował zasady konkurencyjności przy wyborze wykonawcy w ramach ww. zamówienia. W uzasadnieniu przyjętego trybu dyrektor wskazał na brak rozwiązań alternatywnych oraz możliwości technicznych uniemożliwiających realizację ww. zamówienia przez innych wykonawców. NIK nie podziela zdania dyrektora DLiŁ w tym zakresie, ponieważ nie dołożono należytej staranności by zbadać rynek pod kątem możliwości realizacji ww. zamówienia przez inne podmioty. Zarówno inne szkoły leśne (10 szkół leśnych podległych i nadzorowanych przez Ministra oraz szkoły leśne nadzorowane przez inne podmioty), wydziały leśne lub inne podmioty, posiadają odpowiednie zaplecze kadrowe i techniczne do realizacji ww. zamówienia. Realizacji ww. zamówienia mogłyby podjąć się również np. agencje eventowe. Opisane wyżej działanie było niezgodne z § 5 ust. 7 procedury obowiązującej od 1 lipca 2022 r.

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

2.2.1. Wydatki budżetu środków europejskich – dysponent części budżetowej

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej wydatki budżetu środków europejskich w części 41 – Środowisko zostały ustalone w wysokości 25 092,0 tys. zł z przeznaczeniem na realizację 9 programów operacyjnych, w tym 22 018,0 tys. zł na POIiŚ 2014-2020. Pozostałe wydatki zaplanowano na realizację Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020 (367,0 tys. zł) oraz 11 regionalnych funduszy operacyjnych (2 707,0 tys. zł).

W trakcie roku limit wydatków budżetu środków europejskich został zwiększony na podstawie decyzji Ministra Finansów per saldo o 35 148,5 tys. zł, tj. o 140,1% w odniesieniu do kwoty planowanej w ustawie budżetowej, tj. do wysokości 60 240,5 tys. zł. Wzrost ten był wynikiem:

- zwiększenia limitu o 33 832,9 tys. zł ze środków rezerw celowych budżetu środków europejskich łącznie (pozycja 98 *Finansowanie programów z budżetu środków europejskich* oraz pozycja 99 *Finansowanie wynagrodzeń w ramach budżetu środków europejskich*),
- przeniesień wydatków pomiędzy częściami budżetowymi dokonanymi na wnioski właściwych dysponentów – per saldo zwiększenia łącznie o 1 315,6 tys. zł).

Środki pochodzące z rezerw celowych w ramach budżetu środków europejskich zostały pierwotnie przyznane w wysokości 34 084,6 tys. zł, w trakcie roku dokonano korekt per saldo o (-)251,7 tys. zł. Po korektach środki z rezerwy celowej wyniosły 33 832,9 tys. zł i zostały wykorzystane w wysokości 33 827,3 tys. zł, tj. niemal w 100,0%. Nie wykorzystano 5,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 3384-3385, 3399-2410)

Środki z rezerw celowych przeznaczone były na realizację 10 projektów, tj.:

- 1) *Rozbudowa i modernizacja bazy dydaktycznej ZSL w Goraju w celu dostosowania kształcenia zawodowego do wymogów rynku pracy w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020*

- w wysokości 410,4 tys. zł (na wydatki bieżące 198,2 tys. zł oraz na wydatki majątkowe 212,2 tys. zł), które zostały wykorzystane w 100,0%;
- 2) *Chelonia – Program ochrony żółwia błotnego w Wielkopolsce* w ramach POIiŚ 2014-2020 w wysokości 653,7 tys. zł, które zostały wykorzystane w 100,0%;
 - 3) *Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych* w ramach POIiŚ 2014-2020 w wysokości 1 522,2 tys. zł, które zostały wykorzystane w 99,98%, tj. 1 521,9 tys. zł;
 - 4) *Ochrona siedlisk i gatunków terenów nieleśnych zależnych od wód* w ramach POIiŚ 2014-2020 w wysokości 3 175,1 tys. zł, które zostały wykorzystane w 100,0%;
 - 5) *Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000* w ramach POIiŚ 2014-2020 w wysokości 3 311,8 tys. zł, które zostały wykorzystane w 100,0%;
 - 6) *Realizacja projektu pn.: „Promocja Parków Narodowych jako marki”* w ramach POIiŚ 2014-2020, w wysokości 58,4 tys. zł, które zostały wykorzystane w 100,0%;
 - 7) *Remediacja terenów zanieczyszczonych w rejonie dawnych Zakładów Chemicznych ZACHEM w Bydgoszczy w celu likwidacji zagrożeń zdrowotnych i środowiskowych, w tym dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły oraz Morza Bałtyckiego* w ramach POIiŚ 2014-2020, w wysokości 24 544,4 tys. zł, które zostały wykorzystane w 99,98%, tj. 24 539,1 tys. zł;
 - 8) *Sfinansowanie wynagrodzeń dla pracowników zaangażowanych w realizację projektu „Kompetentni uczniowie w Technikum Leśnym”* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, w wysokości 24,7 tys. zł, które zostały wykorzystane w 100,0%;
 - 9) *Sfinansowanie wynagrodzeń dla pracowników zaangażowanych w realizację projektu „Kompetentni uczniowie w Technikum Leśnym”* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2021, w wysokości 80,2 tys. zł, które zostały wykorzystane w 100,0%;
 - 10) *Sfinansowanie wynagrodzeń dla pracowników zaangażowanych w realizację projektu pn.: „Wykwalifikowany technik leśnik”* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, w wysokości 52,0 tys. zł, które zostały wykorzystane w 100,0%.

Szczegółowym badaniem objęto 6 ostatnich decyzji Ministra Finansów przyznających środki z rezerw celowych w ramach budżetu środków europejskich wydanych w 2022 r. na wniosek Ministra łącznie na 11 275,8 tys. zł, tj. 33,3% ogółu decyzji, z tego:

- z 2 września 2022 r.⁴⁸ na 198,2 tys. zł dla ZSL Goraj na realizację projektu *Rozbudowa i modernizacja bazy dydaktycznej ZSL w Goraju w celu dostosowania kształcenia zawodowego do wymogów rynku pracy, w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020*, które zostały wykorzystane w 100,0%;
- z 26 września 2022 r.⁴⁹ na 104,9 tys. zł dla ZSL Lesko na sfinansowanie wynagrodzeń dla pracowników zaangażowanych w realizację projektu *Kompetentni uczniowie w Technikum Leśnym* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, które zostały wykorzystane w 100,0%;

⁴⁸ Decyzja Ministra Finansów nr IP6.972.130.2022.GUJZ.

⁴⁹ Decyzja Ministra Finansów nr IP11.972.24.2022.IBEA.

- z 2 listopada 2022 r.⁵⁰ na 1 868,2 tys. zł dla RDOŚ Gdańsk (752,7 tys. zł) i RDOŚ Kielce (1 115,5 tys. zł) na sfinansowanie ochrony siedlisk i gatunków terenów nieleśnych zależnych od wód w ramach POLiŚ 2014-2020, które zostały wykorzystane w 100,0%;
- z 4 listopada 2022 r.⁵¹ na 8 457,0 tys. zł na RDOŚ Bydgoszcz na remediację terenów zanieczyszczonych w rejonie dawnych Zakładów Chemicznych ZACHEM w Bydgoszczy w celu likwidacji zagrożeń zdrowotnych i środowiskowych, w tym dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły oraz Morza Bałtyckiego, w ramach POLiŚ 2014-2020, które zostały wykorzystane w 99,9%, tj. 8.451,6 tys. zł;
- z 18 listopada 2022 r.⁵² na 390,6 tys. zł dla RDOŚ Lublin (279,5 tys. zł) i RDOŚ Olsztyn (111,1 tys. zł) na sfinansowanie inwentaryzacji cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych, w ramach POLiŚ 2014-2020, które zostały wykorzystane w 99,9%, tj. 390,3 tys. zł;
- z 22 listopada 2022 r.⁵³ na 256,9 tys. zł dla RDOŚ Poznań na projekt *Chelonia – Program ochrony Żółwia błotnego w Wielkopolsce*, w ramach POLiŚ 2014-2020, które zostały wykorzystane w 100,0%.

W wyniku badania stwierdzono, że środki zostały wykorzystane w całości i zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 3341-3345)

Blokady wydatków

W ramach części 41 – Środowisko Minister – na podstawie art. 177 ust. 3 pkt 2 w związku z art. 177 ust. 1 pkt 3 ufp – wydał w okresie 8-29 grudnia 2022 r. 4 decyzje o blokowaniu planowanych wydatków w budżecie środków europejskich łącznie na 1 155,7 tys. zł, z tego:

- 1) decyzja z 8 grudnia 2022 r. nr 40/2022/BE o blokowaniu planowanych wydatków na 846,5 tys. zł dotyczyła wydatków w ramach POLiŚ 2014-2020, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2012-2020, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020;
 - w ramach POLiŚ blokada w łącznej wysokości 804,6 tys. zł dotyczyła środków ujętych w planie finansowym dysponenta III stopnia MKiŚ na realizację projektu pn. *Promocja Parków Narodowych jako marki* oraz środków ujętych w planie finansowym GDOŚ na realizację projektów: *Ochrona siedlisk i gatunków terenów nieleśnych zależnych od wód*, *Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000*, *Ochrona in situ wybranych siedlisk i gatunków w opolskich obszarach Natura 2000*, *Ochrona zagrożonych gatunków nietoperzy w ramach sieci Natura 2000 w województwie podkarpackim* realizowanych przez regionalne dyrekcje ochrony środowiska w Krakowie, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie i Szczecinie, i wynikała głównie z: trwającego sporu pomiędzy nadzorem przyrodniczym a wykonawcą (sprawa toczyła się przed Prokuraturą Generalną, zaś zasądzone mediacje nie przyniosły porozumienia) i związanym z tym brakiem odbioru prac adaptacyjnych przez nadzór przyrodniczy, odstąpieniem przez wykonawcę z realizacji zawartych umów, unieważnieniem pierwszego przetargu z uwagi na fakt, że oferta z najniższą

⁵⁰ Decyzja Ministra Finansów nr IP6.672.191.2022.HYAG.

⁵¹ Decyzja Ministra Finansów nr IP6.972.194.2022.HYAG.

⁵² Decyzja Ministra Finansów nr IP6.972.217.2022.HYAG.

⁵³ Decyzja Ministra Finansów nr IP6.972.263.2022.AYM.

ceną przewyższającą kwotę przeznaczoną na realizację zadania i uchylenia się od zawarcia umowy wykonawcy wyłonionego w drugim przetargu;

- w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego blokada w wysokości 19,3 tys. zł dotyczyła projektu *Zarządzanie przyrodą* realizowanego przez Technikum Leśne w Tucholi i wynikała z oszczędności w projekcie, tj. braku wniosków o refundację wynagrodzeń opiekunów stażu uczestników, braku złożenia wniosków o zwroty kosztów dojazdów dla stażystów oraz prowadzenia zajęć w trybie zdalnym;
- w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego blokada w łącznej wysokości 19,8 tys. zł dotyczyła projektu *Nauczanie przez działanie w zawodzie technik leśnik* realizowanego przez Technikum Leśne w Białowieży i wynikała z oszczędności w związku z długotrwałym przebywaniem 2 pracowników na zwolnieniu lekarskim;
- w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego blokada w wysokości 2,8 tys. zł dotyczyła projektu *Wykwalifikowany technik leśnik* realizowanego przez Technikum Leśne w Biłgoraju i wynikała z oszczędności w wynagrodzeniu psychologa i nauczyciela języka angielskiego prowadzących zajęcia w ramach projektu;

2) Decyzja z 22 grudnia 2022 r. nr 43/2022/BE o blokowaniu planowanych wydatków na 12,0 tys. zł w dziale 801, rozdziale 80115 paragrafach 4007, 4017, 4117, 4127, 4717 i 4797 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 -2020 dotyczyła środków ujętych w planie finansowym Zespołu Szkół Leśnych w Zagnańsku na realizację projektu pn. *Technik leśnik na miarę rynku pracy* i wynikała z oszczędności powstałych podczas wykonywania zadań zaplanowanych w harmonogramie realizacji projektu;

3) Decyzja z 29 grudnia 2022 r. nr 47/2022/BE o blokowaniu planowanych wydatków na 288,7 tys. zł w ramach POIiŚ 2014-2020 obejmowała:

- a) blokadę w łącznej wysokości 75,5 tys. zł na realizację projektów realizowanych przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska: *Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną, Ochrona siedlisk i gatunków terenów nieleśnych zależnych od wód, Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz utworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych i Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000* i wynikała m.in. ze zmniejszenia zakresu podpisanych umów z uwagi na brak pojawienia się gatunków inwazyjnych objętych działaniami w ramach zamówienia, rozstrzygnięcia postępowań przetargowych na kwoty niższe niż pierwotnie planowano, a także z oszczędności związanych z zakupem biletów PKP;
- b) blokadę w łącznej wysokości 213,2 tys. zł przeznaczonych dla regionalnych dyrekcji ochrony środowiska na realizację projektów: *Chelonia – Program ochrony żółwia błotnego w Wielkopolsce, Lubelska Natura 2000 – wdrażanie planów zadań ochronnych, Ochrona siedlisk i gatunków terenów nieleśnych zależnych od wód, Ochrona zagrożonych gatunków nietoperzy w ramach sieci Natura 2000 w województwie podkarpackim, Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych oraz Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000* i wynikała głównie z: oszczędności powstałych przy postępowaniach przetargowych, w tym

mniejszej liczby ogłoszonych przetargów na obsługę zamówień publicznych i obsługę prawną, niższych niż pierwotnie planowano wydatków na podróże służbowe pracowników realizujących projekty, niższych wydatków na usługi cateringowe, oraz niższych wydatków na szkolenie pracowników obsługujących drony, a także fluktuacji kadr i absencji chorobowych;

- 4) Decyzja z 29 grudnia 2022 r. nr 49/2022/BE o blokowaniu planowanych wydatków na 8,5 tys. zł w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020 dotyczyła środków ujętych w planie finansowym Zespołu Szkół Leśnych w Lesku na realizację projektu pn. *Kompetentni uczniowie w Technikum Leśnym* i wynikała z niezrealizowania kursu łowieckiego i kursu wspinaczki drzewnej z powodu zbyt wysokich kwot przedstawionych w ofertach przetargowych, które przekraczały poza budżet projektu.

Szczegółowe badanie decyzji o blokowaniu wydatków przeprowadzono w przypadku wszystkich 4 decyzji łącznie na 1 155,7 tys. zł tj. 100,0%.

W wyniku badania powyższych decyzji nie stwierdzono nieprawidłowości. Decyzje zostały wydane na wnioski zainteresowanych podmiotów w ustawowym terminie od daty wpływu wniosku do Ministerstwa. Zgodnie z art. 177 ust. 4 ufp o podjętych decyzjach Minister poinformował Ministra Finansów niezwłocznie.

(akta kontroli str. 39)

Wydatki budżetu środków europejskich w części 41 – *Środowisko* wyniosły 58 895,1 tys. zł, tj. 234,7% budżetu według ustawy budżetowej (25 092,0 tys. zł) i 97,8% budżetu po zmianach (60 240,5 tys. zł). Stanowiły 67,7% wydatków zrealizowanych w 2021 r.

Większość, tj. 53 827,6 tys. zł ogółu wydatków poniesiono na realizację projektów w ramach POIiŚ 2014-2020. Stanowiły one 91,4% budżetu po zmianach (60 240,5 tys. zł) i 61,8% wydatków zrealizowanych w 2022 r. (58 895,1 tys. zł). Wydatki zrealizowane w ramach pozostałych programów (łącznie 5 067,5 tys. zł) przeznaczone zostały na: Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020 (500,2 tys. zł), Regionalny program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020 (1 147,1 tys. zł), Regionalny program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014-2020 (652,4 tys. zł) oraz pozostałe regionalne programy operacyjne (2 767,8 tys. zł). Nie realizowano wydatków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego.

(akta kontroli str. 3385, 3393)

2.2.2. Wydatki budżetu środków europejskich – dysponent III stopnia

Dla dysponenta III stopnia (urzędu obsługującego Ministra) plan wydatków środków europejskich w części 41, określony ustawą budżetową, wyniósł 174,0 tys. zł. Plan ten w ciągu 2022 r. został zwiększony o 210,4 tys. zł, tj. o 120,9% do 384,4 tys. zł. Wykonanie wydatków w 2022 r. wyniosło 336,3 tys. zł, tj. 87,5% planu po zmianach oraz 95,2% wykonania roku 2021.

Realizacja wydatków w układzie poszczególnych programów kształtowała się następująco:

- POIiŚ 2014-2020. Plan wydatków określony ustawą budżetową wynosił 149,0 tys. zł. Plan ten w 2022 r. został zwiększony o 211,3 tys. zł (o 141,8,1%), tj. do 360,3 tys. zł. Wykonanie wydatków w 2022 r. wyniosło 312,1 tys. zł, tj. 86,6% planu po zmianach oraz 93,9% wykonania roku 2021.

- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020. Plan wydatków określony ustawą budżetową wynosił 25,0 tys. zł. Plan ten w 2022 r. został zmniejszony o 0,9 tys. zł (o 3,6% zł), tj. do 24,1 tys. zł. Wykonanie wydatków w 2022 r. wyniosło 24,1 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach oraz 116,4% wykonania roku 2021.

(akta kontroli str. 3387)

W sprawie przyczyn wystąpienia różnic pomiędzy wykonaniem wydatków w 2022 r., a wykonaniem wydatków w 2021 r., zastępca dyrektora Biura Finansowego wyjaśniła, że: *Niższe wykonanie wynika z faktu, że na etapie planowania ustawy budżetowej na 2022 r. uwzględniono termin zakończenia realizacji projektu na 31 października 2022 r. Po podpisaniu Aneksu nr 9 wydłużającego okres realizacji projektu do 30 czerwca 2023 r. część środków, zabezpieczona w Projekcie z przeznaczeniem na wypłatę wynagrodzeń, wydatkowana będzie w 2023 r. Wypłata wynagrodzeń w 2023 r. będzie możliwa dzięki oszczędnościom wygenerowanym na wynagrodzeniach w czasie realizacji Projektu. Oszczędności w obszarze wynagrodzeń osobowych oraz pochodnych i PPK są związane z odejściem w 2020 r. koordynatora Projektu, a także nie wypłacaniem od 2019 r. nagród, na które środki były uwzględniane dla całego zespołu projektowego w budżecie Projektu.*

Ponadto w sprawie przyczyn niewykonania wydatków budżetu środków europejskich w 2022 r. w części budżetowej 41 – Środowisko, w ramach POIiŚ 2014-2020 w paragrafie 4007 – *Grupa wydatków bieżących jednostki oraz przesłanek które wpłynęły na planowanie wydatków w ramach tego paragrafu, skoro wykonanie 2021 r. wyniosło 0 tys. zł, zaś na poziomie ustawy budżetowej ustalono plan w wysokości 31,0 tys. zł, a w ciągu 2022 r. plan zwiększono do 253,8 tys. zł, zastępca dyrektora Biura Finansowego wyjaśniła m.in., że: Przyczyną niższego niż pierwotnie planowano wykonania wydatków była przedłużająca się procedura uzgodnienia z NFOŚiGW zmian w UoD. [...] Aneks został złożony w dniu 27.01.2022 r. finalne podpisanie Aneksu nastąpiło w dniu 10.06.2022 r., co w konsekwencji uniemożliwiło ogłoszenie postępowań i wyłonienie Wykonawców w planowanych pierwotnie terminach. Aneks nr 9 wydłużył termin realizacji Projektu z 31.10.2022 r. na 30.06.2023 r. Niższe wykonanie związane było także z przedłużającym się odbiorem projektów graficznych i koncepcji gry multimedialnej przedkładań przez Wykonawcę, który przedstawiał materiał nie spełniający wymogów MKiŚ i założeń Projektu, co było związane z koniecznością powtórnej korekty przekładanego materiału i wydłużającym się w czasie odbiorem poszczególnych etapów.*

(akta kontroli str. 3365-3368)

2.2.2.1. Analiza wybranych wydatków ze środków UE w zakresie programów realizowanych środków pochodzących z budżetu UE

W ramach budżetu środków europejskich szczegółowej kontroli poddano 8 wydatków bieżących wybranych metodą celową z wyłączeniem wydatków na wynagrodzenia wraz z pochodnymi łącznie na 242,8 tys. zł, tj.:

- zakup nośników pamięci w ramach realizacji zadania nr 13 POIiŚPPN (faktura nr FN-32-1000/2022/12/44774 z 13.12.2022 r. na 0,8 tys. zł tys. zł);
- utrzymanie i nadzór trzech murali przez okres 6 m-cy (faktura nr 04/2022 z 23.05.2022 r. na 8,3 tys. zł);
- realizacja etapu 1.1 – *Opracowanie i stworzenie grafik do gry multimedialnej* (faktura 13 nr FV 00009/09/2022 z 16.09.2022 r. na 23,4 tys. zł – paragraf 4307);
- realizacja I etapu umowy nr DOP/POIiŚ/1/2022 (faktura nr FV 00008/09/2022 z 16.09.2022 r. na 35,1 tys. zł);

- zainstalowanie gry multimedialnej w ramach realizacji zadania nr 5 um. DOP/PoliŚ/1/2022 (faktura FV 00020/12/2022 z 16.12.2022 r. na 23,4 tys. zł);
- realizacja III etapu umowy DOP/PoliŚ/1/2022 – sprawdzenie mechanizmów gry multimedialnej (faktura nr FV 00018/12/2022 z 15.12.2022 r. na 46,75 tys. zł);
- realizacja II etapu umowy DOP/PoliŚ/1/2022 – prace programistyczne i udźwiękowienie gry multimedialnej (faktura nr FV00017/12/2022 z 15.12.2022 r. na 93,5 tys. zł);
- realizacja V etapu umowy DOP/PoliŚ/1/2022 – wykonanie i upublicznienie materiałów promujących grę multimedialną (faktura nr FV00022/12/2022 z 20.12.2022 r. na 11,7 tys. zł).

(akta kontroli str. 3365-3366)

W ww. badanych wydatkach w wysokości 242,8 tys. zł, tj. 72,2% wykonania ogółem budżetu środków europejskich u dysponenta III stopnia (urzędu obsługującego Ministra) nie stwierdzono nieprawidłowości.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W zakresie wydatków z budżetu państwa nie stwierdzono wydatków niecelowych i niegospodarnych. Szczegółowe badanie wykorzystania środków z rezerw celowych wykazało, że dysponent części nierzetelnie sporządził wnioski o uruchomienie środków z poz. 44 rezerw celowych w wysokości 2 149,0 tys. zł, co skutkowało brakiem możliwości wykorzystania środków na cel, na jaki zostały uruchomione. Ponadto dysponent występował o uruchomienie środków z rezerwy celowej na realizację zadań inwestycyjnych bez uprzedniego potwierdzenia przygotowania beneficjentów do wykonania zadań, co skutkowało niewykorzystaniem środków uruchomionych z rezerwy celowej i przekazanych w formie dotacji. Szczegółowe badanie 5 umów dotacji wykazało także, że:

- 2 umowy dotacji zawarto po ok. 2 miesiącach od wydania przez Ministra Finansów decyzji o uruchomieniu środków z rezerw celowych. W umowach tych przewidziano możliwość refinansowania wydatków związanych z realizacją zadania, poniesionych przed dniem zawarcia umowy dotacji, mimo że zgodnie z art. 127 ust. 1 ufp dotacje celowe są to środki przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie zadań, a nie refinansowanie wydatków poniesionych przed datą zawarcia umowy dotacji;
- w 3 umowach dotacji nie wyszczególniono zadań inwestycyjnych oraz zadań bieżących planowanych do sfinansowania środkami z dotacji, a jedynie powielono tytuł przedsięwzięcia wskazanego w § 2 ust. 1 umowy, mimo że zgodnie z art. 150 pkt. 1 ufp dysponent części budżetowej, udzielając dotacji celowej, zawiera umowę, która określa szczegółowy opis zadania;
- w 3 umowach dotacji nie określono, w jaki sposób realizacja zadań będących przedmiotem umowy przyczyni się do osiągnięcia mierników realizacji działania 12.2.1.1. *Formy ochrony przyrody*.

W obszarze udzielania zamówień publicznych stwierdzono nieprawidłowości (w 2 z 3 zamówień publicznych objętych szczegółowym badaniem) polegające na przekazaniu Prezesowi UUZP informacji o ofertach 5 dni po terminie wskazanym w art. 81 ust. 1 nupzp; niezachowaniu zasady konkurencyjności. NIK ocenia pozytywnie wykonanie wydatków z budżetu środków europejskich w części 41 – *Środowisko*.

3. Sprawozdawczość

3.1. Sprawozdania

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych/łącznych sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta części 41 – *Środowisko* i sprawozdań jednostkowych MKiŚ (dysponenta III stopnia) w ramach ww. części:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (Rb-28NW),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 41 – *Środowisko* na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli str. 391-475, 586-600, 637-672, 708-741, 2298-2342, 3251-3311)

Departament Budżetu w celu potwierdzenia zgodności danych ujętych w sprawozdaniach Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych za marzec 2022 r. oraz Rb-N za I kwartał 2022 r. z ewidencją księgową zwrócił się do jednostek podległych i nadzorowanych MKiŚ o przekazanie zestawienia obrotów i sald kont analitycznych zespołu 2 wg stanu na 31 marca 2022 r. W trakcie roku Departament Budżetu w celu potwierdzenia zgodności danych ujętych w sprawozdaniach Rb-23 o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych z ewidencją księgową dodatkowo zwrócił się do jednostek podległych i nadzorowanych MKiŚ o przekazanie zestawienia obrotów i sald kont analitycznych zespołu 1 oraz kont 222 i 223 wg stanu na 31 sierpnia 2022 r. Kontrola próby sprawozdawczej, tj. sprawozdań Rb-27 za miesiąc marzec 2022 r. i Rb-N za I kwartał 2022 r. oraz Rb-23 za miesiąc sierpień 2022 r., wykazała zgodność z księgami rachunkowymi jednostek podległych i nadzorowanych.

(akta kontroli str. 2165-2180)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena
częstkowa

NIK opiniuje pozytywnie sporządzone przez dysponenta części 41 – Środowisko łączne roczne sprawozdania budżetowe i sprawozdania w zakresie operacji finansowych. Łączne roczne sprawozdania budżetowe, a także sprawozdania w zakresie operacji finansowych zostały sporządzone na podstawie sprawozdań jednostkowych jednostek podległych. Pod względem formalno-rachunkowym były sporządzone prawidłowo.

B. CZĘŚĆ BUDŻETOWA 51 – KLIMAT

Obszar

1. Dochody budżetowe

1.1. Dochody budżetowe – dysponent części budżetowej

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r., kontrola dochodów budżetowych w części 51 – *Klimat* została ograniczona do przeprowadzenia analizy danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

W części 51 – *Klimat* ustalona w ustawie budżetowej, do uzyskania w 2022 r. kwota dochodów wyniosła 8 745 716,0 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły łącznie 488 553,4 tys. zł i stanowiły 5,6% planu oraz 2,0% dochodów wykonanych w 2021 r. (24 636 162,1 tys. zł). Spadek wykonania dochodów w 2022 r., w porównaniu do 2021 r., spowodowany był przede wszystkim wyłączeniem uzyskanych wpływów ze sprzedaży uprawnień do emisji gazów cieplarnianych z dochodów budżetu państwa i przeniesieniem tych środków, w związku z dodaniem ust. 2e w art. 49 ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych⁵⁴, do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, o którym mowa w art. 65 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o COVID-19.

(akta kontroli str. 165-167, 674-675a, 675c-676c, 832-833, 836-837)

Główne pozycje dochodów stanowiły wpływy z:

- różnych rozliczeń, które wyniosły 293 829,3 tys. zł, tj. 97,8% planu (300 379,0 tys. zł), co stanowiło 60,1% dochodów części 51 – *Klimat*. Niskie wykonanie dochodów z tytułu wpłat dokonywanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (wfośigw) na dofinansowanie realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, spowodowane było podpisaniem z jednostkami mniejszej liczby umów, jak również niższymi kosztami realizacji tych zadań, co skutkowało koniecznością dokonywania zwrotów nadpłaconych na ten cel dochodów;
- opłaty recyklingowej, która wyniosła 174 492,5 tys. zł, tj. 118,3% planu (176 501,0 tys. zł) i stanowiła 37,5% wszystkich dochodów w tej części budżetowej. Wykonanie dochodów wynikało z uzyskania ponadplanowych wpływów z opłaty recyklingowej;
- z opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne, w tym opłaty za częstotliwość (9 485,0 tys. zł), które stanowiły 1,9% całości uzyskanych dochodów;
- handlu uprawnieniami do emisji – w 2022 r. w wysokości 6 163,9 tys. zł. Dochody były niższe od planowanych o 99,9% (8 259 590,0 tys. zł). Dochody z tego tytułu stanowiły 1,3% dochodów ogółem w części 51 – *Klimat*. Na wykonanie na poziomie 0,1% wpływ miała wpłata Zespołu Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin S.A. z tytułu zaprzestania realizacji zadania inwestycyjnego o nr PL-0162 stanowiąca równowartość wydanych 212 086 uprawnień do emisji.

Wyższe wykonanie dochodów na poziomie 122,6% (439,0 tys. zł) planu (359,0 tys. zł) w rozdziale 75001 – *Urzędy centralnych i naczelných organów administracji rządowej* wynikało głównie z uzyskania wyższych, niż planowano, wpływów z tytułu najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze.

⁵⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 1092, ze zm.

Niższe, niż planowano, dochody na poziomie 12,0% (2,4 tys. zł) planu (20,0 tys. zł) zostały zrealizowane z tytułu zwrotu kosztów postępowania sądowego. Dochody te były realizowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ).

(akta kontroli str. 165-167, 674-675a, 675c-676c, 832-833, 836-837)

Należności

Na koniec 2022 r., w części 51 – *Klimat*, stan należności pozostałych do zapłaty wyniósł 11 321,5 tys. zł, w tym zaległości netto 789,3 tys. zł. W porównaniu do stanu na koniec 2021 r. kwota należności pozostałych do zapłaty była wyższa o 9 485,6 tys. zł (tj. stanowiła 616,8% kwoty należności pozostałych do zapłaty wg stanu na koniec 2021 r.), a kwota zaległości netto – wyższa o 6,1 tys. zł (tj. stanowiła 100,6% kwoty zaległości netto wg stanu na koniec 2021 r.). Łączny wzrost należności spowodowany był przede wszystkim wzrostem należności z tytułu zwrotów dotacji oraz płatności i naliczonych odsetek od dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, pobranych niezależnie lub w nadmiernej wysokości. Ponadto zanotowano nadpłaty w wysokości 14 031,9 tys. zł, które w głównej mierze dotyczyły wniosków NFOŚiGW i wfośigw o zwrot nadpłaconych dochodów przekazanych w 2022 r na dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

(akta kontroli str. 674-675a, 675c-676c, 836-837)

1.2. Dochody budżetowe – dysponent III stopnia

Plan dochodów dysponenta III stopnia (urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw klimatu) ustalono na 8 444 838,0 tys. zł. Zrealizowane dochody, odprowadzone na rachunek dochodów budżetu państwa, wyniosły 192 955,7 tys. zł, co stanowiło 2,3% planu. Uzyskane w 2022 r. dochody stanowiły 0,8% dochodów wykonanych w 2021 r. (24 470 278,3 tys. zł).

(akta kontroli str. 206-207, 620, 622, 478-507)

Główne pozycje dochodów stanowiły wpływy:

- z opłaty recyklingowej (174 492,5 tys. zł) i stanowiły 90,4% łącznej kwoty dochodów, odprowadzonych na rachunek budżetu państwa, pozyskanych przez dysponenta III stopnia;
- z opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne, w tym opłaty za częstotliwości (9 485,0 tys. zł) i stanowiły 4,9% całości uzyskanych dochodów na poziomie dysponenta III stopnia;
- ze sprzedaży uprawnień do emisji gazów cieplarnianych (6 163,9 tys. zł) w wysokości 3,2% łącznej kwoty dochodów, odprowadzonych na rachunek budżetu państwa, pozyskanych przez dysponenta III stopnia. Przyczyną uzyskania niższych od planowanych dochodów z tego tytułu została wskazana w części dotyczącej realizacji dochodów przez dysponenta części 51 - *Klimat*. Wyższe od planowanych dochody uzyskano z tytułu pozostałych odsetek (243,9%) planu oraz dochodów z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa (122,6% planu).

(akta kontroli str. 206-207, 620, 622, 478-507)

Należności

Według sprawozdania Rb-27 dysponenta III stopnia należności pozostałe do zapłaty według stanu na 31 grudnia 2022 r. wyniosły ogółem 162,9,0 tys. zł, w tym zaległości netto – 105,3 tys. zł. W porównaniu do 2021 r. należności pozostałe do zapłaty były wyższe o 14,9 tys. zł (tj. stanowiły 110,1% ich wartości), a zaległości netto były wyższe o 1,0 tys. zł (tj. stanowiły 101,0% ich wartości). Najwyższa należność pozostała do zapłaty stanowiąca zaległość netto (w wysokości 104,1 tys. zł) dotyczyła wpływów

z handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Pozostaje ona na niezmiennym poziomie w porównaniu do 2021 r.

(akta kontroli str. 622, 478-507)

Obszar

2. Wydatki

2.1. Wydatki budżetu państwa

2.1.1 Wydatki budżetu państwa – dysponent części budżetowej

Opis stanu faktycznego

Na podstawie art. 69 ust. 2 ustawy o zmianie ustawy o COVID-19 Prezes Rady Ministrów mógł wydać wiążące polecenie, m.in. dysponentowi części budżetu państwa, wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19.

Dyrektor generalny MKiŚ wyjaśniła, że Prezes Rady Ministrów nie wydał Ministrowi wiążącego polecenia wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID na podstawie wyżej przywołanych przepisów.

(akta kontroli str. 2498-2500)

Minister Finansów (decyzją nr MF/BP4.4143.16.6.2022.RC z 22 grudnia 2022 r.) zmniejszył limit wydatków części 51 – *Klimat* o 20 988,0 tys. zł⁵⁵ i jak wskazał w uzasadnieniu do tej decyzji środki te zostały przeniesione do poz. 80 rezerw celowych *Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19*.

(akta kontroli str.)

W ustawie budżetowej na rok 2022 limit wydatków budżetu państwa w części 51 – *Klimat* ustalono w wysokości 330 347,0 tys. zł. W trakcie roku limit wydatków w części 51 został zwiększony per saldo o 89 449,2 tys. zł (tj. o 27,1%) do 419 796,2 tys. zł, z tego zwiększony o 113 796,5 tys. zł z tytułu przeniesienia środków z rezerw celowych, zmniejszony o 1 900,0 tys. zł w wyniku decyzji dysponenta części 51 przenoszących środki pomiędzy częściami budżetowymi oraz zmniejszony o 22 447,3 tys. zł na podstawie decyzji Ministra Finansów korygujących plan wydatków wynikający z ustawy budżetowej.

(akta kontroli str. 2399-2400)

W części 51 limit wydatków nie był zwiększany z rezerwy ogólnej.

Zwiększenia limitu wydatków w części 51 per saldo o 113 796,5 tys. zł dokonano z 5 pozycji rezerw celowych, z tego:

- poz. 16 *Zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa* – o 33,8 tys. zł;
- poz. 20 *Środki na szkolenia i wynagrodzenia na nowe mianowania urzędników służby cywilnej oraz skutki przechodzące* – o 27,6 tys. zł;
- poz. 44 *Dofinansowanie realizacji niektórych zadań kontynuowanych, w tym środki na odbudowę dochodów budżetu państwa i zadania związane z poprawą finansów publicznych* – o 1 167,0 tys. zł;
- poz. 59 *Dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej* – o 112 373,6 tys. zł;
- poz. 60 *Środki na przedsięwzięcia niskoemisyjne* – o 194,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 3090-3106)

W 2022 r. zrealizowane wydatki w części 51 – *Klimat* wyniosły 399 805,1 tys. zł, tj. 95,2% planu po zmianach.

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały wydatki bieżące jednostek budżetowych, które stanowiły 86,6% wydatków w części, a następnie:

⁵⁵ Uprzednio zablokowaną przez ministra właściwego ds. klimatu.

dotacje – 8,3%, wydatki majątkowe – 5,0% i świadczenia na rzecz osób fizycznych – 0,1%.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych zrealizowano w wysokości 346 040,7 tys. zł, tj. 96,6% planu po zmianach, w tym na finansowanie i współfinansowanie projektów z udziałem środków z budżetu UE⁵⁶ – wykorzystano 11 897,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 819-826, 2781-2784)

Środki z rezerw celowych w części 51 – *Klimat* zostały wydatkowane w wysokości 108 674,4 tys. zł, tj. 95,5%. Niepełne wykorzystanie środków z rezerw wynikało m.in. z braku zgody na zwiększenie wynagrodzenia pracownikowi i niższego wykonania pochodnych od wynagrodzeń (poz. 60, w której wykonanie wyniosło 93,1%); mniejszej niż zaplanowano liczby szkoleń, które miały przygotowywać kandydatów do egzaminów na inspektorów Inspekcji (poz. 44, w której środki wykonano na poziomie 94,5%); niższych kosztów związanych z wynagrodzeniem eksperta ds. zakupu mediów; ograniczenia kosztów i liczby delegacji zagranicznych; uzyskania korzystniejszej oferty w ramach Opracowania wytycznych, w zakresie oceny stabilności poziomów emisji; oszczędności powstałych z powodu dużych wahań cen m.in. biletów lotniczych, związanych z końcowym rozliczeniem zadania inwestycyjnego, a także oszczędności powstałych ze względu na organizację szkoleń w formule online, oszczędności powstałych z uzyskania korzystnych cen zakupu materiałów, a także w wyniku braku rozstrzygnięcia postępowań przetargowych z powodu m.in. braku oferentów (poz. 59, w której wydatki wykonano w 95,5%).

(akta kontroli str. 3097-3106)

Szczegółowym badaniem objęto⁵⁷ decyzji Ministra Finansów, wydanych na wniosek Ministra łącznie na 17 556,9 tys. zł, co stanowiło 15,4% kwoty przeniesionej do części 51 – *Klimat* z rezerw celowych według stanu na 31 grudnia 2022 r. Z 17 556,9 tys. zł środków uruchomionych z rezerwy celowej na podstawie decyzji Ministra Finansów dokonano korekty na 8 773,8 tys. zł (tj. 50%) i wykorzystano 8 493,3 tys. zł zgodnie z przeznaczeniem. Przyczyną korekty środków uruchomionych na podstawie 5 ww. decyzji Ministra Finansów były m.in. weryfikacja potrzeb w zakresie bieżącego utrzymania i rozbudowy systemu *Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami* (BDO) oraz unieważnienie postępowania o zamówienie publiczne, w związku z faktem, iż w terminie składania ofert wpłynęła tylko jedna oferta, która przekraczała kwotę jaką zamawiający dysponował na realizację tego zamówienia; rezygnacja z postępowania przetargowego na wybór wykonawcy obsługi logistycznej misji gospodarczych (dotyczy zadania pn. *GreenEvo – Akcelerator Zielonych Technologii w latach 2021 – 2023*); realizacja zadania w kwocie niższej niż pierwotnie planowano (dotyczy zadania pn. *Zadania związane z prowadzeniem kontroli i monitoringu wód w zakresie*

⁵⁶ Paragrafy z czwartą cyfrą „5”, „6”, „8” i „9”.

⁵⁷ Decyzja Ministra Finansów z 3 marca 2022 r. znak: MF/FG2.4143.3.28.2022.MF.501 zwiększająca plan wydatków w budżecie państwa na rok 2022 o 1 430,0 tys. zł na realizację zadania pn.: Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami; decyzja Ministra Finansów z 21 stycznia 2022 r. znak MF/FG2.4143.3.1.2022.MF.39 zwiększająca plan wydatków w budżecie państwa na rok 2022 o 33,9 tys. zł na sfinansowanie zobowiązania wymagalnego Skarbu Państwa wynikającego z wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy z dnia 9 grudnia 2021 r., sygn. akt III Ca 1548/18; decyzja Ministra Finansów z 1 marca 2022 r. znak MF/FG2.4143.3.27.2022.MF.498 zwiększająca plan wydatków w budżecie państwa na rok 2022 o 3 290,0 tys. zł na realizację zadania pn. *GreenEvo – Akcelerator Zielonych Technologii w latach 2021-2023*; decyzja Ministra Finansów z 22 lutego 2022 r. znak MF/FG2.4143.3.20.2022.MF.377 zwiększająca plan wydatków w budżecie państwa o 4 050,0 tys. zł na realizację zadania pn. *Wsparcie procesu negocjacyjnego oraz realizacja zadań związanych z wypełnieniem obowiązków wynikających z porozumień międzynarodowych oraz współpracy międzynarodowej*; decyzja Ministra Finansów z 7 października 2022 r. znak: MF/FG2.4143.3.237.2022.MF.3990 zwiększająca plan wydatków w budżecie państwa na rok 2022 o 8 753,0 tys. zł na realizację zadania pn. *Zadania związane z prowadzeniem kontroli i monitoringu wód w zakresie wdrażania dyrektywy 91/676/EWG dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego* przez GIOŚ.

wdrażania dyrektywy 91/676/EWG dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego realizowanego przez GIOŚ); niższe niż pierwotnie planowano koszty realizacji zadania oraz zagranicznych podróży służbowych (środki zostały m.in. przeniesione na wyższe koszty krajowych podróży służbowych), oszczędności powstałe w związku z niższymi niż pierwotnie zakładano kosztami wykonania ekspertyzy oraz delegacji służbowych, oszczędności wynikające z niższych kosztów wykonania ekspertyz, rezygnacji z planowanych delegacji zagranicznych i wyjazdów ekspertów oraz niższych niż pierwotnie zakładano kosztów organizacji konferencji i spotkań międzyresortowych, a także z powstałych oszczędności przy wykonywaniu jednej z analiz (dotyczy zadania pn. *Wsparcie procesu negocjacyjnego oraz realizacja zadań związanych z wypełnieniem obowiązków wynikających z porozumień międzynarodowych oraz współpracy międzynarodowej*).

(akta kontroli str. 2951-2975, 3097-3106)

Blokowanie planowanych wydatków

Minister właściwy do spraw klimatu wydał decyzje w sprawie blokowania planowanych na 2022 r. wydatków budżetu państwa łącznie na 22 351,3 tys. zł⁵⁸.

Wszystkie decyzje w sprawie blokowania wydatków w 2022 r. zostały podjęte przez dysponenta w okresie 12 dni od dnia przekazania przez jednostki podległe wniosku o blokadę środków.

Minister Finansów (decyzją nr MF/BP4.4143.16.6.2022.RC z 22 grudnia 2022 r.) zmniejszył limit wydatków części 51 – *Klimat* o 20 988,0 tys. zł. Kwota zablokowanych wydatków została, według uzasadnienia tej decyzji przeniesiona do nowoutworzonej pozycji rezerw celowych (poz. 80) pn. *Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19*.

Zablokowane wydatki, o które następnie został zmniejszony plan finansowy dysponenta III stopnia wyniosły 2 696,6 tys. zł. Przyczyną niewykorzystania środków było m.in.:

- 1) w ramach programu pn. *Finasowanie pomocy technicznej pracowników MKiŚ w ramach PFE Polska Wschodnia* – z powodu późnego zatwierdzenia przez Komisję Europejską Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027 nie wykorzystano środków na zakup wyposażenia stanowisk pracy dla pracowników zaangażowanych w realizację zadań oraz na wypłatę dodatków zadaniowych/nagród dla pracowników MKiŚ
- 2) powstanie oszczędności m.in. w wyniku usprawiedliwionych nieobecności pracowników MKiŚ, przekroczenia przez część zatrudnionych osób progu trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok kalendarzowy.
- 3) w ramach projektu pn. *Koszty zarządzania MF EOG 2014-2021* – rezygnacja oferenta z zamówienia na grę edukacyjną; niższe niż pierwotnie szacowano wydatki na udział pracowników MKiŚ w wizycie studyjnej, dotyczącej zapoznania się z wykorzystywanymi technologiami wodorowymi i geotermalnymi na Islandii, służącej zacieśnieniu współpracy dwustronnej ze stroną islandzką i norweską oraz wymianie doświadczeń w tematyce klimatyczno-energetycznej; niższych niż planowano wydatków przeznaczonych na podnoszenie kwalifikacji w formie szkoleń w ramach realizacji.

⁵⁸ Z tego na podstawie: art. 177 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 3 pkt 2 ufp – 1 decyzję na 16 496 tys. zł; - art. 177 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 2 ufp – 12 decyzji łącznie na 5 763,4 tys. zł; art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 pkt 2 ufp – 1 decyzja na 91,9 tys. zł.

4) w ramach projektu pn. *Plan działań sektora środowisko na lata 2021-2023* – rezygnacja z zakupu usług tłumaczeniowych, organizacji spotkań stacjonarnych z beneficjentami oraz wyjazdów studyjnych, niższych niż planowano wydatków na zakup usługi dotyczącej badania świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski, a także niższych wydatków przeznaczonych na zakup usług pocztowych oraz kosztów postępowań sądowych związanych z wdrożeniem POIiŚ 2012-2020; rezygnacji z publikacji artykułu i reklam w prasie oraz w serwisie internetowym, a także oszczędności przetargowych.

Pozostałe planowane wydatki zostały zablokowane w planie finansowym GIOŚ (16 496 tys. zł) w związku z opóźnieniami w realizacji zadania pt. *Mapowanie siedlisk dennych polskich obszarów morskich (POM) z wykorzystaniem metody mozaikowego sonarowania dna w latach 2021-2023* oraz brakiem możliwości dostawy 2 samochodów elektrycznych, a także dysponenta głównego (3 158,7 tys. zł) przeznaczone na realizację projektów w ramach Programu *Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu* i wynikały z mniejszego zapotrzebowania Operatora Programu – NFOŚiGW na płatności dla beneficjentów, w związku z podpisaniem 9 grudnia 2022 r. aneksu nr 1 do umowy dotacji Nr 24/DB/2022 z 11 marca 2022 r. pomiędzy MKiŚ i NFOŚiGW na realizację w 2022 roku wypłat dla beneficjentów w celu uzupełnienia wkładu budżetu państwa w dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Programu *Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu* ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021 oraz środków przeznaczonych na realizację projektu pn. *Finansowanie pomocy technicznej IW w ramach PFE Polska Wschodnia* i wynikały z braku możliwości wydatkowania środków z powodu późnego zaakceptowania programu przez Komisję Europejską.

Decyzje o blokowaniu planowanych wydatków były realizowane za pomocą systemu TREZOR i każda podjęta decyzja na poziomie dysponenta części była automatycznie przekazywana do wiadomości na poziom Ministerstwa Finansów, co należy uznać za wykonanie obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 177 ust. 4 ufp.

(akta kontroli str. 21-38, 2403-2406, 2399-2400, 2498-2500)

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Przeciętne zatrudnienie w części 51 – *Klimat* wyniosło w 2022 r. 1 562 osób i było o 2,5% większe niż w 2021 r., w tym zatrudnienie w grupie członków korpusu służby cywilnej wyniosło w 2022 r. 1 467 osób i było o 3,9% większe niż w 2021 r.

Wg planu po zmianach środki na wynagrodzenia⁵⁹ wyniosły 169 001,4 tys. zł, w tym 339,3 tys. zł ze środków budżetu UE. Na wynagrodzenia w 2022 r. wykorzystano 168 182,3 tys. zł (99,5% planu), w tym 280,1 tys. zł (82,6% planu) ze środków budżetu UE.

Przeciętne wynagrodzenie w części 51 w 2022 r. wyniosło 9,1 tys. zł i taką samą wartość miało przeciętne wynagrodzenie w grupie członków korpusu służby cywilnej.

(akta kontroli str. 677-683, 695-698, 1677, 1691)

W kwestii wzrostu zatrudnienia dyrektor Departamentu Budżetu wyjaśnił, że: *wynikał on głównie z:*

- *utworzenia w strukturze Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska nowej komórki organizacyjnej zajmującej się zagadnieniami związanymi z wydawaniem decyzji w zakresie transgranicznego legalnego przemieszczania odpadów oraz przeciwdziałaniem i zwalczaniem nielegalnego przemieszczania odpadów;*

⁵⁹ Według Rb-28 i Rb-28EU.

- *wzmocnienia kadrowego w obszarze zwalczania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku oraz zwiększenia zatrudnienia w Krajowym Laboratorium Referencyjnym ds. jakości wód powierzchniowych.*

Dyrektor Departamentu Budżetu w odniesieniu do wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w 2022 r. wyjaśnił, że: *wynikał on z:*

- *wypłaty w 2022 r. specjalnych dodatków motywacyjnych, które zostały zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2021 i ujęte w wykazie wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2021,*
- *sfinansowania dodatków służby cywilnej dla mianowanych urzędników służby cywilnej.*

(akta kontroli str. 1692-1694)

Wydatki majątkowe

W części 51 wydatki majątkowe zaplanowano pierwotnie w wysokości 1 883 095,0 tys. zł, zaś wg planu po zmianach, w wysokości 2 312 797,5 tys. zł. Wykonanie wyniosło 2 253 899,3 tys. zł, tj. 97,5% planu po zmianach, w tym 2 233 899,3 tys. zł z budżetu środków europejskich (97,7% planu po zmianach).

W zakresie zadań realizowanych ze środków budżetu państwa największe wydatki majątkowe zostały zrealizowane w ramach zadania związanego z prowadzeniem kontroli i monitoringu wód w zakresie wdrożenia dyrektywy 91/676/EWG dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (1 899,9 tys. zł, 100% wykonania planu). W ramach ww. zadania w GIOŚ dokonano zakupu m.in.: oprogramowania do analiz, stacji graficznych WSG 1 DEL, monitorów, wag analitycznych oraz samochodu terenowego. W ramach zadania pn.: *Realizacja Ogólnopolskiego Programu Państwowego Monitoringu Środowiska* (1 792,0 tys. zł, 99,6% wykonania planu), w GIOŚ zakupiono miernik do automatycznego pomiaru dla CLB i aparatury pomiarowej dla KLRP.

(akta kontroli str. 1775-1776, 2152B)

Świadczenia na rzecz osób fizycznych

Na świadczenia na rzecz osób fizycznych wydatkowano 388,5 tys. zł, tj. 64,3% planu po zmianach. W roku 2022 nie finansowano świadczeń na rzecz osób fizycznych z budżetu środków europejskich. Dyrektor Departamentu Budżetu wyjaśnił, że niższe wykonanie w stosunku do planu finansowego, wynikało z: *mniej liczby wniosków złożonych przez pracowników MKiŚ i GIOŚ na realizację świadczeń wynikających z przepisów BHP, tj. odzieży BHP, zwrotów za okulary do pracy przy monitorze ekranowym, ekwiwalentu za odzież roboczą oraz tego, że: [...] spotkania Państwowej Rady Ochrony Środowiska odbywały się w formie hybrydowej, co nie generowało kosztów podróży. Ponadto odbyła się mniejsza ilość od zakładanych posiedzeń Młodzieżowej Rady Klimatycznej w trybie stacjonarnym.*

Głównymi rodzajami świadczeń finansowanych z tych środków były wydatki poniesione na zakup okularów dla pracowników, odprawy i odszkodowania wynikające z wyroków sądowych oraz świadczenia wynikające z przepisów BHP.

(akta kontroli str. 2152B, 2855-2881)

Wydatki na dotacje celowe

Wydatki na dotacje celowe (na cele nieinwestycyjne i inwestycyjne) wyniosły 43 900,4 tys. zł, tj. 85,6% planu po zmianach (z tego na cele nieinwestycyjne 33 098,8 tys. zł oraz na cele inwestycyjne 10 801,6 tys. zł) i były realizowane w ramach projektów finansowanych i współfinansowanych ze środków pochodzących z UE oraz

MF EOG. W porównaniu do 2021 r. wydatki na dotacje były wyższe o 12 146,4 tys. zł, tj. o 27,7%.

Beneficjentami dotacji były Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (CKPŚ) 4 358,9 tys. zł i NFOŚiGW 39 541,6 tys. zł.

Środki pochodzące z dotacji celowych zostały przeznaczone na:

1. uzupełnienie dofinansowania projektów realizowanych przez Beneficjentów w ramach Programu *Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu* ze środków MF EOG w wysokości nieprzekraczanej 15% wartości całkowitego kosztu;
2. sfinansowanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla pracowników NFOŚiGW zaangażowanych w realizację zadań w ramach POLiŚ 2014-2020 dla sektora środowisko;
3. sfinansowanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla pracowników CKPŚ zaangażowanych w realizację zadań w ramach POLiŚ 2014-2020 dla sektora środowisko;
4. koszty zarządzania w ramach MF EOG 2014-2021;
5. dofinansowanie Planu Działań wsparcia wynagrodzeń sektora środowisko w 2022 r.;
6. dofinansowanie Planu Działań sektora środowisko na lata 2021-2023.

(akta kontroli str. 2510, 2512)

Szczegółowej kontroli poddano dotację dla NFOŚiGW (umowa nr 24/DB/2022 z 11 marca 2022 r., na 16 528,5 tys. zł) na uzupełnienie wkładu budżetu państwa w dofinansowanie projektów realizowanych przez Beneficjentów w ramach Programu ze środków MF EOG w wysokości nieprzekraczającej 15% wartości całkowitego dofinansowania projektu oraz określanie praw i obowiązków stron związanych z realizacją umowy. Dotację wykorzystano w kwocie 9 366,4 tys. zł, zgodnie z przeznaczeniem. Wykorzystanie 56,7% środków przekazanych w ramach ww. umowy dotacji zastępca dyrektora Departamentu Budżetu wyjaśniła m.in.: (...) *rezygnacją beneficjentów z realizacji projektów wynikającą z takich zdarzeń jak pandemia SARS-Cov-2, przerwanie łańcuchów dostaw czy inflacja. Przyczyniły się one do trudności w przygotowaniu do realizacji przedsięwzięć, rozpatrywaniu postępowań przetargowych oraz wskutek przekroczeń cen oferowanych względem dostępnych budżetów, utrudniły ich rozstrzygnięcie i podpisywanie umów z wykonawcami. Rezygnację z realizacji projektów w tym obszarze w 2022 r. złożyło 31 beneficjentów, z czego 10 podmiotów dokonało rozwiązania podpisanych już umów. (...) W zakresie wydatków bieżących i majątkowych, w związku z licznymi błędami w składanych do NFOŚiGW wniosków o płatność oraz przedłużającymi się okresami przesyłania poprawek i uzupełnień, wydłużał się proces ich weryfikacji oraz zatwierdzenia, skutkiem czego było niewypłacenie środków ujętych na ten cel w umowie dotacji.*

(akta kontroli str. 2517A-2533, 2704-2707)

Świadczenia na rzecz osób fizycznych

Na świadczenia na rzecz osób fizycznych wydatkowano 475,7 tys. zł, tj. 78,1% planu po zmianach, w tym finansowane i współfinansowane projektów z udziałem środków z budżetu UE – 2,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 1658-1664)

Zobowiązania

Na koniec 2022 r. zobowiązania w części 51 wyniosły 18 422,8 tys. zł. Główną pozycję zobowiązań w części 51 stanowiło dodatkowe wynagrodzenie roczne (11 718,6 tys. zł), składki na ubezpieczenie społeczne (2 011,8 tys. zł) i składki do organizacji międzynarodowych (2 074,5 tys. zł). W części 51 – Klimat w 2022 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(akta kontroli str. 677-683)

Wydatki, które w roku 2021 nie wygasły z upływem roku budżetowego

Według rocznego sprawozdania Rb-28 NW z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2021, środki na ten rodzaj wydatków zostały wykorzystane w wysokości 27 234,9 tys. zł, tj. 70,0% kwoty ujętej w planie rzeczowo-finansowym środków niewygasających (38 893,4 tys. zł).

(akta kontroli str. 684)

Przyczyną niższego niż planowano wykorzystania środków było m.in. niezrealizowanie przez GIOŚ zakupu samochodów elektrycznych oraz stacji do ładowania pojazdów w związku z faktem, iż wykonawcy, którzy podpisali umowę ramową, nie byli w stanie dostarczyć przedmiotu zamówienia do 30 listopada 2022 r.

W ramach sprawowania nadzoru nad realizacją wydatków finansowanych środkami, które nie wygasły z upływem 2021 r., Departament Budżetu zobowiązał dysponentów niższego stopnia do przekazania informacji na temat wydatkowania środków niewygasających za okres od początku roku do dnia 31 marca 2022 r., a następnie ich aktualizowania po zakończeniu każdego kolejnego miesiąca w 2022 r., zgodnie z danymi wprowadzonymi przez nich do systemu TREZOR. Dysponent części budżetowej dwukrotnie zgłaszał do dyspozycji Ministerstwa Finansów niewykorzystane środki niewygasające: 27 września 2022 r. w wysokości 10 467,1 tys. zł oraz 23 listopada 2022 r. w wysokości 1 164,2 tys. zł. Pozostałe środki w wysokości 27,2 tys. zł, niewykorzystane do 30 listopada 2022 r., zostały terminowo postawione do dyspozycji Ministra Finansów.

(akta kontroli str. 2199-2207)

Środki ujęte w wykazie wydatków niewygasających z końcem roku budżetowego nie były pozyskane w 2021 r. z rezerw celowych.

(akta kontroli str. 2201-2203)

Wydatki, które w roku 2022 nie wygasły z upływem roku budżetowego

Minister Finansów nie wydał rozporządzenia w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2022 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego.

Badanie kosztów energii elektrycznej⁶⁰

W MKiŚ znajduje się 16 punktów poboru energii⁶¹, z czego 4 PPE znajdują się w taryfie C21 (część biurowa), a pozostałych 12 PPE w taryfie G11 (część mieszkalna). Dostawa energii elektrycznej odbywała się w 2022 r. na podstawie dwóch umów w okresie:

- od 1 stycznia do 3 października 2022 r. – zawartą pomiędzy Ministerstwem Środowiska, w imieniu i na rzecz którego działało Centrum Obsługi Administracji Rządowej a Tauron Sprzedaż Spółka z o.o.;

⁶⁰ Badanie energii elektrycznej dotyczyło wszystkich części budżetu państwa, których dysponentem jest Minister, tj. części 41 – Środowisko, części 47 – Energia, części 51 – Klimat.

⁶¹ Dalej: PPE.

- od 4 października do 31 grudnia 2022 r. – zawartą między Ministerstwem Klimatu i Środowiska, a ONE1 S.A.

Dystrybucja w 2022 r. odbywała się na podstawie umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej nr ND-D/238/2017 zawartej w dniu 29 września 2017 r. pomiędzy Ministerstwem Środowiska a innogy Stoen Operator sp. z o.o.

(akta kontroli str. 924-965)

Zmiana dostawcy z TAURON na ONE1 zwiększyła wydatki na zakup energii czynnej⁶². Dyrektor generalny wyjaśniła: *Zmiana ta podniosła koszty za dostawę energii elektrycznej ponad czterokrotnie, gdyż taką ofertę złożył wykonawca. Został on wybrany w wyniku wcześniej przeprowadzonego postępowania w trybie otwartym, zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych, a oferta firmy ONE1 została uznana za najkorzystniejszą (była najtańsza). Na ten moment nie było żadnej innej alternatywy, gdyż nowa umowa miała obowiązywać dopiero od 1 stycznia 2023 roku. Ministerstwo nie miało wpływu na wartość 1 kWh, jaką potencjalny wykonawca musi zakontraktować) i być gotowy/zdolny do wykonania umowy na rzecz przyszłego Zamawiającego.*

Z racji tego, że MKiŚ w 2021 r. skorzystało z prawa opcji i otrzymało zgodę Centrum Obsługi Administracji Rządowej na zawarcie aneksu do umowy nr 2019/08/MŚ na podstawie art. 144 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁶³, zwiększającego wartość umowy o kwotę 400 tys. zł brutto, tj. 50% wartości zamówienia określonej w pierwotnej umowie, w 2022 r nie było – w opinii Dyrektora BDG – innych narzędzi prawnych pozwalających na kontynuowanie umowy na korzystnych warunkach.

(akta kontroli str.1644-1645)

Poniesione w MKiŚ wydatki na energię elektryczną w 2022 r. to 1 257,1 tys. zł, z czego 902,8 tys. zł to koszty zakupu energii elektrycznej, a 354,3 tys. zł to wydatki na usługi dystrybucji. Wydatki poniesione w 2022 r. dla poszczególnych taryf przedstawiają się następująco: 1 242,9 tys. zł (taryfa C21), 14,2 tys. zł (taryfa G11). Natomiast w 2021 r. koszty poniesione na energię elektryczną wyniosły 874,2 tys. zł, z czego 561,9 tys. zł to koszty sprzedaży energii elektrycznej, a 312,3 tys. zł to koszty usług dystrybucji. Wydatki poniesione w 2021 r. dla poszczególnych taryf przedstawiają się następująco: 865,9 tys. zł (taryfa C21), 8,3 tys. zł (taryfa G11).

(akta kontroli str.922-923)

Badanie opłat za usługi dystrybucji energii elektrycznej w dwóch punktach poboru energii elektrycznej łącznie na 319,5 tys. zł⁶⁴, w grupie taryfowej C21, wykazało, że:

- 1) w PPE3 (Rozdzielni L) maksymalna moc kształtowała się w poszczególnych okresach rozliczeniowych na poziomie od 209 kW do 329 kW i stanowiła 65%-103% mocy umownej (320 KW), opłata sieciowa stała wyniosła 52,4 tys. zł;
- 2) w PPE1 (Rozdzielni K) maksymalna moc pobrana wyniosła od 33 kW do 51 kW i stanowiła 41%-64% wartości mocy zamówionej (80 kW), a w roku poprzednim wartość mocy pobranej kształtowała na poziomie 38%-51%, opłata sieciowa stała wyniosła 13,1 tys. zł. Dyrektor BDG wyjaśniła, że zamówiona moc była prognozowana pod kątem rozwoju jednostki, w tym m.in. zainstalowania ładowarek samochodów elektrycznych, zamiaru modernizacji serwerowni

⁶² Z 0,3348 zł/kWh netto przy stawce VAT 23% w 2021 i 5% w 2022 r. na 1,7540 zł/kWh netto przy stawce VAT 5%. Faktura O/S1/0014742/22 za styczeń 2022r. uwzględnia obie stawki VAT, gdyż obejmuje okres od lipca 2021 r.

⁶³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.

⁶⁴ Analizą objęto 12 okresów rozliczeniowych, w tym opłaty za grudzień 2022 r. (wydatek w kwocie 24,7 tys. zł, obejmujący koszt dystrybucji energii łącznie dla dwóch PPE zrealizowany w styczniu 2023).

i systemu klimatyzacji i wentylacji, a niewykorzystana moc była gwarancją, że po wprowadzeniu nowych zadań inwestycyjnych, infrastruktura budynku będzie nadal wydolna i bez zakłóceń obsługi wprowadzone do obiegu urządzenia.

Dyrektor Generalny wyjaśniła, że: *Ministerstwo pracowało w trybie pracy zdalnej, co skutkowało zmiennym zapotrzebowaniem na moc w poszczególnych przedziałach czasowych, ustalenie bezpiecznej mocy umownej musi być dostatecznym zabezpieczeniem dla pracy urzędu przez cały rok, z tego powodu zastosowane moce umowne dla poszczególnych PPE były adekwatne do faktycznego zapotrzebowania na energię elektryczną, niezależnie od wahań w poszczególnych miesiącach. Do obsługi pracy zdalnej praca urządzeń informatycznych (serwerowni, rozdzielni) musiała być zapewniona w trybie stałym. Ponadto nie zmniejszono mocy zamówionej z uwagi na fakt, że w każdej chwili mógł być zarządzony powrót do pracy stacjonarnej. Spadek zużycia energii z związku z pracą zdalną został zrekompensowany przez pojawienie się ładowarek do samochodów elektrycznych, które wykorzystywały powstały margines mocy umownej. Przed wprowadzeniem trybu pracy zdalnej i hybrydowej maksymalna moc umowna kształtowała się na nieco wyższym poziomie niż w 2022 r.*

NIK zauważa jednak, że dostosowanie wartości mocy do faktycznych potrzeb w poszczególnych okresach rozliczeniowych w PPE obniżyłoby wartość poniesionych opłat. Na przykład przy założeniu, że moc umowna w tym PPE zostałaby zmieniona do poziomu od 43 kW do 66 kW⁶⁵, to opłata sieciowa stała byłaby niższa o 5,2 tys. zł.
(akta kontroli str.1606, 1644)

Odnosnie do zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej, Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów zwrócił się do Dyrektorów Generalnych ministerstw i urzędów (w tym do Dyrektora Generalnego MKiŚ) ze wskazaniem wprowadzenia od 1 października 2022 r. działań w celu oszczędzania energii elektrycznej. Uzyskane w ten sposób oszczędności powinny wynieść co najmniej 10% w stosunku do zużycia energii z poprzedniego roku. Również Minister Klimatu i Środowiska skierowała 25 listopada 2022 r. do najemców/podnajemców pismo, zawierające wytyczne w zakresie wprowadzenia działań racjonalizujących zmniejszenie zużycia energii elektrycznej, wskazując, że powinny one zostać podjęte w okresie od 1 grudnia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r.

(akta kontroli str.1607,1613)

Od 2011 r. w MKiŚ funkcjonuje system ekozarządzania i audytu EMAS, który ma wpływa na oszczędność energii elektrycznej. MKiŚ w związku z tym podejmuje szereg działań redukujących zużycie energii. Ponadto pracownicy urzędu są edukowani poprzez wygaszacze ekranów na monitorach komputerów, naklejki w widocznych miejscach budynku, plakaty informacyjne w intranecie, zalecenia w celu zachowywania dobrych praktyk w tym zakresie.

(akta kontroli str. 3238-3243)

W MKiŚ w 2017 r. zainstalowano dławiki do kompensowania mocy biernej pojemnościowej dla głównej rozdzielni L i dla rozdzielni K.

(akta kontroli str.1608)

Ministerstwo posiada także instalację fotowoltaiczną, zainstalowaną i odebraną w grudniu 2020 r. Instalacja fotowoltaiczna została sfinansowana w 50% ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, pozostała część ze środków budżetowych MKiŚ, paragraf 6050. W 2022 r. instalacja

⁶⁵ Tj. przy założeniu 30% zapasu mocy umownej, w stosunku do maksymalnej mocy pobranej w poszczególnych okresach rozliczeniowych.

wytworzyła 24029 kWh, co stanowi ok 1,8% zużycia energii elektrycznej, które wyniosło 1351144 kWh.

(akta kontroli str.1613)

Ministerstwo nie korzystało z usług zewnętrznych specjalistów, wyspecjalizowanych podmiotów w zakresie optymalizacji kosztów za zużycie energii elektrycznej. Pracownicy BDG stale monitorują umowy w zakresie stopnia wykonania usług i dostaw mediów do ministerstwa, co zostało wpisane w opisie stanowiska pracy. W razie potrzeby dokonywane są konsultacje z departamentami merytorycznymi i innymi podmiotami.

(akta kontroli str. 3127-3133)

NIK zauważa, że w MKiŚ podjęto liczne działania, mające na celu zmniejszenie zużycia energii elektrycznej, wobec wejścia w życie z dniem 1 grudnia 2022 r. przepisów art. 37 ust. 1 i 3 ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej, a także długo przed tym. W pierwszym sprawozdaniu z realizacji celu oszczędności energii elektrycznej za okres od 1 grudnia do 31 grudnia 2022 r. złożonym Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki 31 marca 2023 r. wskazano procentowe zmniejszenie zużycia energii elektrycznej na poziomie ok. 20%, w stosunku do średniomiesięcznego zużycia energii elektrycznej w latach 2018-2019.

(akta kontroli str. 3238-3243)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.1.2. Wydatki budżetu państwa – dysponent III stopnia

W oparciu o przekazane limity dyrektor generalny opracował plan finansowy wydatków dysponenta III stopnia na podstawie ustawy budżetowej na rok 2022. W planie finansowym dysponenta III stopnia na 2022 r. w części 51 wydatki budżetowe ustalono pierwotnie w wysokości 98 019,0 tys. zł.

W ciągu roku limit wydatków dysponenta III stopnia został zwiększony per saldo o 9 826,9 tys. zł, do 107 845,9 tys. zł, tj. o 10%, w tym z rezerwy celowej o kwotę per saldo 15 360,2 tys. zł; zwiększony o 5,0 tys. zł na podstawie decyzji dysponenta części 51 korygującej plan wydatków wynikający z ustawy budżetowej oraz zmniejszony o kwotę 3 638,3 tys. zł na podstawie decyzji Ministra Finansów korygujących plan wydatków wynikający z ustawy budżetowej oraz o 1 900,0 tys. zł na podstawie decyzji dysponenta części 51 korygujących plan wydatków wynikający z ustawy budżetowej

(akta kontroli str. 3795-3597)

Limit wydatków został zwiększony z 4 pozycji rezerw celowych o 15 360,2 tys. zł, z których wykorzystano 14 967,2 tys. zł (97,4%), z tego:

- poz. 16 *Zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa* – o 33,9 tys. zł;
- poz. 20 *Środki na szkolenia i wynagrodzenia na nowe mianowania urzędników służby cywilnej oraz skutki przechodzące* – o 26,2 tys. zł;
- poz. 59 *Dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej* – o 14 726,1 tys. zł;
- poz. 60 *Środki na przedsięwzięcia niskoemisyjne* – o 181,0 tys. zł.

(akta kontroli str. 3090-3106)

W 2022 r. zrealizowane wydatki dysponenta III stopnia wyniosły 103 767,6 tys. zł, tj. 96,2% planu po zmianach, w tym wydatki na finansowanie i współfinansowanie projektów z udziałem środków z budżetu UE – 10 660,8 tys. zł. W porównaniu do 2021 r. zrealizowane wydatki były niższe o 10 163,9 tys. zł (8,9%).

(akta kontroli str. 2797-2807)

W strukturze zrealizowanych wydatków wydatki bieżące jednostek budżetowych stanowiły 98,9% wydatków poniesionych przez dysponenta III stopnia, wydatki majątkowe – 1%, a świadczenia na rzecz osób fizycznych – 0,1%. Na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków z budżetu UE przeznaczono 9,9% planowanych (plan po zmianach) wydatków dysponenta III stopnia w ramach trzech grup ekonomicznych.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych zrealizowano w wysokości 102 677,2 tys. zł, tj. 96,2% planu po zmianach, w tym na finansowanie i współfinansowanie projektów z udziałem środków z budżetu UE wydatkowano 10 656,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 2797-2807)

Szczegółowym badaniem pod względem gospodarności, legalności, celowości i rzetelności objęto wydatki dysponenta III stopnia udokumentowane 71 dowodami księgowymi łącznie na 24 943,8 tys. zł, stanowiące 24% ogółu wydatków poniesionych przez dysponenta III stopnia. Doboru próby do badania dowodów dokonano z zastosowaniem metody MUS – 34 dowody łącznie na 23 729,2 tys. zł, a pozostałe 37 dowodów wybrano w sposób celowy, wg osądu kontrolera, łącznie na 1 214,6 tys. zł⁶⁶.

(akta kontroli str. 3329)

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Przeciętne zatrudnienie w MKiŚ (dysponent III stopnia) wyniosło w 2022 r. 386 osób, co stanowiło 108,7% zatrudnienia w 2021 r. i było o 82 osoby niższe niż przewidziane w planie po zmianach.

W planie po zmianach ujęto środki na wynagrodzenia⁶⁷ w kwocie 52 810,1 tys. zł (nie planowano wynagrodzeń z budżetu UE).

Wykonanie wyniosło 52 078,8 tys. zł⁶⁸ (98,6% planu po zmianach). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wyniosło 11,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 1701, 1715)

W zakresie wzrostu zatrudnienia dyrektor Biura Zarządzania Kapitałem Ludzkim wyjaśnił, że: *W Ministerstwie, różnica przeciętnego wynagrodzenia w 2022 r. w stosunku do 2021 r. wynika z metodologii liczenia przeciętnego zatrudnienia określonej w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej, z dnia 11 stycznia 2022 r. (...). Do stanu zatrudnionych nie wlicza się osób, które nie otrzymują za dany okres wynagrodzenia od zakładu pracy, tj. np. osób będących na urlopach bezpłatnych, wychowawczych i macierzyńskich oraz zasiłkach chorobowych. W ujęciu kwartalnym i rocznym liczba takich osób jest zmienna. Ponadto wzrost zatrudnienia wynikał obsadzenia wakujących stanowiskach, zgodnie z ustalonym planem zatrudnienia. Utworzone zostały także 3 etaty w związku z przyznaniem Ministerstwu środków z rezerwy celowej na obsługę projektu „Stop Smog”, jego rozwoju i promocji.”.*

Według Dyrektora Biura Zarządzania Kapitałem Ludzkim wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w 2022 r. na jednego pełnozatrudnionego wynikał:

⁶⁶ W tym 281,5 tys. zł to wydatki poniesione w ramach objętych szczegółowym badaniem zamówień publicznych, 871,4 tys. zł na funkcjonowanie Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO), 33,9 tys. zł na sfinansowanie zobowiązania wymagalnego Skarbu Państwa wynikającego z wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy z dnia 9 grudnia 2021 r., sygn. akt III Ca 1548/18, a 27,8 tys. zł to wydatek związany z posiedzeniem polsko-czeskiej Komisji Wspólnej, o której mowa art. 12 Umowy pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej.

⁶⁷ Według sprawozdania Rb-28 i Rb-28 EU.

⁶⁸ W tym wydatki, które nie wygasły z upływem 2021 r. wyniosły 2 197,0 tys. zł

- ze zwiększenia limitu budżetu na wynagrodzenia o 4,4% w stosunku do roku poprzedniego,
- z przywrócenia środków w wysokości 3% wynagrodzenia osobowego na fundusz nagród, o które pomniejszony był budżet na 2021 r.,
- z wykorzystania środków na specjalne dodatki motywacyjne przyznane w 2021 r. na mocy ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 r.,
- z zwiększenia limitu środków na wynagrodzenia w projekcie POPT POiŚ środowisko o ok. 5,8%.

(akta kontroli str. 1725-1726)

Wzrost wynagrodzeń w 2022 r. w porównaniu do roku 2020, wynikający ze zmiany mnożników kwoty bazowej osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe⁶⁹ w MKiŚ wyniósł odpowiednio: dla ministra – 40%, dla sekretarza stanu – 43,7%, dla podsekretarza stanu – 60%.

(akta kontroli str. 1720, 1730)

W 2022 r. MKiŚ zawarło 7 umów zlecenia, na łączną kwotę 69,6 tys. zł oraz 63 umowy o dzieło na łączną kwotę 37,4 tys. zł. W MKiŚ w 2022 r. nie zawierano umów cywilnych dotyczących wynajmu personelu. Umowy zlecenia dotyczyły głównie: usług związanych z redakcją kwartalnika *Prawo i Klimat*, usług konsultingowych oraz przeprowadzenia szkoleń. Umowy o dzieło dotyczyły głównie zagadnień związanych z sporządzeniem artykułów oraz recenzji na potrzeby kwartalnika *Prawo i Klimat*.

(akta kontroli str. 1718, 1731G-1731I, 1739-1740)

Wydatki majątkowe

Na wydatki majątkowe w części 51 – Klimat, w MKiŚ, (dysponent III stopnia) zaplanowano (wg planu po zmianach) 1 004,3 tys. zł. Wykonanie wyniosło 1 000,4 tys. zł, tj. 99,6% planu po zmianach. W ramach poniesionych wydatków zrealizowano 6 zadań w pełnym zakresie oraz jedno częściowo.

Największy wydatek, w kwocie 318,0 tys. zł, został poniesiony na zakup infrastruktury do tworzenia kopii zapasowej (deduplikatora) oraz w kwocie 235,4 tys. zł na modernizację i rozbudowę infrastruktury sieciowej ministerstwa, polegającej na zakupie 6 szt. przełączników sieciowych. W MKiŚ wydatkowano kwotę 221,4 tys. zł na zadanie pn. *Modernizacja instalacji rozdzielnic administracyjnej z przedziałem zasilającym pionów lokatorskich przy klatce „HJ” w budynku MKiŚ* w celu wymiany istniejącego wyposażenia elektrycznego (rozdzielnic elektrycznej), zapewniającego zasilanie wybranych pionów lokatorskich oraz odbiorów administracyjnych z gwarancją wyższego poziomu bezpieczeństwa obsługi. Ponadto, zgodnie z aktualnymi wymogami operatorów dystrybucyjnych energii elektrycznej, zmodernizowana instalacja przedlicznikowa uniemożliwia nieupoważniony i nierozliczalny pobór energii, m.in. przez wygrozdzenie przedziałów pionów lokatorskich z założeniem plomb.

Analiza wydatków majątkowych dysponenta III stopnia (w ramach części 51) nie wykazała nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 1780-1782, 1786-1791, 2152A)

Świadczenia na rzecz osób fizycznych

Na świadczenia na rzecz osób fizycznych wydatkowano 90,0 tys. zł, tj. 73,8% planu po zmianach. Niższe wykonanie w stosunku do planu finansowego wg dyrektora Biura

⁶⁹ Z dniem 1 sierpnia 2021 r. weszło w życie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe.

Finansowego wynikało z: (...) niższych, niż pierwotnie szacowano, wydatków przeznaczonych na refundację kosztów zakupu okularów korygujących wzrok pracowników MKiŚ i z zaplanowanych w 2022 roku pokrycia kosztów na diety w związku z odbywaniem posiedzeń Państwowej Rady Ochrony Środowiska oraz z posiedzeniach stacjonarnych/wydarzeniach członków Młodzieżowej Rady Klimatycznej.

Głównymi rodzajami świadczeń finansowanych z tych środków były wydatki poniesione z tytułu zakupu obuwia i odzieży ochronnej oraz zwrotu za okulary.
(akta kontroli str. 2152A, 2152C, 4672-4678)

Udzielanie zamówień publicznych

W MKiŚ terminowo wywiązano się z obowiązku publikacji i zapewnienia aktualności planu postępowań o udzielenie zamówień publicznych w 2022 r. oraz przekazania Prezesowi UZP do 1 marca 2023 r. sprawozdania o udzielonych zamówieniach w 2022 r., w tym zamówieniach finansowanych z części 51 – Klimat. Rejestr zamówień publicznych prowadzony był na bieżąco.

(akta kontroli str. 1942-1979)

Szczegółowym badaniem objęto trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, o łącznej wartości udzielonych zamówień w wysokości 332,3 tys. zł (netto), skutkujące wydatkami poniesionymi w 2022 r. w łącznej kwocie 281,5 tys. zł brutto, z tego jedno zamówienie do udzielenia, którego zastosowano przepisy nupzp oraz dwa zamówienia, do udzielenia, których nie zastosowano nupzp z uwagi na to, że wartość zamówienia nie przekraczała 130,0 tys. zł (30 tys. euro), tj.:

1. *Przygotowanie i realizacja spotów telewizyjnych dotyczących oszczędności energii w gospodarstwie domowym* – postępowanie w trybie przetargu podstawowego, wartość udzielonego zamówienia 91,0 tys. zł, w 2022 r. wydatkowano całą kwotę, tj. 111,9 tys. zł brutto;
2. *Wykonanie przeglądów oraz konserwacji urządzeń klimatyzacji i wentylacji w siedzibie Ministerstwa Klimatu i Środowiska* wartość udzielonego zamówienia 129 tys. zł⁷⁰, w 2022 r. z części 51 – Klimat wydatkowano kwotę 47,6 tys. zł;
3. *Zakup audycji nt. oszczędzania energii w Polskim Radio Jedyńce* – wartość udzielonego zamówienia 112,3 tys. zł, w 2022 r. wydatkowano całą kwotę, tj. 122,0 tys. zł brutto.

(akta kontroli str. 1817-1820)

Stwierdzono nieprawidłowości w trzech badanych postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego dotyczące: umieszczenia ogłoszenia o wykonaniu umowy w BZP po 171 dniach od podpisania protokołu zdawczo-odbiorczego, co było niezgodne z art. 448 nupzp; nieprzekazania notatki w sprawie udzielenia zamówienia publicznego do Biura Finansowego w celu potwierdzenia zabezpieczenia środków finansowych przed podpisaniem umowy nr BDG-WZN/24/2022 w dniu 2 czerwca 2022 r., co było niezgodne z par. 6 ust. 5 pkt 2 Procedury udzielania zamówień publicznych obowiązującej od 2 maja 2022 r.; braku żądania przez zamawiającego oferty na usunięcie awarii zgodnej z treścią zawartej umowy; braku zachowania zasady konkurencyjności oraz gospodarności (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Poza wskazanymi wyżej przypadkami realizacja zamówień (pod kątem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy) była zgodna z treścią zawartych umów, a poniesione z tytułu realizacji zamówień wydatki były celowe, gospodarne oraz służyły realizacji zadań MKiŚ.

⁷⁰ Finansowanie umowy z części budżetowych 41, 47, 51.

Wydatki, które w roku 2021 nie wygasły z upływem roku budżetowego

Według rocznego sprawozdania Rb-28 NW z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2021, środki na ten rodzaj wydatków zostały wykorzystane w kwocie 3 128,9 tys. zł, tj. 70,3% kwoty ujętej w planie rzeczowo-finansowym środków niewygasających (4 449,4 tys. zł). Niższe niż planowano wykorzystanie środków wynikało m.in. z: odstąpienia przez MKiŚ od remontu wybranych pomieszczeń lub ograniczenie zakresu prac remontowych w budynku Ministerstwa⁷¹, niezrealizowania budowy parkingu na potrzeby MKiŚ z powodu unieważnienia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego⁷² oraz oszczędności uzyskanych w związku z przeprowadzeniem przez MKiŚ kampanii informacyjnej dotyczącej systemu prosumenckiego w Polsce (opracowane odpłatnie materiały informacyjne zostały następnie udostępnione bezpłatnie za pośrednictwem strony internetowej MKiŚ i mediów społecznościowych).

(akta kontroli str. 530-533, 2199-2207)

Szczegółowym badaniem pod względem gospodarności, legalności, celowości i rzetelności objęto wydatki niewygasające dysponenta III stopnia na łączną kwotę 501,6 tys. zł, udokumentowane 17 dowodami księgowymi odpowiadającymi 17 zapisom księgowym, stanowiące 16,0% ogółu wydatków niewygasających poniesionych przez dysponenta III stopnia. Próba obejmowała wszystkie wydatki niewygasające, z wyjątkiem wydatków przeznaczonych na dodatkowy fundusz motywacyjny, zrealizowane w całości lub części, tj. wydatki na: remont pomieszczeń w MKiŚ, zakup sprzętu i oprogramowania, przeprowadzenie kampanii informacyjnej dotyczącej systemu prosumenckiego w Polsce oraz przeprowadzenie szkoleń dla pracowników MKiŚ. Wszystkie wydatki niewygasające potwierdzone wybranymi do badania dokumentami były gospodarne, celowe, zrealizowane zgodnie z obowiązującym prawem. Zostały rzetelnie skalkulowane i ujęte w ewidencji księgowej we właściwych podziałkach klasyfikacji budżetowej. Zobowiązania wynikające z dowodów księgowych (faktur) zostały uregulowane terminowo. Natomiast aneks do umowy⁷³ dotyczącej zamówienia na kwotę brutto 72,3 tys. zł realizowanego w ramach zadania pn. *Kampania informacyjna dotycząca systemu prosumenckiego w Polsce*⁷⁴ został sporządzony nierzetelnie (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 574, 2213-2264, 3319)

Na podstawie informacji otrzymanych od komórek organizacyjnych MKiŚ realizujących zadania ze środków niewygasających dysponent III stopnia złożył 4 stycznia 2022 r. w systemie TREZOR pierwsze zapotrzebowanie na środki niewygasające w poszczególnych miesiącach roku budżetowego. Biuro Finansowe prowadziło comiesięczne analizy realizacji wydatków finansowanych ze środków niewygasających na podstawie informacji przekazywanych przez komórki organizacyjne, dot. m.in. zmian planowanych terminów wydatkowania tych środków, zakresu rzeczowego wydatków oraz zidentyfikowanych oszczędności w wydatkach niewygasających. Na tej podstawie dokonywane były korekty zapotrzebowania na środki niewygasające w systemie TREZOR oraz zgłaszane były do dysponenta

⁷¹ Niezrealizowanie prac w pełnym zakresie wynikało z faktu, że przedstawione kosztorysy znacznie przekraczały wysokość środków finansowych, jakie zamawiający zamierzał przeznaczyć na realizację zadania.

⁷² Przyczyną unieważnienia był fakt, że jedyna oferta złożona w postępowaniu przekraczała kwotę, jaką zamawiający zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zadania.

⁷³ Umowa DOZE/2/2022 z 24 lutego 2022 r. na przygotowanie i produkcję materiału filmowego i animacji oraz infografik promujących nowe rozwiązania dla prosumentów.

⁷⁴ Niniejsza nazwa zadania została wskazana w poz. 1291 Załącznika Nr 1 rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2021 nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. poz. 2407).

głównego zidentyfikowane oszczędności. Środki niewygasające były wydatkowane w tym samym dniu, w którym nastąpiło zasilenie rachunku tymi środkami. W przypadku niewykorzystania pełniej kwoty limitu zwrot środków następował tego samego dnia. Niewykorzystane środki zostały zgłoszone dysponentowi części 41 – Środowisko w terminie wyznaczonym przez Ministra Klimatu i Środowiska.

(akta kontroli str. 2265-2276)

Zobowiązania

Na koniec 2022 r. zobowiązania dysponenta III stopnia w części 51 wyniosły 6 975,7 tys. zł. Główne pozycje zobowiązań stanowiły dodatkowe wynagrodzenie roczne (3 699,2 tys. zł) oraz składki do organizacji międzynarodowych (2 074,5 tys. zł). Zobowiązania wymagalne nie wystąpiły.

(akta kontroli str. 508-529)

Badanie wydatków na działania promocyjne i reklamowe prowadzone w MKiŚ

W 2022 r. w części 51 *Klimat* w MKiŚ prowadzono łącznie 35 kampanii i przedsięwzięć promocyjnych i reklamowych, a także edukacyjnych i informacyjnych, z tego 19 z tych zadań realizowano w Departamencie Edukacji i Komunikacji, 8 – w Departamencie Funduszy Europejskich, 4 – w Departamencie Ochrony Powietrza i Polityki Miejskiej, 2 – w Departamencie Odnawialnych Źródeł Energii i po 1 – w Biurze Dyrektora Generalnego i Biurze Zarządzania Kapitałem Ludzkim.

Dwie największe pod względem budżetu kampanie edukacyjne: *Nasz Klimat*⁷⁵ i *Sprawiedliwa transformacja energetyczna*⁷⁶ zostały wyszczególnione w *Planie działalności MKiŚ na 2022 r.* (dalej: *PD MKiŚ na 2022 r.*) jako zadania służące realizacji najważniejszych celów MKiŚ. Do innych kampanii i przedsięwzięć, wskazanych jako wyodrębnione zadanie lub stanowiących element realizacji szerszego zadania określonego w *PD MKiŚ na 2022 r.*, należały m.in.: *Przygotowanie i organizacja konferencji stron na podstawie podpisanych porozumień na rzecz rozwoju morskiej energetyki wiatrowej, fotowoltaiki oraz biogazu i biometanu*⁷⁷, *Przygotowanie i produkcja materiału filmowego i animacji oraz infografik promujących nowe rozwiązania dla prosumentów* (w ramach zadania: *Prowadzenie działań na rzecz wzrostu sektora prosumenckiego*⁷⁸) czy bezpłatne emisje spotów radiowych w ramach kampanii *Czyste powietrze*, związane z realizacją zadania *Realizacja projektu strategicznego Czyste powietrze*. Pozostałe przedsięwzięcia wynikały z *Jednolitych planów działalności na 2022 r.* realizujących je komórki organizacyjnych, umów z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej, a w przypadku przedsięwzięć promocyjnych i kampanii reklamowych realizowanych przez Departament Funduszy Europejskich, z *Rocznego planu działań informacyjnych i promocyjnych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko Sektor Środowisko na 2022 r.*, *Plan komunikacji Operatora Programu Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego na 2022 r.* Kampanie i przedsięwzięcia edukacyjne, informacyjne, promocyjne i reklamowe były zgodne z celami statutowymi MKiŚ oraz zakresem zadań określonym w wewnętrznych regulaminach organizacyjnych realizujących je komórki organizacyjnych.

⁷⁵ Kampania dotycząca przeciwdziałania zmianom klimatu, w tym rozwoju odnawialnych źródeł energii, została ujęta jako jedno z zadań służących realizacji celu 1. *Bezpieczny, zdecentralizowany, zeroemisyjny system energetyczny*. Na kampanię składały się 4 działania: przygotowanie kampanii oraz 3 działania związane z zakupem czasu antenowego w stacjach telewizyjnych.

⁷⁶ Kampania dotycząca neutralności klimatycznej, w tym transformacji niskoemisyjnej regionów węglowych, została ujęta jako jedno z zadań służących realizacji celu 3. *Sprawiedliwa i solidarna transformacja sprzyjająca rozwojowi innowacyjnej gospodarki*. Na kampanię składało się 5 działań: przygotowanie kampanii oraz 4 działania związane z zakupem czasu antenowego w stacjach telewizyjnych.

⁷⁷ Zadanie służące realizacji celu 1. *Bezpieczny, zdecentralizowany, zeroemisyjny system energetyczny*.

⁷⁸ Zadanie służące realizacji celu 2. Eliminacja niskiej emisji z ogrzewania i transportu i rozwój elektromobilności.

Departament Edukacji i Komunikacji uzyskiwał z komórek organizacyjnych informacje na temat potrzeb dotyczących działań informacyjno-edukacyjnych. Informacje te stanowiły m.in. podstawę do ujęcia tych działań w dokumentach planistycznych, w tym PD MKiŚ i JPD komórek organizacyjnych.

Łączne wydatki w części 51 na 34 działania (kampanie i przedsięwzięcia) edukacyjne, informacyjne, promocyjne i reklamowe w 2022 r. wyniosły 8 650,1 tys. zł i stanowiły 8,3% ogółu wydatków poniesionych przez dysponenta III stopnia. Na pozostałe 1 zadanie⁷⁹ poniesiono wydatek w kwocie 72,3 tys. zł ze środków, które w 2021 r. nie wygasły z upływem roku budżetowego.

(akta kontroli str. 380-382, 387-389, 633-636, 2156-2163, 2277-2293, 2343-2346)

Szczegółowym badaniem objęto wydatki poniesione w 2022 r. na przeprowadzenie kampanii informacyjnych i edukacyjnych na łączną kwotę 7 075,6 tys. zł⁸⁰, stanowiącą 81,8% ogółu wydatków na działania (kampanie i przedsięwzięcia) edukacyjne, informacyjne, promocyjne i reklamowe.

Wydatki te były zgodne z obowiązującymi przepisami, gospodarne i celowe, a także służyły realizacji celów statutowych jednostki. Wyjątek stanowił wydatek na kwotę 122,0 tys. zł poniesiony na zakup audycji nt. oszczędzania energii w Polskim Radio Jedynce, którego dokonano z naruszeniem zasady konkurencyjności (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 1835-2016, 3329)

Sposób monitorowania prowadzonych działań informacyjno-edukacyjnych był określany w zawieranych umowach poprzez ujmowanie postanowień dotyczących obowiązku przedstawienia przez Wykonawcę raportów z realizowanych działań i osiągniętych wskaźników. Wykonanie wskaźników było weryfikowane przy odbiorze zamówienia i potwierdzane w protokołach odbioru. W przypadku zadań polegających na przygotowaniu i realizacji kampanii (nieuwzględniających emisji spotów radiowych i telewizyjnych), wskaźnik odnosił się do zakresu prac wchodzących w skład zamówienia. Natomiast w przypadku zadań polegających na emisji spotów radiowych i telewizyjnych przyjęte w umowach wskaźniki dotyczyły m.in. zasięgu i intensywności kampanii, co również było weryfikowane i potwierdzane protokołami odbioru (z wyjątkiem umowy na zakup audycji nt. oszczędzania energii w Polskim Radio Jedynce, w której nie określono takich mierników – szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 2277-2293, 3249-3250)

Dyrektor Departamentu Edukacji i Komunikacji wyjaśnił, że w celu ewaluacji realizowanych działań informacyjno-edukacyjnych, Departament co dwa lata przeprowadza cykliczne badanie pn. *Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski*, którego wyniki są dostępne pod adresem: <https://www.gov.pl/web/edukacja-ekologiczna/badania2>).

(akta kontroli str. 2280-2283)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W MKiŚ zamieszczono ogłoszenie o wykonaniu umowy w BZP po upływie 171 dni od podpisania protokołu zdawczo-odbiorczego, mimo że zgodnie z art. 448 nupzp

⁷⁹ Przygotowanie i produkcja materiału filmowego i animacji oraz infografik promujących nowe rozwiązania dla prosumentów.

⁸⁰ Z tego: wydatków potwierdzonych 6 dowodami księgowymi na łączną kwotę 6 235,9 tys. zł w ramach badania próby dobranej metodą MUS oraz wydatków potwierdzonych 4 dowodami księgowymi na łączną kwotę 839,7 tys. zł dobranymi w sposób celowy.

obowiązek ten powinien być zrealizowany w terminie 30 dni od wykonania umowy.

Zastępca dyrektora Departamentu Edukacji i Komunikacji MKiŚ⁸¹ (dalej: DEK) 7 października 2022 r. podpisał protokół zdawczo-odbiorczy do umowy zawartej w ramach postępowania pn.: *Przygotowanie i realizacja spotów telewizyjnych dotyczących oszczędności energii w gospodarstwie domowym*. 24 marca 2023 r. w trakcie kontroli ww. zamówienia kontroler stwierdził brak ogłoszenia o wykonaniu umowy w BZP. Ogłoszenie zostało zamieszczone w BZP 27 marca 2023 r.⁸²

(akta kontroli str. 1831A-B, 1901-1902, 1929-1931)

Główny specjalista w Wydziale Projektów Edukacyjnych DEK oświadczyła: (...) *w związku z nagromadzeniem ilości nieplanowanych obowiązków służbowych związanych z realizacją zadań wynikających z trwającego na świecie kryzysu energetycznego, będącego następstwem sytuacji geopolitycznej, nie dotrzymano terminu wskazanego w wewnętrznych procedurach zamówień publicznych (§ 22 ust. 8⁸³) w zakresie publikacji w Biuletynie Zamówień Publicznych ogłoszenia o wykonaniu umowy na Przygotowanie i realizacja spotów telewizyjnych dotyczących oszczędności energii w gospodarstwie domowym. Jednocześnie informuję, że publikacja nastąpi niezwłocznie.*

(akta kontroli str. 1932)

Dyrektor DEK w zakresie nadzoru nad realizacją ww. zamówienia wyjaśnił: *Powierzone obowiązki wypełniam z należytą starannością, dlatego też niezwłocznie po uzyskaniu informacji o niezamieszczeniu ogłoszenia o wykonaniu umowy, powziąłem kroki zmierzające do jego publikacji.*

(akta kontroli str. 1935-1936)

2. Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego nie przekazał notatki w sprawie udzielenia zamówienia publicznego pn.: *Wykonanie przeglądów oraz konserwacji urządzeń klimatyzacji i wentylacji w siedzibie Ministerstwa Klimatu i Środowiska*, do Biura Finansowego w celu potwierdzenia zabezpieczenia środków finansowych na ww. zamówienie przed podpisaniem umowy nr BDG-WZN/24/2022 z 2 czerwca 2022 r., co było niezgodne z § 6 ust. 5 pkt 2 Procedury obowiązującej od 2 maja 2022 r.

(akta kontroli str. 1838)

Zgodnie z § 6 ust. 1 i 4 Procedury obowiązującej od 2 maja 2022 r. postępowanie jest prowadzone przez komórkę organizacyjną właściwą dla danego zamówienia, a z wyboru wykonawcy, która wraz z informacjami zebranymi w trakcie rozeznania rynku stanowi dokumentację postępowania. Notatkę przekazuje się m.in. do Biura Finansowego w celu potwierdzenia zabezpieczenia środków.

Środki na realizację ww. umowy zostały zabezpieczone przez Biuro Finansowe MKiŚ (dalej: BF) dopiero 13 lipca 2022 r.

(akta kontroli str. 1831A-1835, 1838)

Ekspert w Biurze Dyrektora Generalnego, który opracował ww. notatkę oświadczył: (...) *w dniu 25 maja 2022 r. przekazałam w EZD dokumentację do zabezpieczenia środków do osoby zajmującej się budżetem Biura Dyrektora Generalnego. W dniu 26 maja 2022 r. otrzymałam potwierdzenie zabezpieczenia*

⁸¹ Dalej: DEK.

⁸² <https://ezamowienia.gov.pl/mo-client-board/bzp/notice-details/id/08db2e9b-a25e-56e7-4f4e-14000f5cb242>.

⁸³ Zgodnie z § 22 ust. 8 Procedury obowiązującej od 2 maja 2022 r. nie później jednak niż 30 dni od wykonania tej umowy, komórka organizacyjna właściwa dla danego zamówienia zamieszcza w Biuletynie Zamówień Publicznych ogłoszenie o wykonaniu umowy -przypis kontrolera.

środków finansowych pod to zamówienie. Myślałam, że środki zostały zabezpieczone w BF (...).

(akta kontroli str. 1844A)

Ekspert – samodzielne stanowisko ds. budżetu i finansów w Biurze Dyrektora Generalnego, który akceptował ww. notatkę oświadczył: (...) W dniu 26.05.2022 r. wysokość środków finansowych w celu udzielenia przedmiotowego zamówienia została zweryfikowana i została potwierdzona możliwość wydatkowania środków z budżetu Biura Dyrektora Generalnego. Przekazanie notatki z wyboru wykonawcy do Biura Finansowego zgodnie z Procedurami należało do kompetencji komórki organizacyjnej właściwej dla przedmiotowego zamówienia (...).

(akta kontroli str. 1844B)

Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego wyjaśnił: Przedmiotowe zamówienie było realizowane przez nowych pracowników BGD. Środki finansowe na realizację zamówienia znajdowały się w budżecie BDG i zostały w nim zabezpieczone przed podpisaniem umowy. Pracownik BDG potwierdził zabezpieczenie środków w oparciu o zatwierdzony plan finansowy, który był w jego posiadaniu.

(akta kontroli str. 1842-1844)

3. Niezgodnie z § 5 ust. 4 umowy nr BDG-WZN/24/2022 z 2 czerwca 2022 r. dyrektor Biura Dyrektora Generalnego MKiŚ przyjął ofertę oraz zlecił usunięcie awarii szafy klimatyzacji precyzyjnej marki STULZ zainstalowanej w pomieszczeniu serwerowni MKiŚ.

W ramach postępowania w sprawie udzielenia zamówienia publicznego pn.: Wykonanie przeglądów oraz konserwacji urządzeń klimatyzacji i wentylacji w siedzibie Ministerstwa Klimatu i Środowiska, 2 czerwca 2022 r. została zawarta umowa nr BDG-WZN/24/2022. W § 5 ust. 4 tejże umowy wskazano, iż w przypadku wystąpienia nieprawidłowości w funkcjonowaniu klimatyzacji, wykonawca przedstawi: (...) zamawiającemu do zatwierdzenia/uzgodnienia zestawienie roboczogodzin, zwane „Zestawieniem”, oraz wycenę materiałów, zwane „Wyceną”, do realizacji naprawy. Wraz z przedstawieniem Zestawienia oraz Wyceny wykonawca proponuje termin realizacji naprawy, nie dłuższy niż 3 dni robocze od dnia akceptacji Zestawienia i Wyceny przez zamawiającego.

W ramach złożonej oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia wykonawca był zobowiązany do podania stawki za roboczogodzinę pracy.

W przedłożonej 2 grudnia 2022 r. ofercie nr O220717 wykonawca wskazał jedynie kwotę całkowitą 5,4 tys. zł (bez podziału na Zestawienie i Wycenę) oraz w punkcie Termin realizacji w uzgodnieniu z zamawiającym.

Pismem z 20 grudnia 2022 r. dyrektor Biura Dyrektora Generalnego zleciła wykonawcy realizację naprawy szafy klimatyzacji precyzyjnej marki STULZ zgodnie z ofertą nr O220717, wskazując termin 7 dni na realizację.

(akta kontroli str. 1832-1835, 1901-1902)

Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego wyjaśniła: Oferta na usunięcie awarii szaf precyzyjnych zawierała zestawienie rodzaju czynności oraz materiałów niezbędnych do usunięcia awarii. Liczba roboczogodzin została uzgodniona ze Zleceniodawcą i wynikała z szacunkowej kalkulacji nakładu roboczogodzin dla poszczególnych czynności oraz z zakładanej kalkulacji nakładów robocizny pracowników firmy Eltri. Liczba roboczogodzin bezpośrednio nie została wskazana z powodu specyfiki zaistniałej awarii oraz trudności w jej usunięciu, co powodowało brak możliwości jednoznacznego wskazania liczby roboczogodzin

i ilości materiałów niezbędnych do jej usunięcia przed zakończeniem prac naprawczych. Do wyceny posłużono się szacunkiem zakładanych nakładów robocizny oraz kosztów przewidywanych materiałów. Zleceniodawca do weryfikacji oferty posłużył się podaną przez firmę Eltri ceną 1 rbh z Umowy oraz zakresem wskazanych w ofercie czynności i materiałów, które wykorzystuje się do usunięcia tego typu awarii. Weryfikacji dokonał dyplomowany inżynier z branży instalacji sanitarnych posiadający specjalistyczne wykształcenie oraz stosowne doświadczenie zawodowe. Usuwanie awarii realizowane było pod bezpośrednim nadzorem własnym BDG, celem weryfikacji, na każdym etapie realizacji prac przez firmę Eltri, wykorzystywanych materiałów i zakresu czynności wykonywanych przy usuwaniu awarii oraz liczby roboczogodzin.

(akta kontroli str. 1842)

Zdaniem NIK przyjęcie takiej oferty uniemożliwia weryfikację i ocenę pod względem realności przyjętych w ofercie kosztów niezbędnych do poniesienia w celu usunięcia awarii.

4. Dyrektor DEK nie zachował zasady konkurencyjności przy wyborze wykonawcy w postępowaniu pn.: *Zakup audycji nt. oszczędzania energii w Polskim Radio Jedyńce*, co było niezgodne z § 5 ust. 7 Procedury obowiązującej od 1 lipca 2022 r.

Dyrektor DEK zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 1 Procedury obowiązującej od 1 lipca 2022 r. ponosił odpowiedzialność m.in. za udzielenie zamówienia z zastosowaniem właściwych, ze względu na rodzaj i wartość zamówienia, postanowień i procedur. Zgodnie z § 6 ust. 1 ww. procedury postępowanie jest prowadzone przez komórkę właściwą dla danego zamówienia.

Zgodnie z § 5 ust. 7 Procedury obowiązującej od 1 lipca 2022 r.: *Postępowania o udzielenie zamówienia przygotowuje się i przeprowadza w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji i równe traktowanie wykonawców, proporcjonalny i przejrzysty, a zamówienia udziela się zgodnie z zasadami wskazanymi w art. 17 ust. 1 ustawy.*

(akta kontroli str. 1835A-B)

Pracownik Agencji Reklamy Polskiego Radia S.A 20 września 2022 r. przekazał mailowo na adres: media@klimat.gov.pl oferty: Pierwszego Programu Polskiego Radia za kwotę 122,0 tys. zł oraz ofertę Trzeciego Programu Polskiego Radia za kwotę 70,0 tys. zł na produkcję i emisję 6 audycji o czasie trwania ok. 3 min oraz emisji 30 spotów promujących audycje o oszczędzaniu energii. W obu ofertach jako tematykę audycji wskazano: *oszczędność energii w gospodarstwie domowym (np. w kuchni) dobór sprzętów efektywnych energetycznie, świadome korzystanie z energii elektrycznej, regulacja ciepła w gospodarstwie domowym*. W przypadku pierwszej oferty emisja miała nastąpić w godz. 9.00-12.00 w programie *Cztery pory roku*, natomiast w drugiej o godz. 11.15 w programie *Trójkowy punkt widzenia*.

W notatce w sprawie udzielenia zamówienia publicznego, w której jako wykonawcę wskazano Pierwszy Program Polskiego Radia, w części pn.: *Podstawa prawna udzielenia zamówienia* wskazano: *na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 w oparciu o przesłanki stosowanego odpowiednio art. 214 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy (...) – Prawo zamówień publicznych (wartość zamówienia jest niższa od 130,0 tys. zł netto) – usługa może być wykonana tylko przez jednego Wykonawcę. Ponadto ze względu na fakt, że jest to odpowiedź na autorską ofertę Wykonawcy, przeprowadzenie postępowania w trybie konkurencyjnym, nie było możliwe. (...) Ogólna niepewność, jaka niesie ze sobą aktualna sytuacja geopolityczna, a także*

obawa o zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych, w tym bezpieczeństwo energetyczne, wskazuje na konieczność odwołania się, ze względu na skuteczność przekazu, do instytucji mającej bogatą tradycję i ugruntowaną w tradycji społecznej jako podmiot obdarzany zaufaniem i kojarzony z rzetelną i miarodajną informacją - od lat. Jest to istotna wartość dodana, którą jest w stanie zapewnić tylko ten wykonawca, tj. wzbogacenie przekazu o szczególny rodzaj poczucia bezpieczeństwa, które dają instytucje znane przez większość odbiorców praktycznie od zawsze. W części notatki pn.: Rekomendacje wyboru oferty albo uzasadnienie unieważnienia postępowania wskazano: W związku z tym, że autorska koncepcja audycji przedstawiona w złożonej przez Polskie Radio S.A. (...), ofercie, oraz zasięg i struktura rozgłośni wpisują się w potrzeby komunikacyjne realizowanych przez Ministerstwa Klimatu i Środowiska działań, rekomenduję wybór ww. Wykonawcy do realizacji przedmiotowego zamówienia. Usługi mogą być świadczone tylko przez jednego wykonawcę z przyczyn technicznych o obiektywnym charakterze, nie istnieje rozsądne rozwiązanie alternatywne lub rozwiązanie zastępcze, a brak konkurencji nie jest wynikiem celowego zawężenia parametrów zamówienia.

(akta kontroli str. 1980-1982)

NIK zauważa, że w przedmiotowym zamówieniu nie określono mierników za pomocą których MKiŚ byłoby w stanie potwierdzić osiągnięcie stawianych celów, jak również nie określono grupy docelowej.

(akta kontroli str. 2011-2016)

Zastępca dyrektora DEK w zakresie rozeznania rynku zgodnie z § 5 ust. 3 pkt 3 Procedury obowiązującej od 1 lipca 2022 r., w zakresie zaproponowanym przez Agencję Reklamy Polskiego Radia S. A. wyjaśnił: (...) złożona oferta dotyczyła produkcji i emisji materiałów redakcyjnych w autorskim paśmie „Cztery Pory Roku”, emitowanym na antenie PR1. W związku z tym, iż ww. audycja była emitowana tylko w PR1, rozeznania rynku dokonano zgodnie z § 9 ust. 2 Procedury udzielania zamówień publicznych w MKiŚ [W przypadku, gdy liczba potencjalnych wykonawców danego zamówienia z obiektywnych powodów jest mniejsza niż 3 rozeznanie rynku, (...) może dotyczyć mniejszej liczby wykonawców – przypis kontrolera].

W zakresie wyboru oferty Pierwszego Programu Polskiego Radia i odrzucenia tańszej oferty Trzeciego Programu Polskiego Radia zastępca dyrektora DEK wyjaśnił: Wybór oferty na produkcję i emisję materiałów redakcyjnych na antenie Programu Pierwszego Polskiego Radia (dalej „PR1”), został podyktowany przytoczonymi w notatce 2.2. badaniami Komitetu Badań Radiowych, zgodnie z którymi PR1 znajdował się na trzeciej pozycji w wynikach słuchalności stacji ogólnopolskich. Dodatkowo zasięgi osiągnięte przez PR1, są ok. dwukrotnie większe niż Programu Trzeciego Polskiego Radia.

W notatce w sprawie udzielenia zamówienia publicznego jako argument przemawiający za wyborem oferty Programu Pierwszego Polskiego Radia, stanowiła średnia słuchalność na poziomie 1,4 mln osób. Z informacji zawartych w przedłożonym przez wykonawcę raporcie emisji audycji wynika, że zasięg wynosił 352-428 tys.

(akta kontroli str. 1985-1987, 2001-2002)

W opinii NIK przy udzieleniu zamówienia z wolnej ręki Pierwszemu Programowi Polskiego Radia nie zostały spełnione przesłanki wskazane w art. 214 ust. 1 pkt 1 lit. A nupzp, a więc że usługa mogła być świadczona tylko przez jednego wykonawcę z przyczyn technicznych o obiektywnym charakterze. Należy wskazać, że zamawiający przy wyborze winien kierować się możliwością

zaspokojenia potrzeb przez potencjalnych wykonawców. Nieuprawnionym jest twierdzenie, że inni nadawcy radiowi nie posiadali możliwości technicznych do realizacji ww. zamówienia. Jedynym ograniczeniem w stosunku do zasady konkurencyjności jest prowadzenie przez Program Pierwszy Polskiego Radia audycji pn.: *Cztery pory roku*, które z oczywistych względów nie jest realizowane przez innych potencjalnych wykonawców. W opinii NIK nie jest jednak przesądzającym o zastosowaniu trybów konkurencyjnych fakt prowadzenia ww. audycji, a możliwość zaspokojenia potrzeb zamawiającego w zakresie przekazu radiowego dotyczącego oszczędności energii. Ponadto zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 4 Procedury obowiązującej od 1 lipca 2022 r. dyrektor DEK zobowiązany był do: *dokonania wydatku, jaki zostanie poniesiony z tytułu udzielenia zamówienia, w sposób celowy i oszczędny z zachowaniem następujących zasad: uzyskania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów (...).* Brak przyjęcia mierników w zakresie osiągnięcia celów oraz określenia grupy docelowej, mogą wskazywać na swobodę w zakresie wyboru wykonawcy dla ww. zamówienia.

Brak rozeznania rynku, a tym samym ograniczenie konkurencyjności i wybór wykonawcy z wolnej ręki w przypadku ww. zamówienia NIK ocenia za niezgodne z § 5 ust. 7 Procedury obowiązującej od 1 lipca 2022 r. Dodatkowo wybór droższej oferty Polskiego Radia, bez wskazania mierników w zakresie osiągnięcia celów oraz określenia grupy docelowej NIK ocenia jako działanie niegospodarne.

5. Dyrektor Departamentu Odnawialnych Źródeł Energii (dalej: DOZE) zawarł w dniu 10 marca 2022 r.⁸⁴ Aneks nr 1 (dalej: *Aneks*) do umowy nr DOZE/2/2022 z 24 lutego 2022 r. na przygotowanie i produkcję materiału filmowego i animacji oraz infografik promujących nowe rozwiązania dla prosumentów, przeznaczonych do emisji na stronie internetowej, w telewizji oraz w mediach społecznościowych, w którym m.in. wyznaczono nowy termin dostarczenia materiałów do 8 marca 2022 r. oraz nowy termin realizacji umowy do 9 marca 2022 r., które to terminy były wcześniejsze niż data zawarcia Aneksu.

(akta kontroli str. 2226-2229, 2236-2255)

Dyrektor Departamentu Odnawialnych Źródeł Energii wyjaśnił, że: *Zgodnie z wewnętrznymi procedurami dot. zawierania umów projekt Aneksu do Umowy został przekazany do konsultacji z Departamentem Prawnym 7 marca 2022. Po akceptacji przez DP Aneks do Umowy został podpisany w dniu 8 marca 2022 r. Stosowne materiały zostały przekazane przez wykonawcę w terminie wskazanym w Aneksie – 8 marca, już po podpisaniu Aneksu przeze mnie, a ich akceptacja nastąpiła 9 marca (...). Wobec powyższego nowy termin dostarczenia materiałów oraz nowy termin realizacji umowy nie zostały określone wstecznie w stosunku do daty zawarcia Aneksu.*

NIK zauważa, że wprawdzie podpisanie Aneksu nr 1 przez Dyrektora DOZE nastąpiło 8 marca 2022 r., jednak Wykonawca podpisał Aneks dopiero 10 marca 2022 r., a zatem nowe terminy na wykonanie zadania określone w Aneksie były terminami wstecznymi w stosunku do daty zawarcia Aneksu, wobec czego zawarcie Aneksu takiej treści należy uznać za działanie nierzetelne.

(akta kontroli str. 2252-2255)

⁸⁴ Data podpisania Aneksu nr 1 przez Wykonawcę.

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

2.2.1. Wydatki budżetu środków europejskich – dysponent części budżetowej

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej na 2022 r. w części 51 – Klimat wydatki budżetu środków europejskich zostały ustalone w wysokości 1 961 970,0 tys. zł. Były zaplanowane na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (1 837 694,0 tys. zł) oraz Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 (123 249,0 tys. zł) i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 (1 027,0 tys. zł).

W trakcie roku limit wydatków budżetu środków europejskich został zwiększony decyzjami Ministra Finansów o 418 336,2 tys. zł, tj. o 21,3%, do wysokości 2 380 306,2 tys. zł. Wzrost był wynikiem:

- zwiększenia limitu per saldo o 419 457,7 tys. zł ze środków rezerw celowych budżetu środków europejskich (część 83 pozycja 98 *Finansowanie programów z budżetu środków europejskich*);
- przeniesień wydatków pomiędzy częściami budżetowymi dokonanych na wnioski właściwych dysponentów – per saldo zmniejszenia na łączną kwotę 1 121,5 tys. zł).

Środki z rezerw celowych zostały przeznaczone na: finansowanie projektów w ramach II osi priorytetowej POIiŚ 2014-2020, przy czym kwota obejmowała zatwierdzone i planowane do zatwierdzenia wnioski o płatność przez NFOŚiGW w obrębie działania 2.4 – ochrona przyrody i działania ekologiczne oraz kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL LP, a także w obrębie działania 2.1 – adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska oraz działania 2.2 – gospodarka odpadami komunalnymi i działania, 2.3 – gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach; 2.5 – poprawa jakości środowiska wiejskiego.

Powyższe środki zostały wykorzystane w wysokości 419 350,2 tys. zł.

Szczegółowym badaniem objęto wszystkie decyzje Ministra Finansów przyznające środki z rezerwy celowej budżetu środków europejskich (poz. 98) łącznie na kwotę 419 457,7 tys. zł. Zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem w wysokości 419 350,2 tys. zł, tj. 99,9%. Nie wykorzystano 107,4 tys. zł. Niepełne wykorzystanie limitu wydatków wynikało z dokonywanych przez beneficjentów zwrotów niewykorzystanych przez nich zaliczek.

W wyniku badania stwierdzono, że środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 3346, 3348, 3349-3354, 3356-3361)

Blokowanie planowanych wydatków

Minister Klimatu i Środowiska – na podstawie art. 177 ust. 3 pkt 2 w związku z art. 177 ust. 1 pkt 3 ufp podjął dwie decyzje o blokowaniu planowanych wydatków w budżecie środków europejskich łącznie na kwotę 104,3 tys. zł, z tego:

- decyzja nr 39/2022/BE o blokowaniu planowanych wydatków na kwotę 26,8 tys. zł dotyczyła środków ujętych w planie finansowym GIOŚ na realizację projektu pn. *Wzmocnienie oceny depozycji atmosferycznej w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie* i wynikała z oszczędności w związku z niezatrudnieniem asystenta projektu z powodu braku zainteresowanych kandydatów na przedmiotowe stanowisko,

- decyzja nr 48/2022/BE o blokowaniu planowanych wydatków na kwotę 77,5 tys. zł dotyczyła: środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 (38,1 tys. zł) oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 (39,4 tys. zł) ujętych w planie finansowym dysponenta w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej i wynikała z niższego niż planowano zapotrzebowania zgłoszonego przez beneficjentów.

Szczegółowe badanie decyzji o blokowaniu wydatków przeprowadzono w przypadku wszystkich 2 decyzji na łączną kwotę 104,3 tys. zł tj. 100,0%.

W wyniku badania powyższych decyzji nie stwierdzono nieprawidłowości. Decyzje zostały wydane na wnioski Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz właściwego departamentu w MKiŚ w ustawowym terminie od daty wpływu wniosku do Ministerstwa. Zgodnie z art. 177 ust. 4 upo o podjętych decyzjach Minister poinformował Ministra Finansów niezwłocznie.

(akta kontroli str. 3348, 3349-3354, 3356-3361)

Wydatki budżetu środków europejskich w części 51 – Klimat wyniosły 2.312.017,6 tys. zł, tj. 117,8% kwoty określonej w ustawie budżetowej (1 961 970,0 tys. zł) i 97,1% budżetu po zmianach (2 380 306,2 tys. zł). Stanowiły one 84,8% wydatków zrealizowanych w 2021 r. (2 726 943,4 tys. zł).

Większość (2 255 798,0 tys. zł), tj. 97,6% ogółu wydatków, poniesiono na realizację projektów w ramach POIiŚ 2014-2020. Stanowiły one 122,8% kwoty ustalonej w ustawie budżetowej (1 837 694,0 tys. zł), 98,8% budżetu po zmianach (2 282 598,2 tys. zł) i 83,0% wydatków zrealizowanych w 2021 r. (2 719 093,0 tys. zł). Pozostałe środki (56 219,6 tys. zł) zostały przeznaczone na realizację zadań w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego III Perspektywa Finansowa (56 150,8 tys. zł) oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 (68,8 tys. zł).

(akta kontroli str. 3383, 3386, 3389-3392)

W sprawie przyczyn niepełnego wykonania wydatków Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu MKiŚ wyjaśniła, że: *Niższe wykonanie w 2022 r. wydatków budżetu środków europejskich w części 51 – Klimat w ramach Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 wynikało ze złożonego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) zapotrzebowania na środki budżetu europejskiego, które było mniejsze niż środki przewidziane na ten cel w planie finansowym, z uwagi na opóźnienia we wdrażaniu programu. Zmiany terminów realizacji zadań spowodowane były w głównej mierze utrudnieniami związanymi z pandemią COVID-19, wojną w Ukrainie oraz inflacją (m.in. wzrost cen materiałów i usług, trudności z rozstrzygnięciem przetargów, brak dostępności materiałów niezbędnych do realizacji projektów). Do niższego wykonania wydatków przyczyniły się również decyzje beneficjentów o rezygnacji z realizacji projektów w ramach naboru wniosków o dofinansowanie. Jako powód rezygnacji beneficjenci podawali uzyskanie korzystniejszego dofinansowania, ryzyko nieukończenia projektów ze względu na krótki termin realizacji oraz wzrost kosztów realizacji zamówień oraz Podczas planowania projektu ustawy budżetowej na 2022 r., Departament Funduszy Europejskich, wskazywał na konieczność wydatkowania w latach 2021-2025 środków w wysokości ok. 529 tys. Euro, tj. ok. 2.410 tys. zł (kurs Euro 4,5565 ze stycznia 2021 r.). Jednakże, z uwagi na opóźnienia w harmonogramie wdrażania nowej perspektywy finansowej Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF) spowodowane pandemią wirusa COVID-19 oraz mając na uwadze zmiany w harmonogramie wydatków w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej oraz*

ryzyko kursowe (przy rozliczaniu wydatków przyjmowane są kursy miesięczne), jak również fakt, że budżety projektów predefiniowanych mogą jeszcze zostać zmodyfikowane, zaplanowano kwotę 1.447 tys. zł (w tym z części budżetowej kwota 859 tys. zł, z rezerwy celowej kwota 588 tys. zł). Wydatki zostały zaplanowane z zachowania elastyczności w planowaniu środków budżetowych, a jednocześnie tak, aby zapewnić pełne i terminowe finansowanie zadań bilateralnych. Decyzją Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej jako organu zarządzającego programem, na realizację zadań został przyznany limit wydatków w wysokości 1.007 tys. zł.

(akta kontroli str. 3362-3364)

2.2.2. Wydatki budżetu środków europejskich – dysponent III stopnia

W 2022 r. tak jak w 2021 r. wydatki dysponenta III stopnia w części 51 nie były planowane ani realizowane.

(akta kontroli str. 3381,338)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena
częstkowa

W zakresie wydatków z budżetu państwa nie stwierdzono wydatków niecelowych. W obszarze udzielania zamówień publicznych stwierdzono, w przypadku 1 z 3 zamówień publicznych niezachowanie zasady konkurencyjności oraz gospodarności. Ponadto w 2 zamówieniach publicznych stwierdzono: umieszczenie ogłoszenia o wykonaniu umowy w BZP po 171 dniach od podpisania protokołu zdawczo-odbiorczego, co było niezgodne z art. 448 ustawy nupzp; nieprzekazanie notatki w sprawie udzielenia zamówienia publicznego do Biura Finansowego w celu potwierdzenia zabezpieczenia środków finansowych przed podpisaniem umowy (nr BDG-WZN/24/2022 w dniu 2 czerwca 2022 r.), co było niezgodne z § 6 ust. 5 pkt 2 Procedury udzielania zamówień publicznych obowiązującej od 2 maja 2022 r.; brak żądania przez zamawiającego oferty na usunięcie awarii zgodnej z treścią zawartej umowy.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu środków europejskich w części 51 – Klimat.

3. Nadzór Ministra Klimatu i Środowiska nad jednostkami podległymi i nadzorowanymi

Zarządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 lutego 2021 r. w sprawie prowadzenia nadzoru przez Ministra Klimatu i Środowiska⁸⁵ ustalono m.in. zasady i tryb sprawowania przez komórki organizacyjne Ministerstwa Klimatu i Środowiska spraw z zakresu nadzoru Ministra Klimatu i Środowiska nad jednostkami organizacyjnymi podległymi Ministrowi lub przez nadzorowanymi. Nadzór sprawowany przez właściwe komórki organizacyjne Ministerstwa jest nadzorem m.in. w obszarze personalnym, finansowym i pozafinansowym (merytorycznym) i formalno-prawnym (ust. 7 Zasad ogólnych).

P.o. Główny Inspektor Ochrony Środowiska pismem z 28 listopada 2022 r.⁸⁶ poinformował Dyrektora Departamentu Budżetu Ministerstwa o ryzyku niepełnego wykorzystania środków na realizację umowy nr GIOS/ZP/108/2022/DMŚ z 10 czerwca 2022 r. pt. *Mapowanie siedlisk dennych polskich obszarów morskich (POM) z wykorzystaniem metody mozaikowego sonarowania dna w latach 2021-2023*, i zwrócił się z prośbą o zgłoszenie środków w wysokości 15 950,0 tys. zł do wykazu środków, które nie wygasają z upływem roku 2022. Zagrożenie niewykorzystania środków wynikało z opóźnienia w realizacji etapów III i IV umowy

⁸⁵ Dz. Urz. MKiŚ poz. 14, ze zm.

⁸⁶ Znak: DAF-WB.311.68.2022

z uwagi na niekorzystne warunki pogodowe. W odpowiedzi na ww. pismo GIOŚ, Dyrektor Departamentu Budżetu poinformował⁸⁷ o braku informacji ze strony Ministra Finansów o możliwości zgłaszania środków budżetowych do wykazu wydatków budżetu państwa, które w roku 2022 nie wygasają z upływem roku budżetowego, co tym samym uniemożliwia MKiŚ dokonanie takiego zgłoszenia. GIOŚ (w piśmie z 12 grudnia 2022 r.⁸⁸) poinformował o postawieniu do dyspozycji MKiŚ kwoty w wysokości 16 496,0 tys. zł, w tym 15 950,0 tys. zł niewykorzystanych w roku budżetowym 2022 na wykonanie mozaikowego sonarowania.

W odpowiedzi na ww. pismo GIOŚ Dyrektor Departamentu Budżetu⁸⁹ poinformował, że limit wydatków w projekcie ustawy budżetowej na rok 2023 został już określony, a wszelkie zmiany w limitach wydatków, które wymagałyby wskazania źródła ich dofinansowania, podczas zaawansowanych już prac parlamentarnych nad budżetem, mogą być zgłaszane jedynie przez posłów lub senatorów. Ponadto wskazał, że postawione do blokady wydatki, zostały włączone do limitu wydatków GIOŚ w związku z realizacją zadania wynikającego z oceny skutków regulacji do ustawy z 11 września 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw⁹⁰, gdzie maksymalny limit wydatków GIOŚ związany z mozaikowym sonarowaniem dla polskich obszarów morskich wynosi łącznie 45,5 mln zł, w tym na rok 2023 – 7 mln zł.

Minister KiŚ (na podstawie art. 177 ust 1 pkt 2 i ust. 3 pkt 2 ufp) wydał decyzję⁹¹ w sprawie blokowania planowanych na rok 2022 wydatków w części 51 – GIOŚ w kwocie 16 496,0 tys. zł⁹². Decyzją Ministra Finansów z 22 grudnia 2022 r.⁹³ kwota 16 496,0 tys. zł została rozdysponowana na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19.

W odpowiedzi na pytanie o niepodjęcie, na etapie prac nad projektem ustawy budżetowej na rok 2023, działań w celu zapewnienia środków na kontynuację zadania pt. *Mapowanie siedlisk dennych polskich obszarów morskich (POM) z wykorzystaniem metody mozaikowego sonarowania dna w latach 2021-2023* w kwocie 15 950,0 tys. zł Minister wyjaśniła, że: *Minister Klimatu i Środowiska nie ma prawnych możliwości zgłaszania propozycji zmian w limicie wydatków na etapie procedowania Ustawy Budżetowej przez Parlament.*

(akta kontroli str. 2421-2422, 2435, 2450-2453, 3322-3328)

Dyrektor Generalna GIOŚ pismem z 15 września 2022 r.⁹⁴ poinformowała Dyrektor Departamentu Budżetu Ministerstwa m.in., że księga główna wymaga uzgodnienia z księgą inwentarzową w zakresie środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz pozostałych środków trwałych (ponad 48 tys. pozycji); majątek przejęty z WIOŚ nie został w całości oznakowany etykietami GIOŚ, nie zakończono weryfikacji prawidłowości danych dotyczących mienia przekazanego przez WIOŚ (w zakresie jego wartości; umorzenia, kwalifikacji do właściwej grupy).

Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu w odpowiedzi na pytanie o działania podjęte, w ramach nadzoru w obszarze finansowym⁹⁵ nad GIOŚ (jako jednostką nadzorowaną przez Ministra Klimatu i Środowiska) w celu zapewnienia zgodności danych dotyczących majątku GIOŚ pomiędzy księgą inwentarzową a księgą główną i tym samym rzetelnego przedstawiania przez GIOŚ sytuacji majątkowej (zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 4 ust. 1 ustawy o rachunkowości) wyjaśniła, że:

⁸⁷ Pismem z 2 grudnia 2022 r. znak: DB-WBRI.3100.26.2022.KT.

⁸⁸ Znak: DAF-WB.311.70.2022

⁸⁹ Pismem z 16 grudnia 2022 roku, znak: DB-WBRI.3113.189.2022.KT.

⁹⁰ Dz. U. poz. 2170, ze zm.

⁹¹ Decyzja z 19 grudnia 2022, znak; 51.4143.12.5.2022.BD.

⁹² Rozdział – 90014: § 4000 – 16 236,0 tys. zł; §6060 – 260,0 tys. zł

⁹³ Znak MF/BP4.4143.16.6.2022.RC.

⁹⁴ Znak: DAF.35.2.2022.

⁹⁵ O którym mowa w pkt 3.3. *Nadzór w obszarze finansowym* Zarządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 lutego 2021 r. w sprawie prowadzenia nadzoru przez Ministra Klimatu i Środowiska (Dz. Urz. Ministra Klimatu i Środowiska z 2021 r. poz. 14).

(...) Departament Budżetu (...) otrzymane pisma Dyrektora Generalnej GIOŚ z dnia 15.09.2022 r. (...), przyjął do wiadomości, gdyż w tym samym czasie Biuro Kontroli i Audytu MKiŚ prowadziło w GIOŚ kontrolę, której zakres był bardzo szeroki i obejmował m.in. zagadnienia dotyczące prawidłowości prowadzenia przez jednostkę ewidencji księgowej oraz przeprowadzania inwentaryzacji, w tym również środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. W związku z powyższym, nieprawidłowości, o których informował GIOŚ we wrześniu 2022 r. były już znane, zarówno kierownictwu MKiŚ jak i Departamentowi Budżetu, czego efektem była zlecona w jednostce kontrola. Kontrola w GIOŚ została już zakończona i w chwili obecnej oczekujemy na jej wyniki celem podjęcia dalszych działań. Jednocześnie, z uwagi na zidentyfikowane przez nas ryzyko w obszarze związanym ze sprawozdawczością finansową jednostek podległych (na poziomie GIOŚ temat objęty już kontrolą wewnętrzną), w celu wzmocnienia kontroli realizacji przez jednostki podległe obowiązków wynikających z przepisów ustawy o rachunkowości, Departament Budżetu w listopadzie 2022 r. zgłosił do Planu kontroli resortowej na 2023 rok do skontrolowania w jednostkach przewidzianych do kontroli planowej obszar pn. „przeprowadzenie i rozliczenie inwentaryzacji za ostatni rok obrachunkowy.

(akta kontroli str. 2824-2829)

Dyrektor Biura Kontroli i Audytu MKiŚ wyjaśniła, że kontrolę w GIOŚ wszczęto 28 grudnia 2021 r., a czynności kontrolne zakończono 30 listopada 2022 r.⁹⁶ Ostatnia dokumentacja dotycząca kontroli wpłynęła do Ministerstwa 20 grudnia 2022 r. Trwają prace nad przygotowaniem projektu wystąpienia pokontrolnego. Przekazanie projektu wystąpienia pokontrolnego kierownictwu Ministerstwa zaplanowano do końca kwietnia 2023 r. (termin może ulec wydłużeniu w przypadku uzupełnienia wyjaśnień w trybie art. 35 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej⁹⁷).

(akta kontroli str. 2851-2854)

Obszar

4. Sprawozdawczość

4.1. Sprawozdania

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych/łącznych sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta części 51 – Klimat i sprawozdań jednostkowych MKiŚ (dysponenta III stopnia) w ramach ww. części:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (Rb-28NW),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),

⁹⁶ Zgodnie ze Sprawozdaniem z kontroli przeprowadzonych w 2022 r. przez Biuro Kontroli i Audytu kontrola w GIOŚ dotyczyła: 1) wybranych zagadnień związanych z reorganizacją GIOŚ; 2) wybranych aspektów funkcjonowania, tj. wybrane zagadnienia w zakresie gospodarki finansowej i sprawozdawczości; udzielanie zamówień publicznych; prowadzenie postępowań; wydatkowanie środków z rezerw celowych; zagadnienia dotyczące polityki kadrowej i organizacji pracy pracowników GIOŚ; realizacja przez GIOŚ wybranych zaleceń i wniosków pokontrolnych wydanych po kontrolach przeprowadzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli oraz przez Ministra Klimatu i Środowiska.

⁹⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 224.

- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 51 – Klimat na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli str. 476-565, 592-596, 601-604, 673-706, 742-806, 896-900, 3251-3311)

Departament Budżetu w celu potwierdzenia zgodności danych ujętych w sprawozdaniach Rb-27 z *wykonania planu dochodów budżetowych* za marzec 2022 r. oraz Rb-N za I kwartał 2022 r. z ewidencją księgową zwrócił się do jednostek podległych i nadzorowanych MKiŚ o przekazanie zestawienia obrotów i sald kont analitycznych zespołu 2 wg stanu na 31 marca 2022 r. W trakcie roku Departament Budżetu w celu potwierdzenia zgodności danych ujętych w sprawozdaniach Rb-23 o *stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych* z ewidencją księgową dodatkowo zwrócił się do jednostek podległych i nadzorowanych MKiŚ o przekazanie zestawienia obrotów i sald kont analitycznych zespołu 1 oraz kont 222 i 223 wg stanu na 31 sierpnia 2022 r. Kontrola próby sprawozdawczej, tj. sprawozdań Rb-27 za miesiąc marzec 2022 r. i Rb-N za I kwartał 2022 r. oraz Rb-23 za miesiąc sierpień 2022 r., wykazała zgodność z księgami rachunkowymi jednostek podległych i nadzorowanych.

(akta kontroli str. 2165-2180)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena
częstkowa

NIK opiniuje pozytywnie sporządzone przez dysponenta części 51 – Klimat łączne roczne sprawozdania budżetowe i sprawozdania w zakresie operacji finansowych. Łączne roczne sprawozdania budżetowe, a także sprawozdania w zakresie operacji finansowych zostały sporządzone na podstawie sprawozdań jednostkowych jednostek podległych. Pod względem formalno-rachunkowym były sporządzone prawidłowo.

V. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Wyeliminowanie przypadków określania w aneksach do umów z wykonawcami terminu wykonania umowy wcześniejszego niż data zawarcia aneksu.
2. Opracowanie i wdrożenie procedur przyznawania i rozliczania przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska dotacji celowych.

3. Występowanie do Ministra Finansów o uruchomienie środków z rezerw celowych z przeznaczeniem na dotacje po zweryfikowaniu gotowości beneficjentów do wykorzystania udostępnianych środków.
4. Zawieranie umów dotacji w terminach umożliwiających ich wykorzystanie przez beneficjentów.
5. Wyeliminowanie przypadków udzielania zamówień publicznych niezgodnie z prawem zamówień publicznych oraz wewnętrznymi procedurami obowiązującymi w Ministerstwie Klimatu i Środowiska.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁹⁸ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

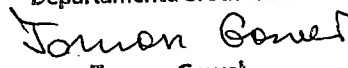
Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 18 kwietnia 2023 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Małgorzata Motylow

Zmiany w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:
p.o. Dyrektor Departamentu Środowiska
Tomasz Gawel

p.o. DYREKTOR
Departamentu Środowiska

Tomasz Gawel

⁹⁸ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.